

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

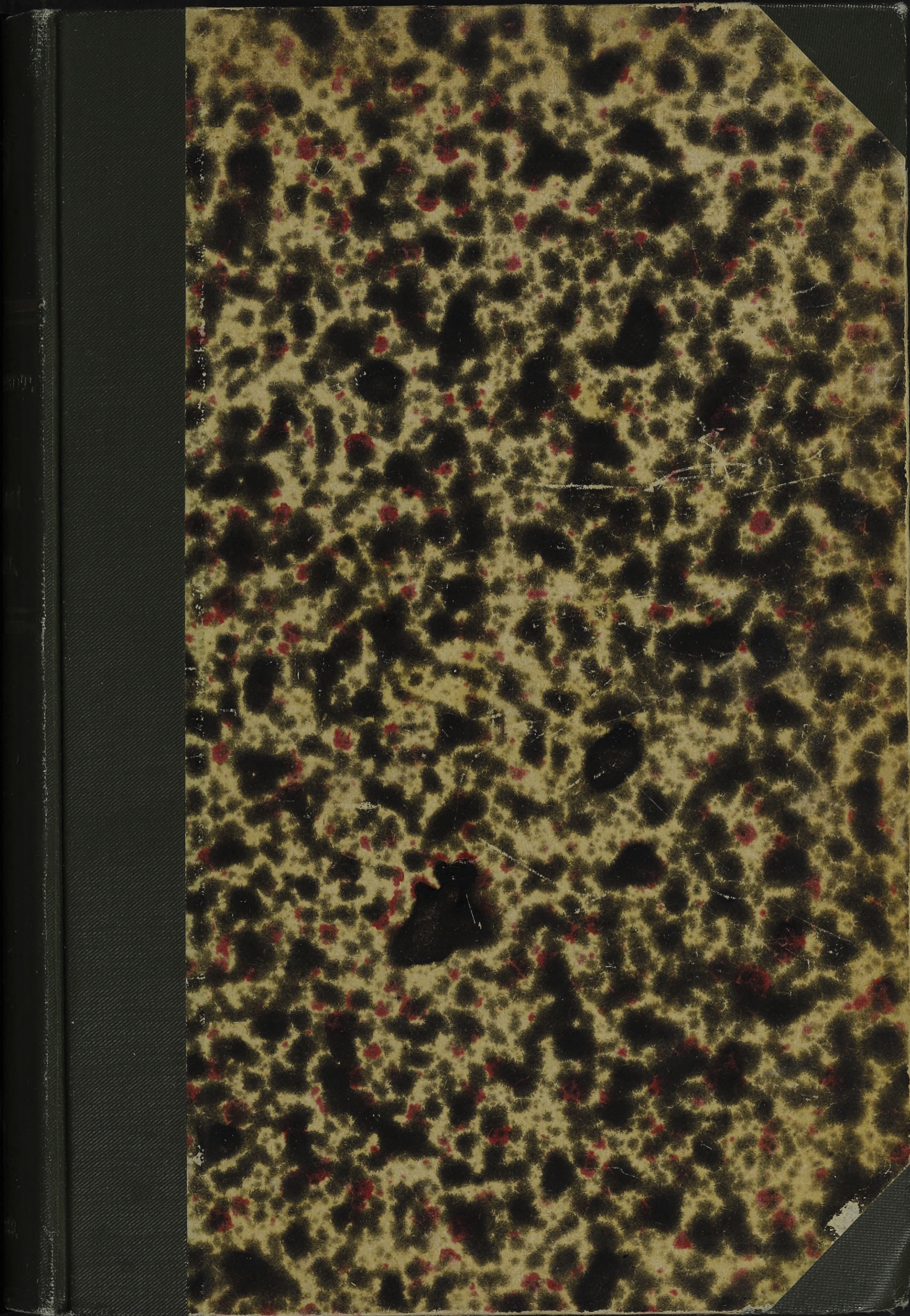
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

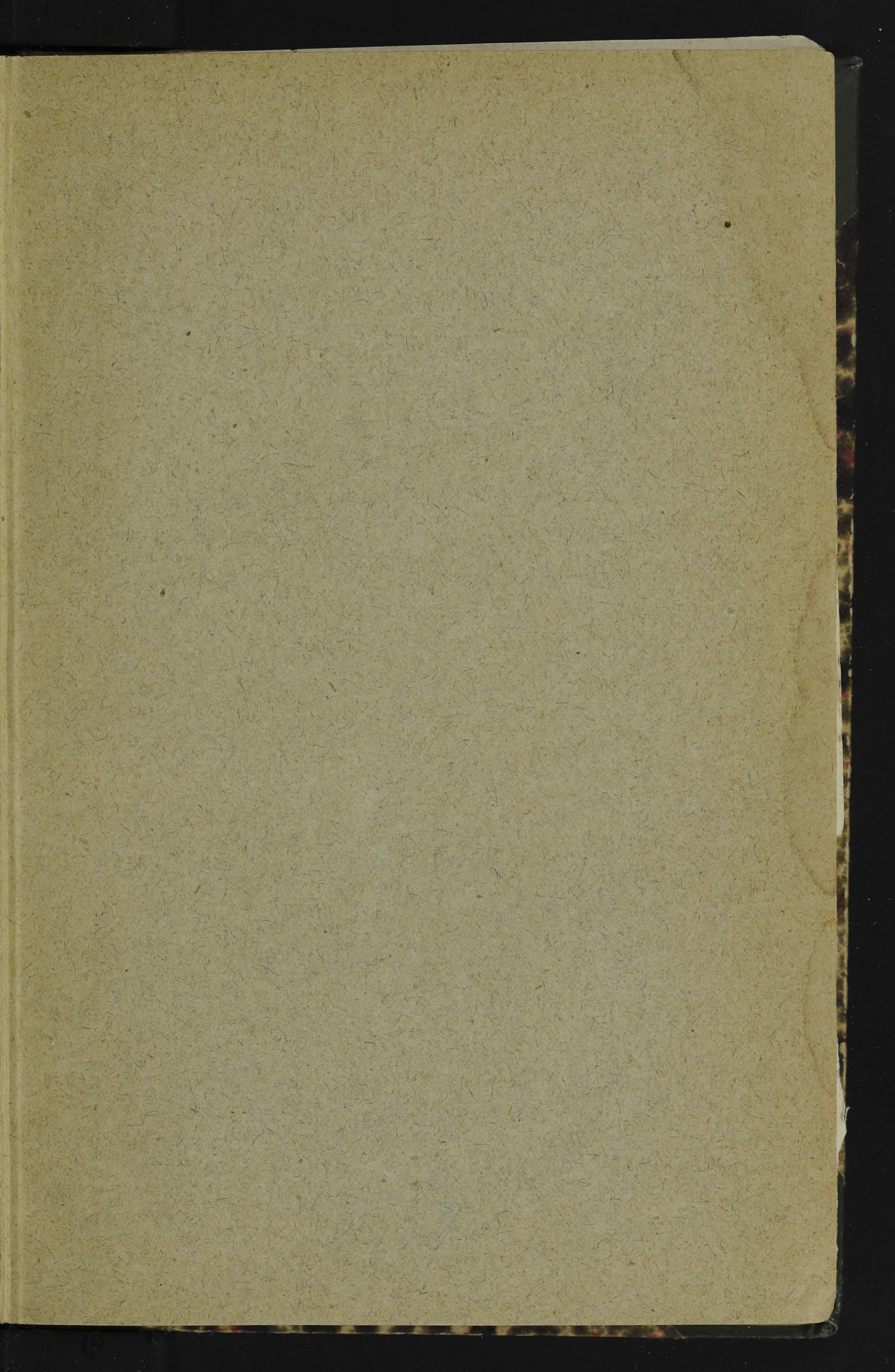

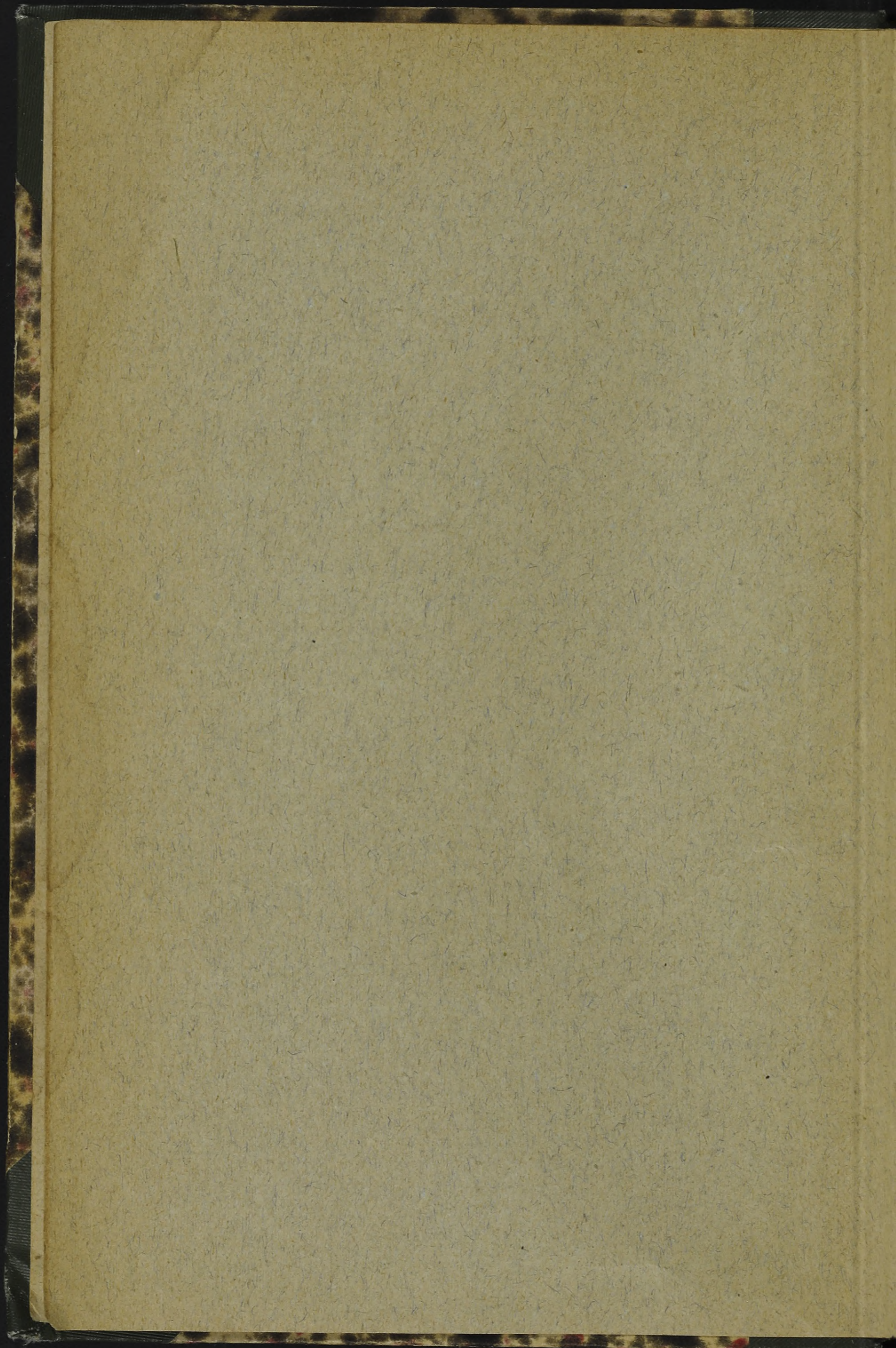
UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt

Av.

I DÖDVATTNET

—
SKILDNING

AF

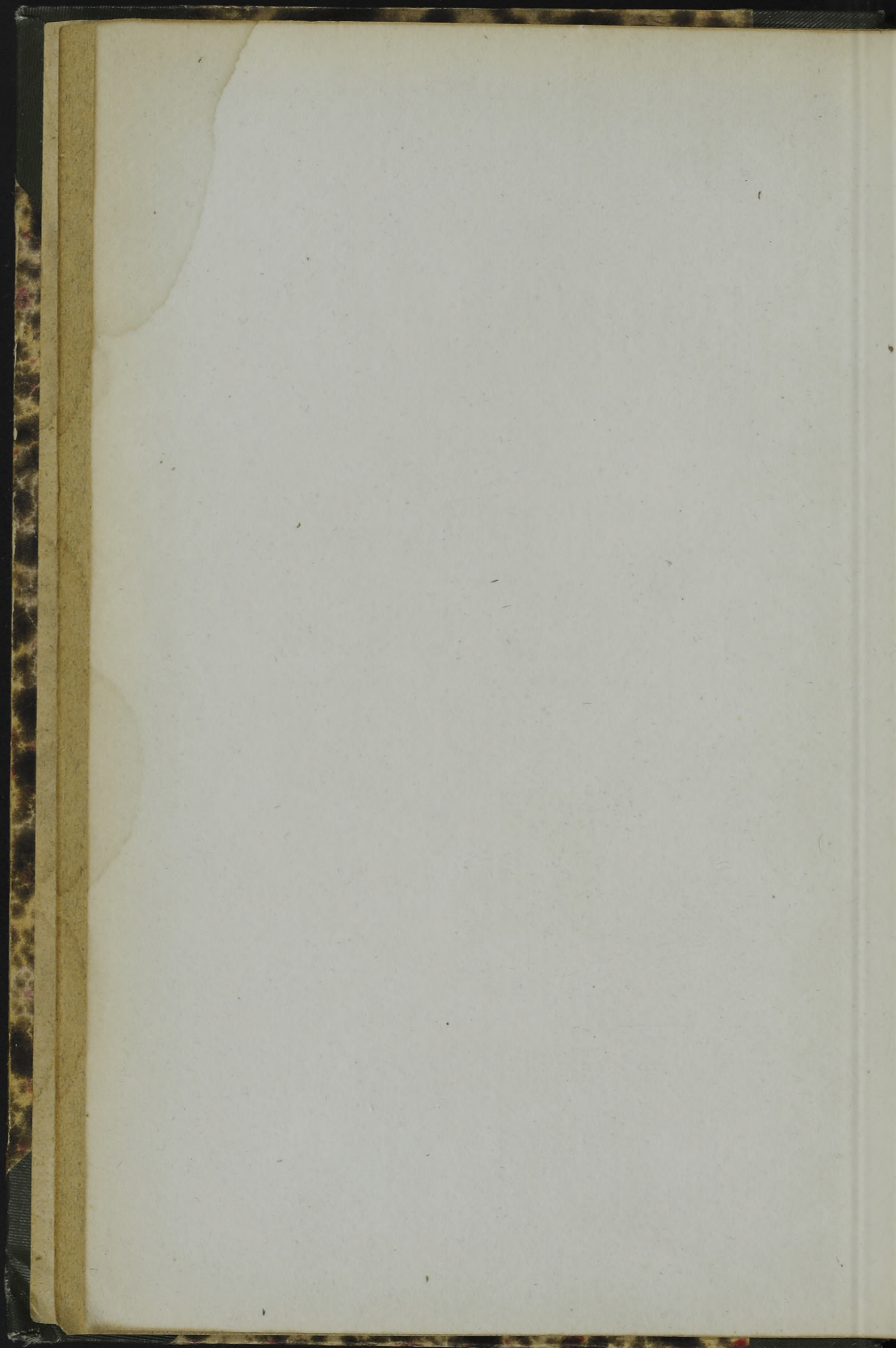
(RAFAEL) *A. Fahlstedt*

FÖRF. TILL »EN PASSIONSHISTORIA»

STOCKHOLM

C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS-AKTIEBOLAG

I DÖDVATTNET

SKILDNING

AF

RAFAEL

[pseud.]

Förf. till »En Passionshistoria».

Fahlstedt, A.

STOCKHOLM

C. & E. GERNANDTS FÖRLAGS-AKTIEBOLAG.

STOCKHOLM

VICTOR PETTERSONS BOKTRYCKERI

1899.

KAP. I.

X-gatan var typisk för Södermalm några årtionden tillbaka. Bildad till det mesta af två- till trevåningshus med lätt sluttande tegeltak och fula, släta väggar, hvilka sakna den minsta arkitektoniska prydnad, skulle hon förete den tröstlösaste hvardaglighet, ifall hon ej egde en del måleriskt verkande drag. Här och där skiljas husen åt af ett långt, med järnryttare försedt plank, öfver hvars kant ärevördiga löfkronor sträcka sig. Mot slutet af gatan träffar man några låga, ljusmålade trähus med klart skinande rutor och en miniatyrgård, ur hvars mark ett träd helt öfverskyggande reser sig. Där hon mynnar ut, ega trähusen den landtligt röda färgen, och det idylliska intrycket förhöjes af hönsflocken, som letar mask mellan stenläggningens gräsbevuxna springor. Ett par första klassens hus resa sig äfven öfver omgifningen; det ena med sextonhundralets solida

helprägel, det andra med sjuttonhundratalets ståtliga mansardtak, skenbart stödt af refflade sandstenspilastrar, och med fasaden ytterligare prydd af en stenguirland, hvars rosor och drufvor likna fossila kvarlevor från den stilla ortens för alltid afblåsta olympiska fester. Båda äro försedda med högt liggande portar, hvilka nås genom en trappa, som suveränt utspringer till gatans midt och är försedd med massiva järnräcken. Det ena har enligt folktraditionen varit drottning Kristinas jaktlott, det andra en längesedan hänsofven magnats malmgård; bådas grundmurar ha enligt sägnen uppburit hvar sitt kloster, hvilket bevisas af de munkar och nunnor, som i spökhamn vid nattetid glida genom deras korridorer eller på trädgårdarnes månbelysta gångar. Till X-gatans pittoreska drag torde man också få räkna stenläggningens alpartadt ojämna höjdlinie.

Utom den sneddade stenläggningen invid husväggen, afsedd att hålla vattnet därifrån, eger man ett embryo till trottoar i den rad breda, platta, så kallade borgmästarstenar, hvilka löpa i gatans midt, och å hvilka traktens högtställda framskrida med den värdighet rangen eller stolta husegarkänslor inge dem, medan oansenligare medborgare och medborgarinnor vända sig om

och se efter dem med munnen i fyrtiofem graders vinkel.

Visserligen se vi här ett nytidstecken i ett stycke trottoar af tuktad sten. Ack, icke desto mindre hvilar forntidens idylliska ro däröfver. Trottoarbiten sträcker sig blott på ena sidan af gatan mellan torget och kyrkan och är frukten af ett kompromissbeslut mellan stadsfullmäktiges betänksamhet å ena sidan och medicinalrådets dialektiska slagfärdighet å den andra. Den sistnämnde, representant för församlingen, hade visserligen afsett hela gatans mer tidsenliga förändring, men i alla fall drifvit det så vidt det kommit, ett utslag, som onekligen för tanken till salig Dumboms erfarenhet om Försynens visa skickelser, då man betraktar ödets finurlighet, som placerat medicinalrådets hus nere vid torget, just där trottoaren börjar, och hans broder kommerserådets uppe vid kyrkan, just där den slutar. »Stadsfullmäktige ega inte många så skarpa hufvud som *hans*», sade församlingsborna med lokalpatriotisk stolthet, beredda att afbida trottoarens förlängning för sina barnbarns räkning.

Registratorn i statskontoret, herr Robert Brandelius, hyr en våning i ett af de enklare husen med sluttande tegeltak. Herr Brandelius

tycker alls icke illa om vanliga hus och finner dessutom, att han på ett mera märkbart sätt kastar byråkratiens glans öfver ett med anspråkslösare yttre, än han skulle ha gjort, om han bebott ett af de äldre, ståtligare husen, som redan bära namn efter gamla släkter. Nu kallar man detta hus »det Brandeliuska», ehuru registratorn ej äger det.

På nedra bottnen bo värdinnorna, två ogifta, äldre damer, hvilka hålla sitt hus i ett ordnadt skick. Precis på samma klockslag, sista hyreskvartalsdagen inbetalar herr Brandelius sin hyra under samma formulär för sin förfrågan om sina värdinnors hälsa, framställer, när så faller sig, några fordringar som hyresgäst, påpekar väderlekens tillfälliga förhållande, viker omständligt ihop hyreskontraktet och stoppar det omständligt i fickan, fattar sin hatt, vidrör med en stel bugning de gamla damernas fingerspetsar och aflägsnar sig efter en ny stel bugning vid dörren. Och allt detta finna de gamla damerna förträffligt. Det ligger traditionens glans öfver registratorn, och när han på detta sätt, sig alltid lik, kommer och går, få de en känsla af att deras hus mindre än något annat är underkastadt föränderlighetens lag.

En del grannar ställa sina klockor efter

hans regelbundna gång mellan hemmet och ämbetsrummet, och han företer, skulle man kunna säga, en symbol af det sociala anseendet, där han skrider fram på borgmästarstenarna, lång och smal, i en svart lifrock och hög, svart hatt öfver ett långt, smalt, regelbundet ansikte, prydt af mörka, välvårdade polisonger. Man ville likna honom vid ett bläckstreck, som det fallit den gode Guden in att dra efter lineal midt bland de brokiga företeelserna i lifvets stora bok.

KAP. II.

Registratorns våning är inredd med tunga, stillösa mahognymöbler, hvilka — med undantag af salens matbord — enligt tidens sed, som passar herr Brandelius så bra, stå stelt upp-radade längs väggarna.

I denna våning silar en morgon sin första stråle in mellan fönsterposten och rullgardinens kant, målande en gyllene strimma på väggen framför bädden, där husets yngsta dotter, Dora, hvilar. Hon vaknar, gnuggar sömnen ur ögonen och ser sig omkring med en blick, som öfver de torraste, hvardagligaste ting finner skimret af en ny skapelses glädje och friskhet. Hon vill leka, skratta, sjunga, hon vill omfamna och kyssa någon, och den någon, hon för detta uppsöker, är modern. Tyst och skälmskt glider hon ner ur sin bädd och smyger på tå fram till sin mors, slår armarna om hennes hals och betäcker det finhyllta ansiktet med kyssar. Men den uppväckta vill vara i fred

och sofva, och nu kvider och pustar hon under barnets smekningar. Men Dora skrattar och kysser, och mamman klagar på nytt. Då upphäfver sig en sträng basröst: »Seså, stilla, gå genast och lägg sig!» Det utgår från det mörka, skäggiga anletet nära modern, och Dora smyger förstämd tillbaka. Men om en stund är förstämningen borta. Hon har i hast rafsats med sig några småsaker att leka med; dessa hoppa nu och dansa i hennes händer, och de prata högt med hvarann och börja slutligen sjunga. »Tyst!» Det är åter den mörka rösten, strängare än nyss. Det gifs ingen vädjan inför den, nu får hon ej glömma sig mer.

Hon ligger tyst och fäster blicken på en litografi, kring hvilken solstrålen flyttar sig; det är en madonna med barnet, och hon har längesedan upptäckt likheten med modern. Där återfinnas det goda hullet, den runda pannan, de feta händerna med långa, tillspetsade fingrar, samt det blida leendet. Det blir emellertid enformigt att stirra på denna madonna, som sitter så orörlig, och blicken glider åt sidan till tapetmönstret, i hvars irrgångar hon föreställer sig springa omkring, medan hon hviskar: »å så dit, å dit, å dit!» tills hon, söfd af enformigheten i denna fantasilek, sluter ögonen på nytt.

Hon vaknar upp i samma ögonblick fadern fulländar sitt respektabla yttre genom att pådraga den långa, svarta bonjouren, omedelbart efter hvilket han öppnar dörren och ropar utåt salen med sitt beherskade, men myndiga tonfall: »mamma!» Fru Brandelius kommer in, klädd i en spetsrik kamkofta och med en skramlande nyckelknippa i handen. Det ögonblick är kommet, då Dora på knä i sängen, med hopknäppta händer skall göra sin morgonbön.

Där uppe någonstans bland molnen tycker hon sig se en gammal man med långt, grått skägg och ett ris i handen. Till honom skall hon säga:

»Gud, som hafver barnen kär, se till mig, som liten är! Hvert min väg i världen vänder, står min lycka i Guds händer. Amen!»

Hon förstår knappt hvad hon läser, men är öfvertygad om, att riset skall falla ned och komma i hennes föräldrars hand, om hon skrattar. Och just därför är det så svårt att hålla skrattet inne. Det lockar som kramp. Om bara inte fadern såg så förskräckligt allvarsam ut, och om modern inte suckade så där mellan orden, som Dora läser! Med stapplande tunga, rodnande kinder och nedslagna ögon hinner

hon till slutet och dyker omedelbart med hufvudet ned i kudden, döljande det förrädiskt frambrytande löjet, som nu för öfrigt ingen aktar på, sedan morgonens förnämsta plikt är uppfylld och det alltigenom välordnade hemmet står på säkra fötter med himlen.

Föräldrarna gå nu att frukostera samman, och Doras galoppad genom rummen afbrytes genom att husjungfrun Lina kommer in för att kläda henne. Hon sätter fast Dora som i ett skrufstäd mellan sina knotiga knän och far öfver hennes ansikte med en drypande svamp. Dora, som ej kan hålla ansiktet i styr, får tvålvatten i munnen, frustar till och spottar ofrivilligt Lina i ansiktet. Denna ruskar Dora och säger, att håller hon sig inte i styr, skall »gubben med säcken komma och ta henne, bland alla de elaka barnen.» Dora funderar. Hennes mor brukar å sin sida säga »bara snälla barn få komma till Gud.» Doras moraliska uppfattning är för tillfället den, att det att vara snäll är liktydigt med att ha mycket tråkigt. Däraf formulerar hon nu sin tanke, då Lina som bäst tror sig ha gjort intryck på henne: »Dora vill komma till gubben, inte till Gud.»

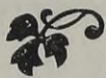
Lina slår händerna samman och utropar: »Jesus, det är då sannt och visst, att hon är

ett rötägg i kullen.» Dora spärrar upp ögonen och frågar, hvad *det* är. Och Lina kommer i en svada.

Doras två äldre syskon, Agda och Rolf, de äro fina och skickliga barn, som alltid uppfört sig passande. Men redan när Dora låg i vaggan, lefde hon värre än en tattarunge, beständigt sparkande sig ur lindan. När hon skulle äta, ville hon aldrig göra det på rätt tid, men var listigare än en orm med att stjalpa ur vällingkoppen, hur man än passade på henne. Sina vackra leksaker, som man köpt för dyra pengar, kastade hon alltid i golfvet och skrek efter glasen i ljuskronan och annat, som inte var gjordt att leka med. Bara man vände ryggen till, kilade hon, kvick som en råtta, fast hon ännu bara kunde krypa, till kakelugnen och stjalpte upp och ned på spottlådorna, och sin mammas tofflor bet hon sönder och åt upp pärlorna.

Mellan Linas ordställningar, som mest äro lämpade för en fullvuxen, får Dora dock så tämligen klar för sig bilden af sin tidigare barndoms nöjen och drar just en suck af välbehag, då modern kommer in och öfvertar fullbordandet af hennes klädsel. Det gäller nu visserligen blott att kamma ut håret och påsätta

klädningen, men med den höjd Doras rörelse-
drift nu nått, blir det besvärligt nog för fru
Brandelius. Barnet intar nämligen under hen-
nes händer alla möjliga och omöjliga ställnin-
gar. Modern bannar, ruskar, smäller, Dora
skrattar, kysser, gråter, och blir till sist färdig.

KAP. III.

En dag står hon bredvid modern för att läsa. Det är förskräckligt svårt detta: »kå—o säger ko, ell—e säger le, ji—a säger ja.» Och till på köpet sitter fadern där inne hos sig med dörren öppen. När Dora tredje gången stafvar: »kå—o säger kåo», lutar modern sig halfgråtande tillbaka i soffhörnet och utbrister: »hon är för trillsker!» Fru Brandelius har nämligen den lilla ovanan att lägga ändelsen er till de adjektiv, hon vill betona.

Det förfärliga inträffar: fadern ropar från sitt rum, att Dora skall taga boken och komma in till honom. De knubbiga små händerna gripa i moderns kjol, och ögonen hänga hjälplöst bedjande vid den lätt tröttade lärarinnans; men denna söker lösgöra greppet och vänder bort ansiktet.

»Dora, kom genast!»

Den rösten löser greppet och tvingar henne dit in; dröjande nalkas hon dörren till faderns

rum, och med hårdt klappande hjärta ställer hon sig vid hans sida. I det samma dragas hennes blickar till alla skrifbordssakerna, som skulle vara så trefliga att leka med, och ögat tjusas af guldstiftet, som fadern pekar med. Hon står där tyst, glömmande att bokstäfverna vänta henne.

»Läs!»

Det uttalas så lågmäldt, men så hotande. Med ens är skrämelsen öfver henne som en storm. Hon vet, att hon kommer att läsa orätt, och hon vänder sig om för att ta till flykten. Men ett fast grepp om hennes arm hindrar henne.

»Dora, ser hon, hvar riset ligger? Läs!»

Hysteriskt uppjagad i sin rädsla söker hon rycka sig lös, ropande: »Nej, nej, jag kan inte, jag vill inte.»

Skräcken bedömes som höjden af uppstudsighet, och i nästa ögonblick ligger hon öfver faderns knän. Hon tycker, att hon skall kväfvas af blygsel och grämelse i samma stund hennes far, som förr aldrig med egen hand agat henne, låter riset falla, och hon är gripen af en brinnande ifver att komma lös, innan detta sker. Hon skriker fortfarande och slingrar som en orm, så att fadern ej får tag i henne. Ett ögonblick kommer hans hand nära hennes läppar,

och då biter hon besinningslöst. Likt ett farligt djur slängs hon åt sidan, och herr Brandelius skyndar med ett uttryck, som har tycke af en svordom, annars sällsynt i hans mun, att badda handen i kallt vatten. Modern har ilat till, ifrig att hjälpa honom.

Dora begagnar sig af ögonblicket och rusar ut i nästa rum. Ett par sekunder därefter är hon nere i trappan, och så bär det af ut genom porten. Instinkten kommer henne att vända om närmaste hörn. Lyckan är med henne. Gatan är nästan tom, och ingen lägger i början märke till hennes flykt. Och när man slutligen gör det, genomletas först husets alla vrår.

Hon springer alltjämt framåt, vikande om flera hörn. Seende framför sig en öppen port i ett plank, som avslutar den gata hon befinner sig på, tar hon flykten därigenom och stannar ändtligen, dragande andan, i känslan af att nu behöfver hon ej fly längre.

Hon står midt i en ny värld. Gröna fält vexla med grå, mossbelupna kullar; och mellan dessa ligger här och där ett nätt hus i en löfdunge. Det är bilderböckernas fridsälla värld, där idel glädje rår. Framför henne sträcker sig ett bredt dike, fylldt med vatten. På ett ställe lutar en pil däröfver, och under dess hvalf har

någon lagt en liten bräda på två stenar. Knappt har hon blifvit varse detta, förr än hon sitter där; här är ju riktigt hennes nya hem.

Hennes upprörda känslor lägga sig som oljade vågor. Hon ser sig förtjust omkring. Genom pilens grenar ler den blå, soliga himlen; bruna och blå fjärilar fladdra kring maskrosens höggula blomflock och umbellaternas hvita paraplyställningar. Hon ser bubblor stiga ur djupet och brista vid ytan; och så stiga de sista snyftningarna ur hennes bröst, medan sol och lätta brisar torka hennes tårdränkta kinder.

Ett spån flyter långsamt förbi henne i vattenytan; hon hittar några vid sina fötter och kastar dem i vattnet; de flyta samman och följa långsamt det första.

Aldrig, aldrig mer skall hon komma hem; ej till Lina, som grälar, ej till fadern, som slår, ej till modern, som bannar och utlämnar henne. En fågel sätter sig i pilens grenverk och kvittrar. Hon är öfvertygad om, att han bor där, skall bli hennes dagliga sällskap och sofva öfver hennes hufvud, då hon om natten kryper ihop på brädan.

Plötsligt höras häftigt tramp och hårda röster. Förskräckt blickar hon upp. På andra sidan kommer rusande en hop stora, trasigt

klädda pojkar, ropande högt och utbytande knuffar med hvarann. En af dem får syn på henne och skriker med en hotande åtbörd: »hör'u rackarunge, hvad har du på min mammas säte att göra?» Dora springer upp och flyr, de vilda pojkarne taga språng för att hoppa öfver diket, men hindra hvarann genom försök att knuffa hvarann i vattnet. När de ändtligen komma öfver, är Dora långt borta; men en sten, åtföljd af ett hånskratt. snuddar vid hennes häl.

Hon är förfärligt rädd, att man skall förfölja henne, och tar sin tillflykt till ett af de fridsällt vinkande små husen. I det samma hon springer in på gården, rusar en raggig hund ilsket skällande ur sin koja. Hans kedja löper ut, och hans ögon och lysande tänder äro tätt inpå Dora.

Förfärad flyr hon på nytt. Med ens har denna plats mist all sin tjusning, och med ens längtar hon från dess faror till hemmets tryggade ro.

Där borta ser hon de höga husen och en gaturand. Hon styr på måfå stegen ditåt. Plancket med porten finner hon ej åter, men trampar icke desto mindre till sin glädje snart åter gatstenar under fötterna. Men hur hon springer, vikande om det ena hörnet efter det andra,

kommer hon aldrig hem. Slutligen stannar hon utmattad och brister i häftig gråt. En gammal kvinna tar hand om henne, frågar ut hennes namn och leder henne så med sig, tills hon med ett glädjrop igenkänner sitt hus.

Modern bannar ej, men famnar henne med tårar i ögonen. Och Dora sluter sig intill henne, så lycklig att åter vara hemma och hälsas af en huld modersfamn, att hon ej skräms vid åsynen af fadern, som sträng i minen går fram och åter på golfvet med ena handen ombunden och hatten i hand. Under sin högtidliga yta är han innerst tveksam om, hur han egentligen skall taga saken, nöjd som han är att ha sluppit vända sig till polisen med uppgift om, att hans dotter förlupit huset.

På en stol sitter farfadern, som just kommit på besök. Han lutar sitt mörka, skarp-skurna ansikte mot händerna, som stödjäs mot käppkryckan, och ser med ett leende, hvilket ej förefaller vänligt, hur modern smeksamt sluter Dora intill sig. Rynkande de tofsiga ögonbrynen rätar han upp sig, sträcker fram käppen, vidrör Doras panna och säger:

»Hon liknar Ruth öfver pannan och tycks ha samma lust att rymma. Tar ni inte bort den ovanan från henne i tid, med aga och ej

med smek, kommer kanske den här inte häller tillbaka en vacker dag.»

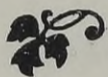
Så reser han sig och går efter ett kort adjö ut genom dörren, innan någon hinner följa honom. Föräldrarna se på hvarann, halft förskräckta. Så tar registratorn sin dotter vid handen, i det samma modern dröjande skjuter henne mot fadern, och Dora följer honom tyst, mottagande utan motstånd agan. Men då och sedan var det med en blandning af bitterhet och sympati hon tänkte på denna Ruth, utan hvilken hon skulle sluppit straffet.

Hvem var hon? Bet den elaka hunden ihjäl henne? Hon frågade modern skyggt en dag, men fick ett snäsigt, afvisande svar, att Ruth inte alls var någon och att det hela var en inbillning af Dora.

Den förskräckelse, hon utstått under flykten, gaf hemmet en makt öfver henne, som det förr ej egt, och hon underkastar sig nu lydigt dess lagar. Hennes rörelser dämpas, hennes röst mister småningom sin lifliga klang; hon skrattar mindre, allt efter som dagarne glida.

Men då hon sitter drömmande, seende ut på gatan och lyssnande till väggurets dofva

knäppningar, som hon tycker tillropa henne: »stilla! stilla!», tänker hon alltjämt på Ruth. Denna blef hennes tankars lekkamrat, åt hvilken hon meddelade allt, som ingen annan fick höra.

KAP. IV.

Tio år ha förflutit. Inom den församling, herr Brandelius tillhörde, ringde det en söndag som många andra till högmessa, och dermed fingo gatorna ett slags lif. Ännu oroades platsen hvarken af sekterism eller fritänkeri. När söndagen kom, gick man, af hvad stånd eller ålder man var, att möta sin Gud, iklädd det bästa man hade.

Stolt skred rektorskan fram; men så uppbar hon också sin höghet med en präktig hållning, en nästan klassisk skönhet och en lika dyrbar som smakfull klädsel. Vid hennes sida går hennes man, rektorn i församlingens kyrkskola. Med öfre kanten af sin mycket höga, svarta hatt uppnår han sin hustrus längd, där han sträcker på sig, ständigt lika förvånad öfver, hur detta granna exemplar af hustru kunnat falla honom till. Det sades att rektorskan en gång älskat och gått miste om den hon velat ha. Just vid den tidpunkten upphäfde

den lille magistern, sedermera rektorn, sin första, blyga friarsuck, något som han aldrig dristat göra utan ett godt examensbetyg och ett aktningssvärdt kapital på fickan. Den firade unga flickan svarade ja. Utan tvifvel anförtrodde hon aldrig någon, huruvida hon ångrade sig. Ett dylikt förtroende skulle hon ansett opassande, och för öfrigt hade hon icke för sed att beklaga sig öfver sina egna kapriser. Det fanns nog dagar, då barometerståndet vid den husliga härden var mycket lågt. Rektorn drog sig då långt in i sin studerkammare och satt tyst som en liten råtta innanföör en barrikad af klassiska folianter, kring hvilka han då strödde rikligt med snus. Eller skyndade han på sina korta ben till skolan, där han till höger och vänster utdelade »slurf» och »oskick» samt betonade sitt tal med örfilar, som mer syftade än nådde till de långa pojkarnes kind, medan han struttede fram och åter mellan bänkarna, framkastande ironiska anmärkningar med en pipig röst, hvilket gaf upphof till hans öknamn, »klassiska strutten», som till och med brukades magistrarne emellan.

Emellertid är rektorn denna dag ej sin frus enda appendix. Det finns ett till, och det är ett starkt bevis på den respekt rektorskan

inger, att ingen af de mötande församlingsborna falla för sin frestelse att dra på smilbandet. Tvärtom bli de med allra djupaste högaktning blandade hälsningarna nu allt tätare, ju närmare man kommer kyrkan, och därmed utslätas det ängsliga draget i den lille rektorns ansikte. Men hvad kan ej rektorskan tillåta sig, då hon får en nyck! Det är hennes senaste infall som går bakom henne på jämnt afvägda tre stegs afstånd, uppbärande med så mycken värdighet, som hans rosenkindade goss-ålder medger, sitt på hälarne släpande livré samt, i hvitbehandskade händer, sitt herrskaps psalmböcker.

Uppe på läktaren midt för predikstolen, där rektorsparet har sin plats, blicka ett par tertianer skälmaktigt under lugg på den blå pagen, som för öfrigt oantastad af den allmänna meningen drar sig tillbaka, sedan han lämnat psalmböckerna och rektorskan intagit sin plats med den hållning, hvilken anstod henne inför en församling, hvars högsta andliga och världsliga domstol hon är.

Kyrkoherden är en barnlös enkling, hvars husfru ej eger några representativa egenskaper, och komministerfruarna äro alltför upptagna med att afpassa en sparsamt tillmätt hushålls-

kassa efter en öfverfylld barnkammare för att uppträda med något slags myndighet. Rektorn har vid sidan af sina studier i hebreiska drifvit några sådana i teologi, och han står ett par gånger om året på en hög pall å predikstolen, sammanbindande en del moraliska satser med studier öfver det heliga landets etnografi. På detta sätt sammanhänger hans fru med kyrkan. Dessutom eger hon den moraliska uppfattning, som alltid ansetts viktig för ett samhälles bestånd, den att det djupast sedliga afspeglas i det, som allmänt antages vara det mest passande. Och allt detta gör, att man gillande ser upp till den herskande ställning hon intagit i församlingen.

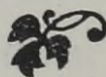
Ett ögonblick lutar hon hufvudet i sin fint behandskade hand, invigande sig till andakt, hvarefter de närmast sittande förnimma den karaktäristiska knäppningen af hennes guldorgnett, hvilken springer upp på sitt långa skaft af sköldpadd, och genom hvilken hon från sin upphöjda plats kastar en pröfvande blick ned på församlingen.

I detsamma beträder registrator Brandelius med familj stora gången. Det är höst, och hon har ej sedan försommaren sett familjen, som hon räknar släkt med genom att vara half-

kusin till fru Brandelius. Nu öfverraskas hon af, hur den äldsta, Agda, ju redan är en fullt utvuxen ung dam, lång, smärt, rödblond och förnäm i sin enkla dräkt, som sticker af mot moderns spetsrika mantilj och blomrika hatt. Allt för stel är hon väl för att tänkas i en framtid kunna komma att täfla med rektorskan i elegans, men just därför är tanten villig att beskydda henne. Rolf är ju en riktigt vacker gosse, tänker hon vidare, men tafatt i hållningen.

Med ens fäller rektorskan lorgnetten. Den yngsta, Dora, som kommit sist i ledet, intresserar henne icke alls. Emellertid öfverraskar hon sig med att undra, hvad denna otympliga flicka i slynåren kan tänka om hennes betjänt. Med lätt rynkade ögonbryn söker hon reda på inledningspsalmen.

KAP. V.

Dora är nu femton år; böjd i ryggen, bredaxlad, smal öfver höfterna och med långa armar. Ögonbrynen hvälfva sig breda och svarta öfver ett par ögon af obestämd färg. Minen är butter och inåtvänd. Men nu, då en helt liten skolkamrat något blygt, men vänligt hälsar henne, lyser ansiktet upp med en oanad godhet i uttrycket, lyser som en blix, klart och försvinnande. Därefter beslöjas åter blicken, men irrar ett ögonblick kring kyrkan.

Dora har en känsla af att högmessan är bilden af den väntade saligheten. De höga, hvitmenade väggarna äro hierarkiskt stela moln, förgyllningarna liknande solstrålar. Där borta i fonden öfver altaret tronar Treenigheten: Gud Fader, gammal och gråskäggig, Kristus med blondt, tudeladt helskägg kring ett kvinligt, uttryckslöst ansikte, den Heliga Ande öfver deras hufvud i dufvohamnen. Och nedanför altartaflan den lofsjungande församlingen, när-

mare eller fjärmare gudabilden, allt efter rang eller förmögenhet.

I högt uppdrifven falsett tar kantorn upp psalmen, härmande en ur skyn talande ärkeängels röst, en vana, som han haft sedan sin ungdom, då han med ännu bibehållen tenor medverkade vid ett par oratoriekonsserter. Därefter drunknar hans stämma i orgelns brusande och dånande ljudvågor och församlingens röst, hvilken hugger tag i andra versraden och släpar den vidare, som vore den en af timmerpelarne till Salomos tempel.

Ur den enstämmiga sången hör Dora tätt invid sig sin fars basröst, hård och skarp som en domsbasun, och på andra sidan sin mors sopran, mjuk och själanöjd som en frälst ängels. Från den låga, öppna fattighusbänken komma, likt ångestrop, gälla, dallrande stämmor, ödmjukt bedjande toner från de yttersta, som minst af allt tänka på, att de kanske en gång i himlen skola varda de främsta. Doras blick glider ofrivilligt upp till rektorskan, hvars fasta mezzosopran leder sången på läktaren. En paus inträder, hvarunder den äldsta, af armodet mest märkta fattighusgubben, som är lomhörd, med falska toner gnäller vidare, utan att märka, hur hans granne knuffar honom i sidan, djupt upp-

tagen som han är med sina botfärdiga tankar. Blek och darrande torkar han med sin slitna, rutiga näsduk kallsvetten ur pannan, stirrande mot altartaflan, hvares gudom han tigger om en liten plats där borta i värmen och ljuset på andra sidan grafven, vid hvares brädd han står; hur liten som helst, blott att han ej blir kastad ut i det yttersta mörkret.

Rektorskan småler åt hans falska toner, och alla, som se det, småle, och skolpojkarne fnissa borta vid väggarna. Då rynkar Dora ögonbrynen, men kastar en god blick bort mot den gamle.

»Helig, helig, helig, Herre Gud allsmäktig! Fulle äro himlarne och jorden af din härlighet! Vi prise och äre dig! Vi tillbedje Dig, vi tacke dig för dina under! O, Herre Gud, himmelske konung, Gud Fader allsmäktig. O, Herre, den allra högstes enfödde son, Jesus Kristus. O, helige ande, fridens, sanningens, nådens ande!»

Med högtidligt utdragen röst läser komministern vid altaret denna bön, som ställer gudomsväsendet i höga former inför Doras syn. Men då han strax efter på knä vid altarringen med ängsligt botfärdig stämma föredrager syndabekännelsen, fylls hon af beklämning. Ett trots, som hon själf skräms af, reser sig inom henne

vid orden: »och vet mig för den skull en evig fördömelse värd vara, om du så skulle döma mig, som din rättvisa kräfver och mina synder förtjänt hafva» Hon söker i minnet efter någon handling, som rättvisligen kunnat ådraga henne en evig fördömelse, men finner ingen att stödja den ödmjukhet på, som är Gudi behaglig.

Tanken griper efter »arfsynden», som efter en räddningsplanka, men då hon väl fått den fatt, finner hon sig ej till rätta därmed. Borde väl Gud tillräkna någon hans arfsynd?

Upptagen af sina egna religiösa utläggningar, uppfyller hon blott mekaniskt ritualens fordringar på hennes deltagande i gudstjänsten och vaknar ej upp, förr än predikanten hunnit ett godt stycke in i predikan.

Kyrkoherden talar denna dag själf. Han har ett vackert gubbhufvud, en blid röst, ett oftast matt föredrag, som likväl vinner anseende af de böner han själf diktar i ledig form och inströr i sina predikningar likt russin och korinter i en något hårdsmält deg.

Emellertid finner Dora, att han denna dag talar rätt lifligt och kraftigt. Hans ämne för dagen är Gud och mammon. I bänken bakom Dora sitter en gammal tobaksfabrikant, känd för sin snikenhet och därmed sammanhängande

hårdhet mot sitt folk. Han besöker flitigt kyrkan, där han ömsom snusar, slumrar in, vaknar upp igen och mumlar botfärdiga ord under ideliga suckar och stönanden. Då nu kyrkoherden bestraffande yttrar sig om mammons-trälar, stönar tobaksfabrikanten ljudligt, hvarvid en angenäm känsla af egenrättfärdighet smyger sig öfver de honom närmast sittande. Såg ej prästen just nu på den gamle syndaren?

Det är som gissade predikanten deras tankar. I skarp ton frågar han sina åhörare, om de manne vid skildringen af den girige slog sig för sitt bröst, tänkande: »Jag tackar dig Gud, att jag ej är som denne publikan och syndare!» Han framvisar, hur världsligheten öfver hufvud sammanhänger med dansen kring guldkalfven. Slutligen slår han i helig vrede händerna i predikstolen, ropande ut öfver församlingen: »O, du vrånga, genstörtiga släkte, hur länge skall väl Herren bida, tills du förstår, att när man älskar Gud, hatar man mammon, och när man hatar mammon, älskar man Gud. I menen kanske det är nog, att I besöken kyrkan och kasten en och annan slant åt de fattige, men helt vill Herren hafva de sina, helt!»

Männen se dystert ned framför sig, kvin-

norna torka en och annan tår, tobaksfabrikanten flåsar som en blåsbälg.

Dora sitter i spänd väntan att få höra, *hvad* det är att tjäna Gud helt. Skall man som Kristus lämna alla världsliga omsorger och blott lefva för att tillbedja Gud och hjälpa de lidande? Hvarför, frågar hon sig, ha protestanterna då upphäft klostren?

Kyrkoherden fortsätter emellertid att utbreda sig öfver domen, och Dora famlar förgäfvets efter ett ord, som kan lysa henne väg till helheten. Nu veknar emellertid talarens min. Han glider öfver och talar om de trogna, som skola besitta riket. »Nu kommer det kanske», tänker Dora. Men själasörjaren håller sig på samma abstrakta ståndpunkt, nu kretsande högt öfver jorden kring paradiset, liksom han förut kretsat kring underjorden. Därunder småler han mildt och försonande mot åhörarne, medan solen kastar in en stråle öfver hans vackra, hvita hufvud. Herran straffar ej blott, förkunnar han, ack nej, han öppnar sina fadersarmar för dem alla — alla — väntande på deras själar med outtröttlig kärlek.

Männen se allvarligt gillande på honom, kvinnorna gråta ymnigare, men lugnare. Vänligt leende bjuda de den närmaste, ännu hysteriskt

snyftande grannen sin eau-de-cologneflaska eller pastiljdosa, äfven om denna kvinliga granne är mycket under dem i rang. Man påminner sig det goda, man gjort, och tillräknar sig det goda, man nu föresätter sig att göra; och man bokför i sitt hjärta att bänken, där man nu suttit och tjänat Gud i ett par timmar, känns hård under en, så att det värker i lederna. Tobaksfabrikanten pustar som en vestanfläkt, medan hans ögon långsamt slutas och grannarne kasta på honom en blick af kristligt öfverseende.

Endast den gamle på fattighusbänken har stått utom den allmänna tillfredsställelsen. Han har intet hört, blott sett kyrkoherdens heligt vreda min och i känslan af sin stora syndaskuld förtviflad dolt ansiktet i händerna, försjunken i åsynen af mörkret, utan syn på prästens ljusa leende, mumlande: »Herre, förbarma dig öfver mig, arme syndare!» och utan att höra något af hur kyrkoherden avslutar sin predikan med en bön af egen tillverkning, hvilken denna dag gör större effekt än någonsin:

»Stor skall, o Zion, bli din fröjd,
Hallelujah!
Då Kristus från sin himmels höjd,
Hallelujah.
Med strålar dig betäcker.

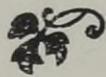

Du tusen armar sträcker
 Och ropar: »Herre, se din stad,
 Som kommer dig till mötes glad.
 Hallelujah, Hallelujah!»

Nu följa de sedvanliga förbönerna: för det kungliga huset och dess anförvandter — krigsmakten till lands och vatten — alla sjuka och sängliggande — en mans kära hustru vid Gråbergsgatan . . .

Mellan det att fruarna dyka ned med hufvudet vid hvar ny bön, sända de ut ett sällskapligt hälsningsleende här och där i hopen, medan herrarnes tankar taga sidosprång till middagens stek eller dagens nöjsammare avslutning, hvarefter alla under en ny, tillstramad andaktsstund mottaga prästens uttalade välsignelse, hvilken för deras öron klingar som ett löfte om, att de skola få vara med om den glada dagen på Zion. Och med stor kläm instämma de i kantorns med blid röst upptagna:

»I dag, om Herrans röst du hör»,
 öfvertygade om, att de höra och följa den, hvarefter de tåga ut vid organistens avslutningsmarsch i den trygga känslan af, att deras debet och kredit med himlen är klaradt för minst en vecka.

KAP. VI.

Genom bidrag till kollekten gafs ännu ett tillfälle att definitivt klara sitt mellanhafvande med Försynen och göra sig till hans ställföreträdare i församlingens fattigvård. De framstående borgare, som presiderade vid den på en stol utanför kyrkan stående sparbössan, fälde djupt hattarna, då rektorskan lät ett tungt silfvermynt falla genom springan. Strax efter sammanstötte rektorns med registratorns.

»Lilla söta Constance, det var ju en hel evighet, sedan vi sist råkades», sade fru Brandelius på sitt mjuka sätt.

»Ja, något ditåt i alla fall», svarade rektorskan med sitt ferma stålklingande uttal. »En charmant predikan i dag!»

»Ja, kyrkoherden var för söter», sade fru Brandelius.

»Jag skall be honom om en afskrift», genmälde rektorskan med minen af en drottning, som ämnar utmärka en undersåte, i det hon

gaf den väntande betjäntgossen en majestätisk vink att gå före hem.

I det samma gick en ung man förbi med djupt sänkt hatt, ehuru ej krökt rygg. Han var högväxt med ståtlig hållning, men fattigt klädd, och hans tärda ansikte bar ett svårmodigt drag, ehuru minen var manlig. Herr Brandelius, som stod inbegripen i ett samtal med rektorn om senaste kyrkostämma, höjde på en gång stelt och vårdslöst två fingrar till hattbrättet, medan hans fru hälsade med denna blandning af välvilja och nedlåtenhet, som äfven en inskränkt kvinna af något högre samhällsställning vet att lägga i sitt sätt. Agda böjde lätt på hufvudet, men rodnade synbart.

Rektorskan öppnade sin lorgnett och såg kisande efter den unge mannen. Hon smålog åt hans brunskiftande hatt, luggslitna rock och stolta hållning.

»*Känner* ni den där besynnerliga människan?» frågade hon med ett tonfall högt uppifrån.

»Ack», sade fru Brandelius, »det är en fattig studerande, som var informator i somras hos expeditionssekreteraren Ulms, där han var riktigt omtyckt. Rolf fick följa med på några

botaniska utflykter, och därför bjödo vi honom några aftnar in på té.»

»Nå», svarade rektorskan, »då får man en förklaring öfver, hvarför han nu två söndagar stått bakom en pelare och under hela gudstjänsten stirrat mot er bänk, som om han varit gripen af en fix idé.»

»Fix idé! Herre Gud, tror Constance han kan vara vurmiger?» utbrast fru Brandelius häpen.

Rektorskan smålog igen, nu en smula spefullt åt sin väninnas enfald och tänkte inom sig, att skulle Agda göra ett lysande parti, blefve det nog hon, som finge styra om den saken.

»Åtminstone tycks han ha anlag att bli det», svarade hon. »Han är visst en af dessa högfärdstokar, som tro att första, bästa prinsessa skall falla dem till, bara de gapa på dem», tillade hon, slående Agda skämtsamt på axeln med lorgnetten. »Håll honom på afstånd, det är mitt råd!»

I detsamma bröt Dora af parasollkappen, som hon stått och borrhärd genom en grästorfva, önskande, att det varit rektorskans fina skinn.

Nöjd med sin roll af högre försyn vände sig emellertid rektorskan till registratorn med denna min af aktningsfullt gillande, som hon

aldrig undandrog honom, om hon också ej fann honom vidare rolig.

»Skulle det inte vara lämpligt att i dag hos oss börja vår lilla preferencejunta igen?» frågade hon.

»Alldeles hvad jag tänkt», svarade registratorn, »men jag håller på att det är vår tur att se herrskapet hos oss, vår tur», upprepade han med högtidligt allvar, som om det gällt ämbetsregistret.

»Men, jag vet inte det — —» invände rektorskan.

»Ack», vidtog fru Brandelius, »det är bestämdt vår tur. Nog gör ni oss det nöjet.»

»Vår tur, vår tur», upprepade registratorn, medan den lilla rektorn passade på att ta sig en pris bakom sin frus rygg.

»Nå, så blir det vår tur nästa gång då», afgjorde hans fru.

»Så hjärtligt välkomna!» sade fru Brandelius. »Vid vanlig tid.»

»Tack; au revoir!» gentog rektorskan och såg sig om efter sin man.

»En charmant predikan i dag», upprepade hon.

»Högst charmant!» Registratorn bjöd sin fru armen och aftog hatten för rektorskan med

en fulländad blandning af djup respekt för henne och hög känsla af sin egen värdighet.

Agda gick före med föräldrarna. Känslor af förargelse mot och sympati för den fattige informatorn stredo under hennes kyliga yttre.

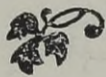
Dora, som kom efter, sökte hålla jämna steg med brodern, hvilken än gled före henne, än efter, illa uppbärande sin till knäna räckande pariserkappa, och rodnande, om någon förbigående såg på honom mer uppmärksamt.

»Rolf», sade Dora, då syskonen ett ögonblick voro sida vid sida, »hvad tror Rolf det är att tjäna Gud helt!»

Brodern kastade en häpen, skygg blick på henne.

»Äh!» utstötte han och gled före.

Dora gick tyst vidare under en känsla af ensamhet.

KAP. VII.

Från sitt och Agdas mer dunkelt belysta rum, där Dora håller sig undan, ser hon ut i det väl upplysta förmaket. Rektorskan sitter vid spelbordet. Med säkra, snabba rörelser ordnar hon korten, så att juvelerna på hennes hvita händer blixtra. Bredvid ser Dora sin farfars åldriga, skarpa profil. De äro för tillfället motparter, och det är just deras nöje; att slå hvarandra roar dem betydligt mer än att tillsammans med sitt öfverlägsna spel krossa den betänksamme registratorn och den nervöst orolige lille rektorn. Egentligen är man fem om spelet, men värdinnan har dragit sig undan för att ordna till supén.

Vid divansbordet sitter Doras ogifta faster, Hilda, och lägger en patience, då söndagens helgd ej tillåter sysslande med handarbete. Hon känner ingen lust att vara med där borta mellan drabbningarna, men räknar sig lycklig hvar dag hon slipper spela écarté med sin far och

uppbära hans sarkasmer öfver hennes felaktiga spel.

Ehuru hon nu sitter i god ro, röra sig hennes händer nervöst af gammal vana. Från den högt satta hårknuten i nacken falla två ljusa, långa, jämntjocka lockar ned på hennes bröst, inramande ett blondt ansikte med de ljusaste ljusblå ögon och några de nålfinaste rynkor, som blott synas på helt nära håll. Det är ett af dessa väl bibehållna ansikten, som likväl tydligen aldrig upplysts af en eldig, ungdomlig hänförelse.

Då rektorskan, som gifvit korten, kastat det sista, lägger hon plötsligt händerna öfver dem, sägande:

»Vänta, mina herrar, jag föreslår, att vi till ära för den vackra predikan i dag fördubbla poängen.»

Hon har för länge sedan infört, att vinsten af deras söndagsspel skall tillfalla församlingens kvinliga välgörenhetsförening, hvars öfverhuvud hon är. Nu vill hon retas en smula med registratorns gamle far, tullinspektoren, känd för sin sparsamhet.

»Ett magnifikt sätt att få höga vederbörande att i godo se på vårt lilla söndags-

nöje», svarar tullinspektoren med ett ironiskt småleende. »Men hvarför då inte fyrdubbla den?»

Hilda ryser, där hon sitter. Hon förestår sin fars enklingshushåll, måste redogöra för hvarje skilling, hon ger ut, och kan icke ens utan obehag be om pengar till ett par handskar. Hennes enda par har just spruckit midt öfver handen.

»Antages», svarar leende rektorskan, ehuru den sluge gamle herrn väl ser, att hans oväntade motförslag förargat henne. Äfven när det gäller himlen, hyllar hon principen: lagom. »Men akta sig, inspektorn; ett gammalt ordspråk säger: tur i kärlek, otur i spel.»

I orden ligger en hänsyftning på de äfventyr, herr Brandelius senior gjort sig känd för i sin ungdom. Registratorn och rektorn, som tyst underkastat sig rektorskans »antages», ordna korten och beräkna möjliga förluster, medan tullinspektoren, hvars ögon bli som två glänsande, svarta streck, svarar:

»Ack, fru rektorska, jag är längesedan ur dansen och har föga tur hos damerna att berömma mig af. Så mycket mer utsikt har jag att besegra mina ärade motståndare i spel!»

Den lille rektorn, som spelar med sin fru,

rör sig oroligt på stolen; hon biter sig i läppen och kastar en sträng blick på honom, som ville hon säga: »var nu vaken!» Därefter utropar hon med ett triumferande ögonkast mot tullinspektoren: »Spader!» Dora, som sitter därinne med sin konfirmationslexa i knäet, har med nöje hört sin farfars och rektorskans sarkastiska tonfall bryta sig mot hvarann. Den gamle herrns stämman är den enda inom församlingen, som skär emot rektorskans. På ryggen titulera de hvarandra: »mäster Korp» och »madame Syperbe». Emellertid har Agda satt sig till pianot ute i salen och spelar ett nytt salongsstycke med många drillar och löpningar.

»Bra, Agda, spela mera», ropar rektorskan, då hon slutat.

Agda spelar en sonat, mera grann och svår än melodiös. Dora lyssnar med hufvudet tillbaka. Det kommer så säkert och färdigt, men kallt. Det förefaller henne, som funnes det något af sten såväl hos rektorskan som hos Agda. Den förra synes henne vara en staty, som fått lif, men som vandrar omkring med ett stenhjärta; Agda förekommer henne som en sfinx, inom hvares slutna yttre man anar lif. Dora påminner sig hur, då Agda var barn, utbrott af nästan vild munterhet plötsligt

kunde komma öfver systemen, tills hon efter en skarp tillrättavisning insvepte sig i en sådan värdighet, att Dora än i dag undrade däröfver. Dessa utbrott tycktes nu helt ha försvunnit. Doras tankar glida öfver till andra barndomsminnen och stanna vid den dagen, då hon gjorde sitt rymningsförsök, en dag hvars alla kval hon ännu lifligt minnes. Emellertid väcks hon ur sina tankar af sin faster Hilda, som obemärkt kommit in och, i det hon sjunker ned i soffans andra hörn, med sitt elegiskt sorgsna tonfall yttrar:

»Sitter du här ensam, kära barn?»

»Faster», sade Dora under ett hastigt infall. »*Hvem* var Ruth?»

Hilda Brandelius ryckte till.

»Ruth! Hvilken Ruth? Hon i bibeln?»

»Ack nej, jag menar den som farfar talade om, när han en gång, då jag var liten och hade sprungit bort, pekade på min panna och sade: Hon liknar Ruth öfver ögonen. Tag bort den där ovanan från henne i tid, innan hon som Ruth rymmer för alltid.»

Fastern grep henne med sina långa, tunna fingrar om armen och sade lågmäldt:

»Tyst, fråga aldrig! Du får inte veta det.»

Men Dora såg, att hon hade öfvertaget. Dessa matta ögon lyste af meddelsamhetens lust.

»Då frågar jag väl farfar», sade hon med låtsad beslutsamhet.

Hilda grep henne hårdare om armen:

»Nej, nej», hviskade hon, »han blir vid ett förskräckligt humör. Du skall få veta det, om du inte säger åt någon, att jag talat om det.»

»Jag lofvar faster det.»

Dora såg ut som själfva ordhålligheten; hon liknade verkligen Ruth, tänkte Hilda.

»Ruth är min syster», sade hon hviskande, i det hon lutade sig fram.

»Men hvar är hon? Sprang hon bort som barn och kom aldrig igen?»

»Hon rymde som fullvuxen till Amerika med den, hon tyckte om, men inte skulle få.»

»Åh, så rysligt bra.»

»Rysligt bra? Det var skandal, förstår du; de voro inte gifta.»

»Men det blefvo de väl i Amerika!»

»Kanske.»

»Har inte faster hört af henne!»

»Pappa förbjöd mig att brevexla. Han skref och förbjöd henne att skrifva.»

»Usch, så grymt. Jag skulle ha skrifvit ändå.»

Ett sötsurt leende for öfver fasterns läppar.

»Jag tänker väl *du* får lyda din far som jag min.» Hon reste sig. »Kom nu ihåg, hvad du lofvat.»

Dora höjde hufvudet, som hon sänkt något, då fastern talade om lydnad. Nu höll hon fast Hilda, som tänkte gå.

»Faster, har aldrig faster haft lust att rymma?»

»Aldrig!»

Det utstöttes på en gång häftigt och kallt, och den gamla flickan gick tillbaka till sin patience. Där, helt nära henne, sutto dessa hennes anhöriga och släktingar, som sågo ned på henne för hennes osäkra uppträdande, inskränkta lefnadssätt och nötta klädningar, men hvilkas dom hon aldrig skulle ha vågat trotsa för att lefva ut sitt eget lif, hvilket nu krympt samman som ett visset blad.

»Rymma ensam är svårt», tänkte Dora. »Men att rymma två, det måtte vara roligt.»

Hon satt ännu med ett leende på läpparna, fantiserande om Ruth, då Rolf öppnade dörren till sin kammare.

»Där inne är så trångt», sade han, »kan

jag få breda ut några växter här, medan jag ordnar dem.»

»Var så god!»

Rolf gick fram och tillbaka, spridande sitt herbarium öfver stolar och bord.

»Det där var en vacker växt», sade Dora.

»Asch, den där, bara en tiopoängare! Nej, här skall Dora se en, som duger — en nitti-poängare.»

»Men den är ful och kanske inte alls så nyttig.»

»Nyttig! Hvad ni flickor alltid ä' dumma! För den där skall jag i morgon byta till mig ett mynt från 1700-talet.»

Dora skrattade.

»Men därför har väl inte Gud skapat växterna.»

Rolf kastade en ny ringaktande blick på henne. Själf kallades han i skolan för »flickan», och det gjorde honom så mycket mer irriterad mot släktet.

Då han kom tillbaka in, fortsatte Dora:

»Så lustig du är med dina samlingar, Rolf. Först var det tennsoldater, dem bytte du mot frimärken, och så bytte du dem mot växter, och nu börjar du samla mynt. Är det roligt?»

»Visst är det roligt. Men sån't där förstår inte flickor.»

Och han fortsatte att under tystnad gå fram och tillbaka, böjande sig och ordnande.

Självförstod han lika litet som Dora, att han i denna samlarvurm funnit en ersättning för den rörelsedrift, på hvilken man i hemmet tidigt lagt hämsko hos honom. Äfven öfver honom hade ljudit det tryckande: »stilla, lyd!» Men dessa hans sysselsättningar hade registratorn funnit fullt korrekta. Han hade till och med tidigare hjälpt sin son klippa, skriva och påklistra etiketter, den enda gång han setts ingripa i sina barns lekar.

Lina kom in med mjölk och påbredda smörgåsar på en bricka. Såsom ännu ej konfirmerad åt Dora ej med de äldre, och Rolf föredrog att få äta inne hos sig eller med systern.

»Akta växterna», ropade han till.

»Herre Jesses, hvar skall man sätta det då?» sade Lina.

»Här». Dora røjde ett hörn af byrån.

»Med smörgåsar äro inte flickor så dumma», sade Rolf gillande.

»Är det för att flickor ä' så dumma, som

Rolf är så förskräckligt blyg för dem?» frågade Dora spefullt.

Svaret besparades Rolf, ty rektorskan ropade på sin ridikyl.

»Gå du», sade Dora åt Rolf. »Rektorskan är inte dum, hon.»

»Apporte, själf!» Rolf räddade sig in i sitt rum.

Rektorskan stod och skulle göra upp spelet. Hon medförde alltid en liten väska för sina handskar och sin portmonnä. Nu var hon ur humör, emedan hon hade tappat betydligt och tullinspektoren vunnit. När hon såg Dora genom dörren vid byrån, var det åtminstone en liten afledare att ropa på henne.

Dora gick ut och sökte öfverallt, där hon visste att väskan ej låg. Emellertid kom, just när den lille rektorn börjat snurra rundt, Agda och lämnade den, med den min af reserverad hyllning, hon alltid visade rektorskan, som hon beundrade.

»Tack, Agda, du är en krona», sade rektorskan, »men Dora bör gifta sig, medan hon ser.»

Dora smålog; det var svårt att veta, om det var förläget eller spefullt.

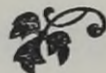
»En besynnerlig flicka», tänkte rektorskan.

Och hon tyckte inte om besynnerliga var-
relser.

»Det är märkvärdigt, hvad Dora är olik er
alla», sade hon.

Registratorn höjde beklagande på axlarna
och bjöd sin kvinliga gäst armen ut till supén.

KAP. VIII.

Dora hade ännu ett år kvar i skolan. Innanför den egentliga skolsalen lågo föreståndarinans boningsrum, hvilka delvis användes vid lektionerna. De möbler i empirestil, hvilka öfvervägande utgjorde bostadens utrustning, bildade en lämplig bakgrund för den gamla damens person, hos hvilken en gustaviansk sirlighet starkt framträdde, kanske till följd af att släktens starkaste period inträffat i slutet af sjuttonhundratalet. Spetsmanchetter och franska glosor voro karaktärsdrag hos henne. Hon var äfven förtjust i anekdoter, och den lärjunge, som kvickt eller dumt gaf ett svar, hvaraf mamsell Daevel kunde göra »une anecdote», räddades från vidare efterräkningar för dåligt fyllda plikter. Icke utan goda kunskaper i broderi och franska språket hade hon startat i lifvet med en liten, rätt hurtigt växande skola. Den elegans, som utmärkte denna dam, utgjorde den egentliga dragningskraften på de föräldrar, som anför-

trodde henne sina plantors högre utveckling. Men det inträffade en period, då denna egenskap ej utan vidare skulle ha räckt till. När mamsell Daevel satte ett rikare spetsgarnityr i sina hårklädslar, för att dölja de grå strimmor som skymtade i hennes blonda hår, och då hon omsorgsfullare än någonsin dolde sin rätta ålder, började ett slagord flyga i luften, hvilket mamsell Daevel icke utan motvilja upptog, öfversättande det till »la pédagogie.» Till och med i denna aflägsna trakt af staden hade man fått en smula hum om uppfostringsmetoder.

Den kvinliga bildningens företräderskor, seminaristerna, hade framträdt i en skepnad, hvilken i minsta deltalj bildade opposition mot det ditintills enarådande husligt släta kvinnoidealet. De tyckte mycket om vid halsen tvärklippt hår, hvilket tog så liten tid från studierna att kamma, om det också var en smula besvärligt att ha det hängande i stripor kring kinderna, då man böjde sig öfver böckerna; ännu klippte ej karlarne sitt hår just kort, och ännu hade man ej mod att visa sig med karlnackar. I regel bar man glasögon, liksom ifrig att fördubbla den syn, hvilken så länge utestängts från lärdomens område. Deras dräkter voro så raka och släta som möjligt, och de hade stor

förkärlek för garibaldihattar. De satte fram hakan och blickade rakt framför sig, som hade de ett enda mål i sikte, de togo långa steg, som om de gingo i kapp med män, och de satte ut armbågarna, som ville de säga: »var så god, godt folk, och låt oss komma fram!». De talade högljudt, långsamt och med framhäfd artikulering, mycket stolta öfver sitt rena, rullande *r*, som de gånge en särskild klang, då de orerade om landets »stora historiska minnen.» De trodde att Euklides bar nycklarna till kvinnans himmelrike på jorden, och därför sade de »det är ett axiom», i stället för »det är ju klart», uttryckte »den här vägen är kortare» med »två sidor i en triangel äro längre än den tredje», och kallade solens strålar »radier», om de nedläto sig att tala om dem. Den sanningsökande Faust-anden förde dem dock icke vill; i regel höllo de krampaktigt fast vid tron i Kristus, som de till och med satte öfver Euklides, medan de pluggade lexor från morgon till kväll, diskuterande deras innehåll med gester och oratoriska vändningar. Ett ord, som de dock tuggade flitigare än andra var »pädagogik.» De kastade boll med det, de bakade in det i hundratals små undervisningsdetaljer, kallande hvar och en »ett system», och de lefde i den

lyckligaste okunnighet om, hvilka felslagna skördar dessa »pädagogikens» utsäden skulle få å den stackars barnanaturens vida experimental-fält.

Till följd af denna nya lifaktighet å undervisningsområdet märkte mamsell Daevel, att man för att hålla sig uppe i konkurrensen måste göra något, som visade, att man följde med. Att inrätta sin skola på nya fötter efter ett helt pädagogiskt system kände hon ingen kallelse för; dessutom hade hon intet kapital att riskera. Hon satte sig att fundera några timmar öfver en elegant liten annotationsbok, skref några siffror i den, och så var hon färdig. Kisande under ett lätt ironiskt smålöje såg hon sig om i hopen af utexaminerade lärarinnor, upptäckte att där funnos individer, som mer eller mindre skilde sig från grundtypen, valde med god blick i ett par ämnen några, om hvilka hon i förtroende sade till en väninna: »de därs intelligens är åtminstone inte steril, som de andras förefaller mig.» Därefter jonglerade hon, när hon mottog föräldrar och målsmän, äfven en smula med ordet: »pädagogik», och saken var räddad.

En af de nya lärarinnorna föreslog en dag mamsell Daevel att som lärjunge i ett par ämnen mottaga en femtonårig flicka, som ditintills

undervisats i hemmet, där man för tillfället var hindrad att fullborda hennes kurser.

Liksom kamraterna fann Dora sig en smula löjlig som skolflicka och längtade efter att få bära lång kjortel. Till detta inskränkte sig dock likheten. Hon väntade sig intet underbart äfventyr med erotisk färgläggning på andra sidan konfirmationsåldern, hon höll ingen dagbok om »honom» och hade ohjälpligt stött sig med kamratkretsen genom att skratta åt romanen »Quadronflickan eller Afrikas sjunkande sol», som en af flickorna i klassen författat, och som de öfriga gräto öfver, betecknande Doras uttalade förmodan, att inga quadroner funnos i Afrika, som »afundens röst.» Icke häller delade hon den allmänna fördomen mot den väntade nya kamraten.

När mamsell Daevel vid en fransk tallektion nämnt om dennas ankomst, hade man redan förargat sig åt det tonfall, hvarmed lärarinnan sagt, att Vera kom från »ett högt bildadt hem.» Ytterligare förargade man sig åt den undantagsställning, hon skulle intaga; så förnämt, Gud bevars, bara gå i ett par ämnen, då de fingo hålla i hela dagarna. Nej, man var fast besluten att stuka henne.

Med en enkelhet i väsendet, som bjärt af-

stack mot den gammaldags sirlighet, hvarmed mamsell Daewel presenterade Vera för klassen, satte sig denna, sedan hon med en frimodig blick och ett vänligt leende sett sig omkring, nickande åt kamraterna. Dora tyckte sig aldrig ha sett ett så behagligt utseende. Hennes hy var blond och rosig, ögonen däremot bruna under svarta ögonbryn. Hennes ljusa hår föll fritt kring hufvudet, endast samladt i en bred fläta, som enkelt uppviken halft låg på ryggen, då däremot stora klassens elever tillstramade framhåret och lade upp resten så tillkonstladt som möjligt för att se stora ut. Hennes klädning af mjukt ylle saknade allt garnityr, men föll i rika veck från axlarna, fasthållen kring midjan med ett stålprydt läderskärp. Allt detta fann Dora lika intagande som de andra kamraterna funno det löjligt.

Ytterligare försyndade sig Vera med att visa intresse för historia, det tråkigaste ämne de visste. De hviskade »viktighet» åt hvarann och fnissade hörbart, då Vera felsade sig i fråga om några årtal och fredsparagrafer, som de tappert pluggat in. De kastade öfverlägsna blickar på henne, men under lektionens gång visade Vera en beläsenhet i ämnet, som nästan bragte lärarinnan i förlägenhet.

Då lärotimmen var slut, stod Vera tveksam inför dessa kamrater som, bildande grupp i ett hörn, kastade kalla, afvisande blickar på henne.

I det samma närmade sig en flicka från motsatt håll. Räckande Vera handen, sade hon vänligt leende:

»Jag heter Dora.»

Vera fattade den framräckta handen, och därvid kände båda att de beseglade ett vänskapsförbund.

KAP. IX.

Knarrandet af en dörr, lätta steg och fransandet af en klädning hördes. Dora spratt upp ur sömnen. I nästa ögonblick hade Agda tändt ljusen på toalettbordet. Dora satte sig upp spritt vaken och såg på henne. Lika sval och prydlig, som när hon for bort, stod Agda där. Knappt en skrynka syntes på den hvita lenonklädningen med inväfda blå flammor; håret, ej det minsta upplöst, krusade sig blott en smula mer än vanligt kring den stolta pannan, och kinderna buro högre färg, än de brukade.

»Har inte Agda dansat?» frågade Dora.

Agda hade satt sig på stolen vid toalettbordet och börjat draga af de fläckfria handskarna, läggande dem omsorgsfullt slätade ifrån sig. Därunder låg det dock något ljust och drömmande i blicken, och hållningen var mjukare än vanligt.

»Alla danser», svarade hon småleende.

Dora såg, att systemen var i en af sina sällsynta meddelsamma stämningar.

»Tala om, Agda! Hur var det? Var det riktig bal?»

Agda hade rest sig och börjat knäppa upp klädningslifvet, hvarvid hon liksom ofrivilligt höjde på axlarna, dock alltjämt mildt småleende.

»Riktig bal, nej det är något annat; inte brukar morbrors ha riktig bal.»

»Flaxade moster så där ut och in mellan köket och förmaket, som hon brukar, då de ha främmande?»

»Ja visst, orolig och röd i ansiktet.»

»Hur tog rummen sig ut?»

»Möblerna voro omflyttade, så de inte rätt passade någonstans.»

»Ella, Bella och Stella gick väl inte i en rad, som de bruka?»

»Nej, de sprungo som små höns i olika hörn och presenterade folk, som två af dem redan förut presenterat. Och när Ella skulle hviska något i örat på mig, sade Fritz, som alltid är förarglig mot systrarna: »Det där besväret kan du gärna bespara Agda, för jag kan slå vad om att Bella och Stella i tur och ordning ha berättat det förut.»

»Hade de verkligen det?»

»Ja, det hade de verkligen.»

»Så lustiga di ä', fast di ä' snälla förstås. Nå var morbror glad?»

»Inte i början. Jag hörde honom i ett hörn gräla på Fritz för att han köpt för mycket punsch. Men när han sett på dansen en stund blef han glad, började skämta med damerna och skåla med kavaljererna.»

»Så lustigt det är med morbror. Han är inte som en hög embetsman.» I det samma räckte Dora sig utom sängen, fångande ett litet papper, som från Agdas lösta klädning gled mot golvet. »Tryckta dansprogram! Men det var ju fint.»

»Ella har suttit uppe om nätterna och präntat dem. Mycket nätt gjordt för resten. Ge mig programmet. Dora kan ändå inte läsa det i mörkret.»

Men Dora hade bättre ögon än Agda trodde.

»James Holt!» utropade hon. »Var han där? Hur hade han kommit dit?»

»Gått, förmodar jag. Seså, får jag programmet, Dora!»

»En, två, tre... Agda har dansat fyra danser med honom!»

»Han dansar bra. Bella och Stella hade gjort kotiljongsdekorationerna. Här skall Dora få en.»

Men Dora lät icke blanda bort ämnet för sig, ty James Holt var den fattige unge mannen, som hälsat på dem på kyrkogården.

»Men Agda, hur hade han blifvit bjuden?»

»Han har visst varit gymnasiekamrat till Fritz.»

»Var det roligt att tala med honom?»

»Han hade mer att säga än de andra.»

»Var det ingen, som märkte, att han dansade fyra danser med Agda?»

»Märkte? Hvarför skulle man inte märka det?» Agda uppgaf ett lätt, öfverlägset skratt. »Fritz kom helt älskvärdt och sade åt mig, att det var vänligt af mig att dansa så mycket med den af kavaljererna, som hade de minsta utsikterna i lifvet.»

»Usch, så simpelt. Hvad sade Agda?»

»Att det inte var så dåliga utsikter att ha det bästa hufvudet och det ståtligaste utseendet af alla. I det samma spelade man upp till damernas vals, och jag gick rakt fram till Holt och bjöd upp honom.»

»Åh, så förfärligt bra; Fritz såg väl snäst ut?»

»Tämligen.»

»Och Holt var väl rysligt glad. Säg?»

»Det frågade jag honom verkligen inte. Sof nu, Dora.»

»Men Agda såg det väl på honom?»

»Asch, prata inte dumheter, utan sof!»

»Men jag är inte alls sömnig.»

»Men det är jag.» Agda gäspade.

»Men då var det väl i alla fall lika roligt som på en riktig bal.»

»Riktig bal? Nej, det är något annat.»

Agda stod nu i nattdräkt och flätade håret; seende liksom ut i fjärran fortsatte hon: »Åh, jag vet, hur det skall vara. Slottslikt stora rum med blomgrupper i alla hörn och massor af ljus. I salongerna möbler af siden och sammet, fullt med dyrbara, vackra toaletter, bara ståtliga, förnäma kavaljerer, orkestermusik — — — en så'n där, som man liksom bärs på böljorna af, förstår Dora . . . .»

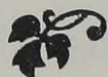
»Men på så fina baler kommer väl knappt Holt.»

»Men det kunde väl vara roligt ändå, dumsnut.» Agda blåste hastigt ut ljusen och gled under täcket.

»Agda . . .»

Men Agda svarar inte. Hon ligger med slutna ögon och händerna på bröstet. Månskenet faller med en strimma öfver henne.

»Hon ser ut som marmor», tänker Dora.
Själfligger hon vaken till inemot dag-
ningen, undrande om Holt är lycklig eller
olycklig.

KAP. X.

Rolf satt inne hos sig, flitigt upptagen af sina böcker; han skulle taga studentexamen vid läsårets slut. Hans systrar sutto i sitt rum; utanför var det tyst och tomt, föräldrarna voro bortbjudna. Dora iakttog sysslolös, hur solens aftonglans mattades å den motliggande husväggen, Agda fångade tätt intill fönstret dess sista strålar för sitt tapisseriarbete; slutligen sjönko äfven hennes händer i knäet, och äfven hennes tankar hamnade i drömmarnas värld. Plötsligt, då dunklet helt omslöt deras bleka anleten, slängde Agda med ett ryck från sig bågen och utbrast:

»Gud, hvad lifvet är enformigt!»

»Agda har ju varit med mamma på visiter i dag.» Det kom lågmäldt, men en smula spefullt.

»Visiter! Tror Dora *det* är något roligt!»

»Jag trodde Agda tyckte det.»

»Asch!» Agda reste sig med nervös otålig-

het. »Vill Dora komma med och byta om noter? På gatorna är det åtminstone folk att se på.»

»Gärna.»

Då de stodo med ytterplaggen på, gick husjungfrun Lina genom rummet.

»Skall man gå ut så sent?» frågade hon.

Agda tog ögonen från handsken, som hon höll på att knäppa.

»Jag tror nästan man är nog gammal att hitta hem igen!» svarade hon och tillade befallande: »Säg åt Kristin, att hon sätter på téet; var god och duka fram det, tills vi komma hem.»

Lina svarade höfligt: »Ja, fröken!» och smög ut på sina filtofflor. Dora skrattade och Agda smålog.

»Kom nu», sade hon och tog noterna.

En karl gick före dem och tände lyktorna, som denna afton tycktes lysa mattare än vanligt. Man kom ned mot stadens centralare delar, där trafiken var liflig. De unga flickorna kände sig först lifvade af senhöstens friska luft och gatulifvets rörlighet. Inom kort voro dock dess bilder för dem ett enformigt svängande panorama med samma upprepade typer.

De ville ut ur sitt eget trånga lif; omed-

vetet, oreflekteradt gingo de och väntade på det stora lifsödet, hvilket griper hårdt i själens strängar, och de vände förstämnda tillbaka från musikhandeln under trycket af lifvets envisa hvardaglighet. Knappast logo de åt den druckne gardisten, som vacklande gjorde honnör för Agda, sluddrande: »Gud bevare alla vackra flickor!»

»Så mörkt det är emot där nere i staden», anmärkte Dora, då de kommo tillbaka till sin stadsdel. I detsamma slocknade lyktorna.

»God afton». En gestalt sköt upp vid deras sida, en hatt svängdes ut i mörkret och en manlig stämman fortsatte. »Blif inte rädda, jag är James Holt. Tillåter ni, att jag följer er till porten? Det är tydligen något fel vid gasverket; och här är just inte så ondt om druckna karlar.»

»Tack.» Det kom kort och kallt från Agda, som på förmiddagen hört rektorskan uttala sig mycket skarpt om några unga flickor inom församlingen, hvilka brukade ha herrsällskap på gatan.

»Det var rysligt snällt af herr Holt», svarade Dora så mycket hjärtligare.

De fortsatte sin väg en stund under tystnad. Tydligen var Holt stött öfver Agdas sätt eller nedstämd däraf. Öfvervinnande sin

blyghet började Dora anknyta ett samtal, men blef själf snart förstämnd, då de andra knappt svarade. Hon anade för öfrigt, att Holt i tystnaden satte sin manliga stolthet mot Agdas kyliga förnämhet. Där i mörkret, medan han ridderligt ledsagade dem utan något vidare försök att närma sig efter Agdas afvisande hållning, växte sig hans makt öfver henne så stor, att hon nästan förfärades. Hon skulle velat fly, men kände redan saknadens bitterhet, allt efter som de kommo närmare huset, utanför hvilket de skulle skiljas. Dyrbara sekunder runno undan som lös sand, och en röst inom Agda hviskade varnande: »snart för sent.»

»Herr Holt, då vi voro tillsammans sist, nämde herr Holt något om gladare framtidsutsikter. Har hoppet förverkligats?»

Var väl denna röst med sitt mjuka, så hjärtliga tonfall Agdas? Dora kände knappt igen den.

»Tack, ja, det är nu inte illa förspändt för mig, och med förnyadt lefnadsmod kunde jag inom några år komma långt. Men först då skulle det växa vingar på min kraft, om jag kunde hoppas på hvad jag sist i sväfvande ordalag vågade nämna utan att få svar på.» Det

låg en egendomlig blandning af beslutsamhet och ödmjuk bäfvan i hans tonfall.

Sekunderna hade förrunnit, de stodo nu vid Agdas port.

»Ja, ja, hoppas!»

En hvit obehandskad hand sträcktes fram i mörkret och dröjde under de läppar, som länge trycktes däremot.

»Jag reser i morgon. Får jag skrifva?»

»Nej, nej, skrif inte! men skynda — skynda!»

»Nå, jag skrifver inte då, och jag skall skynda. Lita på mig. Farväl!»

Ännu en gång trycktes läpparne mot den hvita handen, och i nästa sekund låg mörkret vidt mellan dem. Agda stod kvar lyssnande, så länge hon hörde det bortdöende ljudet af de spänstiga stegen.

»Dora», sade hon då, »tala inte om det här för någon. Vi ha intet ondt gjort, men, Dora förstår...»

»Jag är väl inte så dum och så elak.»

»Och så ville jag gärna, att Dora aldrig håller talade med mig om det.»

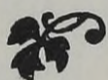
»Nej, men hvarför sade Agda inte »skrif» i stället för: skynda?»

»Man tar inte i hemlighet emot bref af unga män; därför sade jag: skynda! Och hur

tror Dora jag skulle kunna få bref utan att man märkte det för resten. Lika litet ville jag i hemlighet skrifva till honom.»

Dora tyckte nog att detta passade Agdas stolta natur, men kände att det inte skulle ha passat hennes egen.

Emellertid talade flickorna ej mer i ämnet, som Agda velat. Ibland såg Dora ett på en gång vemodigt och ömt drag hvila i Agdas blick och kring hennes läppar. Då trodde hon sig förstå, att systemen tänkte på Holt.

KAP. XI.

Dora och Vera kommo en dag arm i arm från skolan. Den förras blickar sågo tankfullt, men leende upp i den ljusa vårhimlen, öfver hvilken hvita skyar seglade. Med Veras inträde i skolan hade något af det stora, obegränsade lifvet trädt henne till mötes, öppnande sitt vida »på andra sidan barndomen», men gladt och leende som vårhimlen öfver deras hufvud, så länge hon var med Vera, som tog allt frimodigt.

Doras tysta frågor hade börjat stiga till hennes läppar, sökande Veras öra. Hon hade ej glömt sin undran, hvad det kunde vara att tjäna Gud helt, och i anledning af detta sade nu Vera:

»Dora, jag bad morfar svara på din fråga.»

»Nå?...» Dora såg med spänning på Vera.

»Jo, vet du, först funderade han bra länge;

och sedan sa' han: 'att tjäna Gud helt, det är i mitt tycke att efter sina bästa krafter utveckla sina högsta och ädlaste anlag'. Tyckte du inte det var vackert?»

Dora såg eftersinnande i marken.

»Jo, mycket vackert, fast jag nog behöfver tänka mer öfver det.»

»Skall jag skrifva upp det?»

»Visst inte, tack. Jag kommer mycket väl ihåg det.»

»Men så frågade morfar, om han inte kunde få se dig, och mamma bad, att du skulle äta middag hos oss i morgon.»

Det glimmade till i Doras ögon, men hon svarade osäkert.

»Tack... jag vet inte, om jag får, fast det vore rysligt roligt.»

Vera såg förundrad ut.

»Hvarför skulle du inte få?»

Dora blef förlägen. Hon kunde ju inte säga, att hennes far antagligen skulle svara, att han inte visste, hvad Veras föräldrar voro för människor.

»Pappa tycker, att man inte skall gå på bjudningar, när man går och läser.»

»Då får du komma», sade Vera gladt. »Vi

ha aldrig bjudningar. Men jag kan be mamma skriva.»

»Nej tack, det behöfs inte, jag skall fråga.»

Dora var rädd att få ge ett afvisande svar på fru Borgs skrifvelse. Hemkommen framstälde hon saken för sin mor, som sade, att hon vid middagen skulle tala vid fadern. Men då glömde hon det, tills Dora tredje gången ryckte henne i klädningen, hvarvid hon fann det bekvämast att låta Dora tala själf.

»Dora har något att fråga pappa om», sade hon.

»Nå, hvad skulle det vara om, då?» frågade denne i torr ämbetsmannaton.

Dora, som ej var van att höra sin egen röst vid middagsbordet, svarade blygt:

»Vera Borg har bjudit mig på middag i morgon, bara i hvardagslag. Jag skulle fråga, om jag får gå.»

Herr Brandelius skar gravetiskt sitt kött, hvarefter han sade:

»Hvem är Vera Borg?»

»Min bästa vän.»

»Bästa vän? Äro inte ens anhöriga ens bästa vänner?»

»Min bästa vän i skolan.»

»Nå, då säger man det. Jaså, bästa vän i skolan. Jaha, det är ju vanligt, att man har det. Jag hade en, som... som var mycket hygglig», han höll på att säga, »som hjälpte mig med läxorna», men hejdade sig, fortsättande: »Fast nu har jag glömt hans namn.»

Därefter fattade han vattenkaraffinen, slog i sin hustrus glas med ett utsökt höfligt »får jag lof?», vände sig till Agda på samma sätt, slog i sitt eget glas, sköt karaffinen öfver till Dora och Rolf, försatte vattnet i sitt eget glas med vin, som han ensam begagnade, drack långsamt ut det och sade slutligen.

»Hvad är den där flickans far?»

»Han kallas litteratör.» Dora fann titeln god. »Han skrifver visst i tidningar.»

»Tidningsskrifvare, litteratör? Ett mycket dåligt yrke. Man får tacka och säga nej.»

Dora såg ned i tallriken med rodnande kind och tårfyllda ögon. Agda kastade en blick af medkänsla öfver till henne. Sedan den kvällen systrarna träffat Holt hade något varmt kommit öfver deras förhållande. Såsom den äldsta af syskonen hade Agda af registratorn tilldelats privilegiet att oåtspord få yttra sig vid bordet, ehuru hon sällan begagnade sig af det,

Nu gjorde hon det med ett visst bestämdt tonfall.

»Dora är ju så litet ute. Mamsell Daevel har ju mycket berömt Vera Borg och sagt, att hon gläder sig åt deras vänskap. För resten är hennes morfar professor.»

Registratorn hade vändt på hufvudet och benäget lyssnat till hennes tal. Han var stolt öfver sin äldsta dotter och väntade, att hon skulle göra ett lysande parti, hvilket rektorskan förutspått. Med en min, som sade: »det är min princip att vara ridderlig mot damer, äfven om det är min dotter», visade han henne samma uppmärksamhet som sin hustru: lät henne gå före in genom dörren, bjöd henne armen och förde in henne vid bjudningar och höll kappan åt henne i tamburen.

»Så — verkligen?» sade han och vädjade med blicken till sin fru.

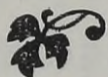
»Ja, flickan är verkligen söter», sade denna, »och morfadern är en professor Berghöök.»

»Låt mig se, Berghöök», sade registratorn eftersinnande. »Det finns bara en släkt med det namnet här i landet. En dog nyligen som biskop; antagligen en bror. Vet Dora, om professorn står på god fot med familjen — mågen menar jag egentligen.»

»Veras morfar bor hos dem.»

»Hm, besynnerligt. Det är väl då något slags bättre tidningsskrifvare. Ja — man får väl gå då — men skall vara hemma klockan åtta.»

Dora kastade en tacksam och glad blick på Agda, som smålog mot henne.

KAP. XII.

I Veras hem hade för Dora öppnat sig en ny värld, där hon undrande såg sig om med sina grå ögons vidgade blick.

Det låg i en lifligare stadsdel, men vid en tyst liten gata, högst upp i ett smalt fyrvåningshus, där det rikligt fångade solen, beherskande en vid utsikt öfver hustak, hvar emellan tornspiror och löfkronor här och hvar stucko upp. Böcker, växter, statyetter, taflor och gravyrer, alla uttryck för invånarnes personliga tycken, förskönade rummens enkla inredning.

Den ledande principen i detta hem var husmodern. Ej att fru Borg maktlystet gjorde sin vilja gällande, tvärtom sökte hon på alla sätt, glömsk af sig själf, få det godt och bra för de andra där inom. Men hennes ordnande hand och fulländade smak skapade förnämligast hemmets behag och höll ekonomien i rätt balans

för att uppbära det inom dessa väggar mycket förändligade lifvet.

Fru Borg var af medellängd och spensligt byggd med ett brunblekt ansikte af sydländskt tycke. Hennes dräkt var enkel och prydlig: en mörk klädning fallande i mjuka veck och endast lifvad af det bländhvita från kragen och manschetten. Hon talade lågmäldt, men uttrycksfullt, rörde sig tyst, men lifligt.

När Dora första gången kom i hennes hem och stod där så plågsamt blyg, fäste fru Borg endast flyktigt, ehuru vänligt forskande, sina stora, mörka ögon på henne, räckte henne en smal fin hand med ett trofast grepp och sade enkelt: »Välkommen!», men med ett så hjärtligt tonfall att Dora, då fru Borg omedelbart började tala med Vera och henne om sina små krukplantor, lutande sig öfver dem, kände allt tvång vika med ens.

Veras far var i det yttre en motsats till sin fru. Storväxt och blond, hade han ett kraftigt men ädelt formadt hufvud, omgifvet af rikt upprättstående hår. Han talade högljudt, ofta med ett patetiskt tonfall och med en liknande hållning, hvilka dock hos honom förekommo helt naturliga. Efter sitt deltagande som frivillig i dansk-tyska kriget förde han ena benet stelt.

När Vera berättade för Dora, att hennes far då redan var förlofvad, men att fru Borg ej, trots sin förtviflan, sökte lägga hinder i vägen för den pliktuppfyllelse herr Borg ansåg sig bunden af efter sina entusiastiska uttalanden vid studentfester om ett skandinaviskt broderskap, sade Dora:

»Hvad det är underligt att se hjältemodiga människor på nära håll.»

Fru Borgs far, professor Berghöök, bebodde två rum innerst i våningen. För att förtaga ljudet af steg voro de vinter och sommar belagda med dubbla mattor. En nött rand i mattan, löpande tvärs öfver båda rummen, kallades af Vera »morfars tankestig.» Där stannade ofta professorn under sin vandring, görande gester mot en inbillad motståndare, hvilken som opponent hjälpte honom lösa ett mer inveckladt tankeproblem, och hvilken han lånade sin röst, ehuru med ändrad tonfall, så att en utanför stående, ej invigd i saken, måste tro att två personer lifligt samtalade med hvarandra.

Han var af medellängd, kraftigt byggd och med ett till dragen vanligt ansikte, hvilket förskönades genom ett spirituellt uttryck. Ett fint leende hvilade oftast kring hans läppar, och blicken var full af lif, ehuru ofta liksom för-

sjunken i fjärrsyner. Det hvithåriga hufvudet tycktes af tankarnes vikt ha fått sin framåtlutande böjning, för hvilken spännhalsduken och den höga stärkekragen mjukt gäfvo efter, och till det intagande i den gamle herrns utseende passade hans två oföränderliga persedlar, en grå, bredskyggig filthatt och en blommig sammetsväst.

Strängt isolerad i sin studerkammare under arbetet, var han den meddelsammaste därutanför. Minsta småsak kunde frånlocka honom en roande, populärt vetenskaplig utredning å olika områden. Hans förråd af historiska anekdoter var outtömligt; filosofiska betraktelser föllo som blommor från hans läppar. Kommo lifvets skuggsidor på tal, hade han till hands spekulativa botemedel, hvilkas framtida tillämpning och ofelbara verkan hans åhörare ej kunde betvifla. Dock var han ej alls någon docerande pratmakare. Ingen kunde lättare än han få andra att meddela sig. Ur deras enklaste yttranden drog han intresserad fram små guldfynd, som de själfva minst väntat att finna där. Dora hade ej länge första gången samtalat med denna älskvärde kåsör, förrän hon bestört lyssnade till den lifliga klangen af sin egen röst.

En yngling ur den Borgska umgänges-

kretsen, hvilken en afton följde Dora hem, svarade, då hon frågade honom, hvilken af familjen han tyckte mest om:

»De äro alla lika förtjusande, hvar och en på sitt sätt. Men jag tror ändå mest professorn. Jag tycker alltid, då jag talar med honom, att jag är i sällskap med den gode Guden, som allvetande och allvis ställer allt till rätta i världen.»

Dora smålog. Denna glada, fria syn på Gud var något nytt, som mött henne i det Borgska huset.

Vera gick ej i sitt hem som Dora i sitt under rubriken: »oafsevärd minderåring.» Hon var en röst i laget, ett hjärta i kretsen, som man räknade med. Och hennes »bästa vän» blef husets vän och behandlades som sådan af husets vänner. Båda hade tillräcklig takt att hålla sig så pass tillbakadragna som det passade ungdomar af deras ålder, utan att därför frimodet behöfde vika. Doras medfödda frimod kom nämligen i dagen i detta hem, om hon också ej hade användning för det i sitt eget.

Borgs hade en särskild mottagningsafton i veckan, och ett litet inbjudningsbref för Dora, ställdt till registratorn och undertecknadt af professor Berghöök, hade tillförsäkrat henne frihet

att bevista dessa aftnar, som fylde det vackra sällskapsrummet med en lika okonstlad som utvald krets. Sådana aftnar var det mest Dora och Vera möttes, ty liksom genom en tyst öfverenskommelse träffades de sällan hos Dora, där en kylig fläkt omsvepte deras vänskap.

Såsom ej helt fullvuxna hade de båda flickorna sin frihet att under de nämnda mottagningaftnarna vara inne bland gästerna eller draga sig tillbaka. De begagnade sig flitigt af den förstnämnda tillåtelsen. Sittande tillsammans i ett hörn följde de ofta med andlös spänning samtalet eller ett tillfälligt föredrag, ibland dragande sig undan i Veras rum för att på ett mer barnsligt sätt uttala sig om hvad de hört.

Det var ej någon öfverskådlig krets, som kom och gick i detta hus; fastmer bildade man ett ganska slutet kotteri, ehuru af mycket vexlande åldrar, men alla med ungdomsdraget i väsendet. Man såg dessa människor alltid hänförda af något. Med eld i blicken följde de Garibaldis frihetståg och med tårar i ögonen den polska frihetens död. Det låg något barnafromt öfver deras njutning af det senaste, mest omtalade konstverket, och när meningarna bröto sig kring det större litterära alstret för dagen,

framstack dock aldrig någon hånfull öfverlägsenhet.

När man kom in på filosofiska spørsmål, sammanlänkades dessa alltid med de religiösa. Man citerade då gärna Trottet, Renan, Emerson, Channing och Parker.

Herr Borg föredrog ej sällan med utmärkt deklamation någon af sina skickligt gjorda öfversättningar från utländska skalder, hvarvid han hälst valde klingande frihetssånger. Ofta satte sig någon vid pianot, och hände då lätt att en och annan fattade flöjt eller fiol, som funnos till hands, och föll in. Då smögo de ankommande med fingret på läpparna tyst till sina platser. Ej sällan inträffade detta i skymningen, då fru Borg gärna spelade utan noter. Sedan blef det ett allmänt gladt igenkännande, när ljusen tändes. Gick man före den enkla supén, försvann man tyst utan störande afsked. Det föreföll öfver hufvud, som sväfvade man där förbi hvarandra å elyseiska fält, flyktigt hälsande med ett själiskt leende, som vore man viss att alltid åter träffas.

Professorn föreföll dock som den egentliga motorn i detta umgängeslif. Det var han som med sin ljusa optimism, kryddad af skeptikerns

infall, först stälde frågorna på sin spets och sedan oftast löste dem till allas belåtenhet.

En afton insväfvade en félik liten dam, af ett på en gång helt ålderdomligt och ungdomligt lifligt utseende, samt ytterligare i sitt väsen företeende en egendomlig blandning af största blidhet och stark eldfängdhet. Hon var tydligen hemkommen från någon längre resa, och den hänförelse, hvarmed hon hälsades, var till och med ovanlig i denna krets.

Till sist bemäktigade professorn sig henne, läggande hennes arm i sin och lyckligt leende behållande henne vid sin sida. De kommo rätt snart i dispyt om den nyuppträdande socialismen, hvilken i professorn fann en ifrig försvarare. Hur hjärtligt de än grälade, sutto de icke desto mindre långa stunder hand i hand.

När Dora gick, frågade hon i tamburen Vera, hvem den lilla damen var.

»Fredrika Bremer. Visste du inte det?»

»Nej.»

Men Dora påminde sig, att hon en gång hört rektorskan nedsättande yttra sig om den »galna mamsell Bremer.»

Och gripen af en ond aning gick hon denna afton från sitt elysium.

KAP. XIII.

Byråchefen Elertsson var en glad människa. Man förestälde sig, att han småleende kommit till världen och småleende skulle komma att lämna den.

Han hade epikureiska vanor, samlade gamla nederländska taflor och bebodde en dyrbart inredd våning i eget hus. Det gick en märkvärdig historia om, hur herr Elertsson blifvit husägare. En gammal enkefru, som skulle sälja sitt hus, fann i byråchefen en spekulant. Frun talade banko, herr Elertsson sade bifallande »tusen» utan att nämna vare sig riksdaler eller banko; skref till sist riksdaler och pratade så bra, att den goda frun ej märkte det förrän hon undertecknat. Hon blef då till sig och ville återkalla köpet; men byråchefen visade sig ytterst häpen öfver hennes påståenden, behandlade henne som en bedragerska och skrämde henne med stämning samt gick till sist småleende sin väg med köpekontraktet på fickan.

En söndagsmorgon kom byråchefen att företaga en promenad, hvilken blef mer ödesdiger för honom, än han kunnat drömma om. En af de rödnästa gamla herrar med anspråkslöst yttre och tillbakadraget uppträdande, hvilka ibland, mycket tidigt om morgnarna, besökte herr Elertsson, hade insjuknat, hvarför det blef nödvändigt, att byråchefen sökte upp honom.

Han tog sig en droska och lät köra sig upp för de värsta backarna i den aflägsna stadsdelen, hvarefter han afskedade kusken och gick resten af vägen till fots in i den slingrande gränden. Den hedersbulvanen hade alla papper klara; där fanns ingen fara, hvarken för kapitalet eller de fyrtio procenten. Herr Elertsson gaf med en godlynt min den gamle mannen ett par tior att rekreera sig med och vände i strålande humör tillbaka, följd af familjens välsignelser. Emellertid tog han ej vägen direkt hem. Han fann behag i de många, långa planken, kransade af löfkronor i våsprickning; han studerade intresserad stilen i de gamla byggnaderna från flydda sekler, han sköt upp gnisslande små portar och roade sig åt näpna gårdsinteriörer, hvilkas lekande barn på en gång skrämde och förtjusta fångade slantarna, som han kastade åt dem. I ett gathörn träffade

han på värdshuset »Gyllene drufvan», med sin skamfilade skylt och sina grönmålade träväggar. Herr Elertsson tyckte det skulle vara lustigt att äta frukost på detta lilla »utvärdshus», som han inom sig benämde det.

I den låga salen suto några handelsbokhållare glammande vid en enkel frukost, medan en man med svårmod i blicken och skämtlynne i mungipan iakttog dem från ett hörn. Han tycktes vara mellan trettio och fyrtio år, var satt till växten med ett skägglöst, skarpskuret ansikte och bar en rund sammetsmössa på hufvudet samt en servet på armen. När herr Elertsson inträdde, lämnade han sin kontemplativa ställning och kom emot den nye gästen.

»Hvad behagas?»

»Ett bord i trädgården och det bästa, huset kan bjuda till frukost».

Kyparen bugade, gjorde en rörelse med handen, öppnande en dörr till trädgården och förde herr Elertsson till en berså.

»När blir det färdigt?»

»Om en halftimme, tänker jag.»

»Inte förr?»

»Inte det bästa, huset förmår»

»Hm. Har ni tidningar?»

Kyparen kastade en blick på byråchefens

hvita hand, nyss befriad ur en lilasfärgad handske.

»Hit komma små- och storborgare. De söla alla rätt försvarligt ned tidningarna.»

»Låt dem ligga», sade byråchefen småleende.

»Men hvad skall jag roa mig med?»

»Behagas det musik?»

»Musik? Positiv, handklavér, tyska blåsare? Det blir hårdsmält föda.»

»Fiol — inte dålig.»

»Såå? Nå tag hit den gamle birfilaren då.»

Kyparen gick och kom snart tillbaka med en fiol under amen.

Herr Elertsson skrattade.

»Jaså, var det herrn, som fick ta åt sig komplimangen? Men hur går det då med serveringen?»

»Den sköter flickan.»

»Bra! I synnerhet om hon är nätt. Alltså, låt höra!» Herr Elertsson aftog hatten och lade den på bänken.

Kyparen stod och stämde fiolen, görande sina tysta reflexioner öfver gästen.

»En underlig figur! Grotteskt ansikte, men ändå något fint, något visst 'tusan djäkla'. Att han förstår musik, det ser jag. Öron så det förslår; och se, de springa ut i en spets

som djäfvulens. Vänta, min gubbe lilla, så skall du få dig en passande bit.»

Han drog ett stråkdrag, som kom byråchefen att spritta till och uppmärksamt lyssna, då Tartinis »Djävulsdrill» med liffullt uttryck och färdig teknik följde.

Byråchefens ögon kröpo ihop och flammade upp, han nickade med en förtjust min, trummade ohörbart takten i bänken och gjorde varnande tecken till uppasserskan att ej slamra med servisen. Jo, — han förstod sig allt på, den där!

Då kyparen drog det sista stråkdraget, blef det en kort paus, hvarefter herr Elertsson sade:

»Hör nu, hvarför går herrn här och leker kypare?»

»Det vore nog mera skäl att fråga, hvarför jag som kypare står här och leker musiker?»

»Hvarför är ni inte musiker? Jag skulle nog kunna förhjälpa er in i ett kapell.»

»Tack, jag har haft anbud i hofkapellet, som bror min ofta anför.»

»Nå?»

»Sitta i ett kapell och spela skräp, så det vänder sig i magen? Få ovett i tidningarna,

då man gjort sitt bästa. Ge lektioner, tills man dödar musiken inom sig. Och då en konsertgifvare, som duger, kommer till staden, vara tvungen att spela da'n därpå, fast man skäms att ta fiolen i hand. Nej, tack!» han stod tyst en stund, hvarefter han tillade: »Just det där att *vara tvungen* att utöfva sin konst. Tvi tusan!»

»Men — kypare!»

»Det är lika bra som något annat yrke. Jag är hvarken född till handtverkare eller köpman. Kypare kan hvem som hälst vara. Egentligen är jag hofmusiker hos min källarmästare, fast jag skall något göra, då jag inte har lust att spela. Men när jag har lust, spelar jag för honom och hans familj. Det vill säga, jag spelar för mig själf, och de höra på. Och ofta spelar jag för gästerna. Att få gamla tyranniska borgargubbar att gråta af rörelse, det är icke småsaker det. *Den* kvällen brumma de inte, när de komma hem. Och att få gamla pedantiska skollärare att dansa med uppasserskorna här, för att min fiol vill det, det är muntert nog.»

Byråchefen såg mera road än öfvertygad ut. Lutande sig fram, sade han med ett småslugt leende:

»Har varit olyckligt kär, hva?»

Kyparen svarade ej, men satte fiolen under hakan och spelade en elegisk romans. Innan han kom till slutet, tänkte han dock:

»Fy fan, hvarför står jag och utgjuter mitt hjärta för den där? Musik förstår han nog, men kärlek!»

Likväl spelade han till slutet, njutande af att ha en musikkännare framför sig. Men då han slutat, vände han tvärt om på klacken för att gå.

»Slut redan? Mera, min vän», sade herr Elertsson och tog fram en sedel ur plånboken.

»Kan inte mer i dag. Spelar aldrig för pengar», sade kyparen och gick.

»Så där är han alltid. Bäst som han är i tagen, slutar han tvärt. Nu stänger han nog in sig i sin kammare och kommer inte ut på hela dagen», förklarade uppasserskan.

»Din käresta, hva?» sade byråchefen och nöp henne i kinden.

»Isch! Inte duger den till att försörja en familj.»

»Det har du nog rätt i. Håll dig till handelsbokhållarne.»

»Ja vars, det är nog bättre», sade flickan skrattande. »Di bli patroner med tiden.»

Herr Elertsson fann frukosten öfver förväntan och vinet förträffligt. Välbehagligt leende tände han en fin cigarr, gaf flickan sedeln, som kyparen försmått, tog henne under hakan och vandrade vidare, smågnolande satser ur »djäfvulsdrillen», medan han slog takten mot vaderna med sin smala promenadkäpp. Då fylles gatan af de doft dallrande klockljud, hvarmed högmässoringningen inleddes, och i det samma började folk skynda ur sina portar. Herr Elertsson upphörde att smågnola, men bibehöll sin belåttna min, medan han studerade den aflägsna stadsdelens typer.

Dess värre kom ej rektorsparet i hans väg, men från en tvärgata passerade familjen Brandelius. Genast drogos hans blickar till Agdas förnäma hållning, fina, regelbundna ansikte och kyska linier. Påskyndande sina steg, följde han familjen in i kyrkan.

I en halftom bänk fann han en god utsiktsplats snedt emot familjens bänk. Långt borta i sin kamp för lif och kärlek var nu ett annat hufvud med ungdom och ädelhet i dragen, hvilket snedt mot samma bänk stundom för-synt skymtat fram. Gråhårsmannen med det

epikureiska löjet kring tjocka läppar var där i stället, mer obehindradt spejande åt samma håll.

Hans granne, den lilla skräddarfrun med de dufvolika ögonen, rosiga kinderna, persiska snibbsjalen och doften af förlegad parfym, blef helt förskräckt, då hennes besynnerliga granne lutade sitt leende ansikte öfver henne med anhallan om att få se i hennes psalmbok. Det hade ju varit okristligt att neka, men purpurröd kastade hon en skygg blick upp till rektorskan. Ja — denna slog just upp lorgnetten, och darrande på rösten blandade den lilla frun sin svaga stämma med byråchefens skolade tenor. Hon var söt, och han hade roligt åt henne, men mycken uppmärksamhet egnade han henne ej. Allt svårare hade han att taga sina blickar från det rödblonda ansiktet och den smärta gestalten där borta. Han frågade sig, om han kommit i en trollvärld och blifvit förhexad af den förbaskade kyparen.

»En besynnerlig människa», tänkte rektorskan. »Hvar kan han ha kommit ifrån? Han tycks vara bekant med Brandelius. Se, nu småler han också midt i predikan.»

I detsamma dolde hon själf ett smålende, när den store, svartmuskige komministern för fjärde gången med sin tunna, släpande röst ut-

talade: »Men Herrans utvalda skola vara som de pilträd i vattubäckar...»

Herr Elertsson tänker ett ögonblick stiga upp och gå sin väg, men sitter fångslad till slutet, då han reser sig och åter följer familjen i spåren. Hvarje linie, hvarje rörelse hos denna okända, unga kvinna tjuvar honom. Strax efter det familjen uppnått sin port, går han också in därigenom och underrättar sig i huset om, hvilka människor de äro. Sedan tar han vägen tankfull hem till sig, sätter sig i gungstolen, tänder en cigarr och undersöker sitt eget tillstånd.

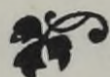
Ja — han är kär — vansinnigt kär på gamla dar. Han finner det intressant som allt annat i lifvet, och han småskrattar åt det. Så fortfar han att sända ut rökhirflar och hängifva sig åt den nya stämningen.

Hvart han blickar, ser han denna högväxta, kyska kvinnobild teckna sig mot bakgrunden af hans lyxinredda våning. Han ser henne inramad i dörröppningens draperi; lutad mot divanens mjuka kuddar, framför pianot, under kristallkronan.

Han drar en lätt suck. Farväl, ungarlsro. Nu skall ett spel börja, som kräfver all hans energi och allt hans glada mod och i lyckli-

gaste fall slutar med att ge honom en herskarinna, som helt omskapar hans vanor.

Men högt spel roar honom — och den där flickan vore härlig att vinna.

KAP. XIV.

Herr Brandelius satt som en egyptisk kungastaty i sin skrifstol med händerna stödda mot knäna. Midt emot honom, i soffan, intog herr Elertsson en ledig, men passande ställning. Den förstnämnde var obehagligt berörd af den andres besök, som han, utan att vara en aningarnas man, antog skulle innebära något ovanligt, och registratorn hatade det ovanliga. Byråchefen å sin sida roade sig åt tanken, att han var kommen att tilltvinga sig en så oerhördt tråkig svärfar, en riktig gammal träbock, ehuru utan ett grått hårstrå eller en rynka i ansiktet.

Raskt, ehuru smidig i uttryckssätten, skildrade han, hur han föregående dag fått syn på familjen och, slagen vid åsynen af äldsta mam-sell Brandelius, följt dem ända in i kyrkan, iakttagit dem och nu var djupt och ohjälpligt förälskad. En sådan blixtförälskelse, sade han, betecknade vid hans ålder ej ett flyktigt tycke

som hos de unga, men en djup, oemotståndlig böjelse. I sammanhang med detta framhöll han, att han trots sina grå hår hade ett lifligare temperament, en starkare fysik och större lefnadslust än mången yngre man, hvarmed han ju förenade den äldre mannens mognade sinne och nyktra blick på lifvet, så ovärderliga i ett äktenskap.

Begagnande sig af den förlamning, hvori detta häpnadsväckande meddelande försatte registratorn, öfvergick herr Elertsson till att skildra sin väl betryggade ekonomiska ställning, erbjöd sig att visa klara papper på den samt nämnde flere ansenliga, ett och annat lysande namn på vänner till honom, hvilka vid uppfordran kunde intyga godt om honom; dessutom innehade han en i samhället afsevärd position.

Här gjorde talaren en längre paus, afvaktande en lifsyttning från sin åhörare, hvilken, sittande i samma ställning, slutligen utlät sig:

»Jag är verkligen högst förvånad.»

»Det hade jag nästan väntat», svarade herr Elertsson småleende.

»Och jag har skäl att förmoda», fortsatte registratorn betänksamt, »att min dotter också kommer att bli mycket förvånad.»

Byråchefen gjorde en afvärjande rörelse med handen.

»För all del», sade han lifligt, »intet är aflägsnare från min mening, än att mamsell Brandelius på något sätt skulle öfverraskas. Minst har jag tänkt på att tvärt uppträda som friare till henne. Min mening vore den, att registratorn godhetsfullt ville tillåta mig att som en bekant till registratorn ett par gånger här i hemmet få göra min uppvaktning och därunder förvissa mig om, huruvida, i händelse mamsell Brandelius' hjärta är fritt, det vore någon möjlighet, att hon kunde komma att besvara min böjelse.»

Nu fick herr Brandelius ungefär en kvart på sig att fundera, och därunder inträffade det besynnerliga, att han blef gripen af en slags stämning. Han imponerades af denne mans hela uppträdande: hans säkra ton, hans världsmannalater, hans förbindelser, hans utmärkta ekonomiska ställning. Byråchefens sätt att ge sitt frieri färgen af något så alldeles naturligt bröt äfven udden af registratorns motvilja för det ovanliga i situationen. Och så berördes han angenämt af tanken, att byråchefen företrädde den väntade processionen af framstående friare till Agda. Det var ju alltför galet med

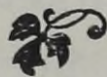
åldersskilnaden, men Agda skulle få sin fulla frihet att handla som henne lyste. Naturligtvis kunde både unga och förnämre män komma och få företrädet. Men i så fall tvådde registratorn sina händer. Han ämnade för sin del ej stöta sig med representanten för ett högre ämbetsverk. Och under dessa angenäma känslor fick han till och med en god idé.

Ändrande ställning, i det han lutade sig tillbaka i stolen, gnidande de knäppta händernas insidor mot hvarann, sade han: »Annan dag påsk har jag alltid middag för en mindre och utvaldare krets af vänner och släktingar. Jag skall då ha den äran att tillställa herr byråchefen ett bjudningskort.»

Herr Elertsson reste sig.

»Jag tackar», svarade han ytterst förbindligt, men fullt obesväradt, »jag skall med lifligaste nöje ha äran att infinna mig. Au revoir!»

Registratorn följde honom till förstugudörren, bugande artigt och förbryllad inför en supplikant, som uppträdde med en sådan öfverlägsenhet.

KAP. XV.

Då herr Elertsson kom till middagen, tog värden honom genast med sig på en rundgående presentation, något hvare registratorn var framstående. Och som byråchefen ej kände någon af gästerna, föreföll det honom till sist under det högtidliga allvar, hvarpå herr Brandelius tog saken, att han bjöds omkring som någon slags begrafningskonfekt, och han roade sig med att söka se ännu högtidligare ut än värden själf. Vårdinnan hälsade den nya gästen välkommen med oklanderlig artighet; Agda tänkte:

»Hvar har pappa fått tag i den där?»

Då smålog herr Elertsson, som halft läste hennes tanke. Det svåra spelet var börjadt. Första hindret var högt nog, men han ämnade komma öfver det.

Ändtligen fick han draga sig tillbaka i ett hörn, där han stillsamt började utbyta tankar

med sin närmaste granne, under det han med vaken blick såg sig omkring.

I ett hörn af den stora soffan, som godt rymde fyra fruar med krinolin, satt fru Brandelius' syster fru Markell med händerna korslagda i knäet och försjunken i sig själf som en indisk prästinna. Hon var iklädd en lysande hårklädsel och en glänsande ny siden-sarsklädning. Trots sitt mer kälkborgerliga yttre egde herr Markell en framstående ämbetsmannatalang och hade nyligen utnämmts till rådman, hvarmed på grund af år och meriter följt en vasastjärna, hvilken nu lyste i det hörn, där herr Elertsson samtalade med sin granne, som just var herr Markell.

Herr och fru Markell hade länge misstänkt, att denna deras nära släktingars middag, Annandag påsk, var för en utvaldare krets, och vid åsynen af gästerna fingo de nu bekräftelse därpå. När man alltså, på grund af herr Markells upphöjelse, med denna bjudning blef ytterligare upphöjd, lät man sig godmodigt upphöjas, hälst utmärkelsen varit så grundlig, att de fyra äldsta af husets elfva telningar äfven inbjudits. Och underkastad situationens mäktiga stämning, insvepte fru Markell sig i tystnadens andakt, mer än någonsin njutande af

att ej stå i minsta ansvar för, hvad som kunde hända där ute i köket. Hon var så olik som möjligt sitt oroligt kringflaxande jag på deras egna små bjudningar, kännande sig kompakt nobel, lågmäldt och lakoniskt besvarande den närmaste fruns reflexioner i anledning af stundande pigflyttning.

Utan att helt genomskåda fru Markells inre tillstånd, kastade byråchefen road ett par sidoblickar på henne, sedan hennes man låtit undfalla sig:

»Jag har inte sett byråchefen här förut, för vi ha inte varit med förrän i dag på de här slags middagsbjudningarna, hä, hä!»

I detsamma kastade han en faderligt stolt blick på sina tre döttrar, Ella, Bella och Stella, hvilka i gåsmarsch trippade öfver golfvet och intogo hvar sin af de stolar, som stodo i rad längs förmakets ena tvärvägg. Då Agda som artig värdinna följde dem dit, var herr Elertsson ej sen att iakttaga kvartetten.

Flickorna Markell buro sina med krås uppfiffade svarta konfirmationssidenklädningar och hade denna släta, tillstramadt husliga prägel, som deras föräldrar ansågo stå högst på giftermålsmarknaden. Deras ansikten voro breda, finhyllta och hyggliga, deras figurer rundlagda.

Den äldsta, Ella, hade dock en skarpt böjd, spetsig näsa, hvilken ej helt underordnade sig den fromt kvinliga prägeln. Också var det hon som alltid tog initiativet.

»Agda», sade hon, »det *var* så roligt på 'Skapelsen' i går.»

»Det var så *roligt*», bekräftade Bella.

»Ack ja, det var *så* roligt», avslutade Stella.

»Ja, det var väl vackert som alltid», föreslog Agda.

»Förtjusande», sade kusinerna på en gång.

Systrarna spelade alla tre så pass bra piano, att deras talang i den vägen kunde läggas till deras husliga företräden, och Stella sjöng med en liten tunn sopran: »Tänk någon gång, när du en blomma plockar», — »Mitt sköna Normandie» och andra söta bitar, hälst när hennes pappa hvilade middag i gungstolen, ty han brukade säga: »det är för obegripligt trefligt att sofva, när någon sjunger.»

Af denna anledning ansåg sig rådmannen böra uppmuntra sina döttrars musikaliska intresse med något konsertbesök; och som han var en praktisk man, hvilken tyckte om bestämda konturer på en sak, bjöd han de fullvuxna inom familjen hvarje långfredag på »Skapelsen», hvilket dessutom hade det goda med

sig, att festen blef en hyllning till himlen och därtill fick en förnäm stämpel genom att kungliga familjen håller aldrig försummade denna traditionella musikafton. Och så kunde man så bra behålla melodierna i minnet genom att höra dem flera gånger. Då pappa Markell tömde sitt tredje ölglas efter denna rekreationsstund, hvarunder det icke dugde att sofva, brukade han trumma i bordet och smågnola »Ömma maka», nickande åt sin äkta hälft som en högst hedervärd gammal Adam.

»Det är min son, filosofie kandidaten, som står därborta vid dörren. Godt hufvud på pojke, hä!» upplyste herr Markell pekande på Fritz.

Denne stod och klämde fast pince-nezen, med en sur min. *Han* kände sig ej upphöjd, men förnedrad af denna bjudning. Gud bevars, nu var man god nog att få vara med! Han hade sagt sina föräldrar, att man bort sända återbud, men de hade ingen stolthet. Fritz ryckte på axlarna och gick med. Lika litet nu som förr hade han mod att bli hemma. Snedt emot honom satt Hilda Brandelius och kastade på honom en och annan sentimental blick. Han kallade henne visserligen nu med förnamn, ej tant... men... Och han såg bort från hennes blida min, sneglande efter Agda.

I det samma ståtade rektorskan vid värdens arm genom dörren, och Fritz steg djupt bugande åt sidan.

Registratorn ville föra sin dam till soffan, där fruarna lifligt makade hop sig, men rektorskan slog sig ned i en fåtölj, som stod ett stycke från väggen, medan hon artigt böjde på hufvudet till höger och vänster; hon liknade en ångbåt, som landar, medan vassen bugar och hviskar vid stranden. Tillbakalutad i stolen vinkade hon med lorgnetten Agda till sig och skulle just börja ett samtal med den unga flickan, som stödde sig mot fåtöljens ryggstöd, då registratorn på nytt framdrog byråchefen ur hans obemärkthet, i anledning af att han var den ende, som ej var presenterad för rektorskan.

Herr Elertsson bugade med ett förbindligt småleende, och båda kände af instinkt, att de voro sällskapets koryféer. De kastade en intresserad blick på hvarandra. Rektorskan kände genast igen byråchefen, och denne tänkte: »Hon är magnifik; jag skulle göra henne min kur, om inte... men kanske skall jag göra det ändå. Hon tycks beskydda äldsta dottern.»

I stället för att draga sig tillbaka till sin vrå igen, behöll han sin plats framför rektorskan och började ett samtal. Agda dröjde kvar,

där hon stod, tydligen en smula nyfiken. Herr Elertsson sade mot bättre vetande, att han förr sett rektorskan i societeten, ehuru han för ögonblicket ej kunde minnas, hvar det var. Rektorskan svarade med ett något spefullt leende, att hon en gång sett honom i stora världen, för några söndagar sedan i kyrkan. Byråchefen var situation vuxen.

»Då är jag rädd», svarade han småleende, »att jag inte syntes nog andäktig att få räknas till »the pilträd vid vattubäckar». Och med ett lätt näsljud härmade han komministerns uttal.

Rektorskan skrattade, och Agda smålog. Byråchefen satte nu sporrarne i sin talförmåga. Han började skildra sin tillfälliga topografiska studie af denna stadsdel, som han förr var tämligen obekant med, lätt öfverhalkande, att han besökt en sjuk gammal man, ehuru rektorskan gillande böjde på hufvudet vid detta nummer ur det etiska programmet.

Gästerna omkring dem hade just mera allmänt börjat detta lågmälda samtal man och man emellan, som brukar inleda det mer inträngande begåendet af en finare middag, yttrande sig med denna allvarliga varsamhet, hvilken utmärker folk, som räknar sig till samhällets

»upper ten thousands», och som, vare sig man talar om kungl. majestäts senaste propositioner, primadonnans glansroll å operan eller om väderleken, tycks gå ut på, att man ej med beröm vill skämma bort vare sig konstens utöfvare, regeringen eller vår Herre.

Med takt, ehuru med den lätta öfverlägheten hos en man från en centralare stadsdel, beskref byråchefen sina intryck af denna idylliska nejd, medan man rundt omkring började lyssna till gästen, som stod där så obesväradt och samtalade med den respektingifvande. Han skildrade i lifliga färger sitt besök på »Gyllene Drufvan», hvars originelle kypare ingen kände till, ehuru de, som tillhörde denna trakt, smickrades af herr Elertssons poetiska uppfattning af deras tråkiga gator. Agda stod alltjämt kvar, då och då lyftande ögat med en nyfiken blick, som herr Elertsson knappt tycktes märka.

Emellertid inträdde värden med ett papper i handen för att läsa upp, hvilka damer kavaljererna skulle föra till bordet. Vid första ordet, då byråchefen märkte hans afsikt, låtsade han missförstå den och bjöd artigt rektorskan armen, anhängande att få bli hennes bordskavaljer. Detta var i hennes stil, en liten afvikelse i sällskapsprogrammet utan att något verkligt brott mot

etiketten begicks. Herr Elertsson var tydligen en man af värld, som visste hur det brukades; antagligen var registratorns sed ur modet, och därtill var denna nya gäst en ovanligt underhållande man.

Med en sinnesnärvaro, som herr Brandelius själf berömde sig af, ifylde han de luckor, som uppstått i hans lista genom byråchefens oväntade tilltag, som mycket skulle ha förargat honom, om ej rektorskan sett så tillfredsställd ut. Men han var en smula förvånad. Han hade nämligen ämnat låta herr Elertsson få föra Agda till bordet. Hvad värden och värdinnan beträffade, fanns det ett gammalt kamarrådpar, som utdelades åt dem.

Byråchefen hade nog anat registratorns mening, men han ville denna dag ha en lifligare granne än Agda och fann i rektorskan en god motjonglör för sina infall; dessutom ansåg han lämpligt att i början locka med sin giga på afstånd.

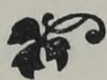
Redan vid processionen ut i matsalen, som brukade försiggå ytterst högtidligt, hade hans och hans bordsdams lifliga samtal öfvat sin verkan, så att man nalkades bordet under ett anmärkningsvärdt sorl. Där ute fortfor herr Elertsson att hålla målron vid makt och indrog

i samtalet den ena efter den andra af de närmast sittande, som vidare spredo hans skämt, hvilket hade en elektriserande inverkan. Herr Brandelius knackade i sitt glas; och med en min, som återförde den vid hans middagar vanliga allvarliga stämningen, bad han de närvarande dricka med den gäst, som för första gången gjorde hans hus den äran. Byråchefen tackade med ett artigt småleende och satte åter lif i spelet. Herr Brandelius fortsatte att i lämplig rangordning föreslå skålar, som medförde ett allmänt och högtidligt smuttande på glasen. Då tog herr Elertsson till ordet i ett kvickt och lifligt litet tal, tackande för den skål, som egnats honom. Rektorskan lutade sig bakåt på stolen och ropade: »charmant!» Man skratade till höger och vänster med henne, och registratorn, alldeles förbryllad af denna uppslupna sinnesstämning vid hans finaste middag, Annandag påsk, log och nickade stereotypiskt som en kinesisk porslinsgubbe, medan tre långsgående rynkor målade sig i hans panna vid tanken på, att vinet möjligen kunde taga slut vid herrarnes allmänt väckta tendens att knacka i glasen och hålla tal. Och hans blick uppfångade med ovilja, hur Fritz, den enda af sällskapet, som hade neddragna mungipor, stjalpte

i sig glas på glas; detta var den unge mannens njutningsfulla hämd, hvilken äfven hade sin rot i att han långt från Agda och med Hilda som dam placerats vid bordets nedersta ände.

Byråchefen hade vunnit sitt syfte att få Agda muntrad och road. Ehuru han väl tilltrodde sig att äfven under digestionstimmarna hålla stämningen uppe, beslöt han att så fort lämpligt kunde ske draga sig tillbaka, förebärande att han var bortbjuden på supé. Alltför mycken lustighet hos en gammal man tangerade narraktigheten; och han ville dessutom visa Agda, hvilken det var som hållit uppe glädjen i detta sällskap, där han förstod att registratorns stämning åter skulle bli rådande, då han var borta.

Och med en viss allvarlig värdighet gjorde han sin sorti.

KAP. XVI.

Fru Borg satte en stor hvit schäferhatt på hufvudet, knöt en hvit indisk långsjal öfver axlarna, pådrog ett par fina handskar och gick på besök till familjen Brandelius. Hon hade valt en söndagsmiddag efter gudstjänsten för att träffa såväl herrn som frun hemma.

Dessa mottogo fru Borg med tvungen artighet. Det ingick ej i deras beräkning att börja något umgänge med familjen Borg; och hur märkvärdig såg ej denna fru ut! Hvilken människa klädde sig väl på detta sätt, om inte möjligen på landet? Fru Borg hade visserligen fint ylle i klädningen, men hon kunde väl ha tagit siden, då hon gjorde en första visit, och till på köpet då det var söndag.

Herr Brandelius satt käpprak, böjande på hufvudet, då hans fru med ett matt småleende sade något om »herrskepets stora gästfrihet mot vår dotter.» Denna satt tyst i ett hörn och kände sig illa till mods.

Fru Borg bekämpade den kyla, som ville smyga sig öfver henne. Hon var ju kommen att lyfta en ung själ ur en andeförlamande omgifning; och den bekräftelse hon här fick på, hur väl det kunde behövas, borde ju i stället öka hennes värme, tänkte hon.

Med ett fint, vänligt småleende började hon tala på sitt egendomligt lågmälda och väljudande sätt. Till en början framställde hon sin uppfattning af Veras och Doras vänskap såsom utvecklande för dem båda, och därvid lät hon orden falla så, att man kunde begripa, att hon lika litet som Doras föräldrar eftersträfvade något umgänge familjerna emellan.

Efter detta öfvergick hon till att beskrifva, hur hennes familj tillbragte ungefär hvar annan sommar i en hennes far tillhörig gård högt uppe i Norrland nära lappska gränsen. Hon skildrade naturens skönhet där uppe samt framställde, huru de hade sitt hushåll stäldt på ett enkelt, men för civiliserade människor dock fullt tillfredsställande sätt. Slutligen kom hon till kärnpunkten i sitt tal, en anhållan, att Dora under den kommande sommaren finge bli deras gäst, emedan Vera skulle ha både nytta och nöje af Doras vänskap.

Herr och fru Brandelius sågo häpna ut.

Att bo på landet så som familjen Borg gjorde, det var inte vanligt den tiden och föreföll för deras uppfattning nästan barbariskt. Och lika excentriskt syntes dem fru Borgs och Veras infall att föra Dora med sig. Fru Borg hade nämnt något om, hur förtjust dottern skulle bli öfver att i Dora få en kamrat i franska språket, hvori hon skulle fullkomna sig under sommarmånaderna genom att läsa en del franska författare och äfven tala franska.

Herr Brandelius skakade på hufvudet.

»Studier!» sade han. »Dora har nu med sin afgang ur skolan avslutat sina studier, så mycket som hon behöfver; och det är ej för tidigt, tänker jag, att hon lär sig något för lifvet mer nyttigt för en kvinna.» Och han såg vädjande på sin fru.

»Ack ja», sade denna, »hon är ju snart giftasvuxen. Man lär sig inte så fort sköta ett hushåll.»

»Åh», svarade fru Borg småleende, »det underlag man behöfver i den vägen tar inte så lång tid. Nog hinner Dora det, om hon börjar i höst. Det husmoderliga kallet utbildar man först helt i sitt eget hushåll, då man vet på hvilken fot det måste ställas efter de förhållanden, i hvilka man kommer. Knappt fin-

nes det väl två husmödrar, som kunna sköta sitt hem alldeles lika.»

Detta argument betraktade de tilltalade som en påflugenhets. Lät det ej, som ville hon föreskrifva dem lagar?

»Efter min beräkning», sade herr Brandelius på sitt stelaste sätt, »komma mina döttrar som gifta att lefva på ungefär samma fot som vi.»

»Så mycket lättare sätta de sig då in i saken», svarade fru Borg gladt.

Registratorn skulle just ge ett afvisande svar i fråga om fru Borgs ärende, då Doras gudmor fru Fenger inträdde.

Hon var en aflägsen släktinge till registratorn, men umgicks helt litet i familjen, emedan hon och hennes man lefde ett mycket indraget lif. Af artighet hade man bjudit henne att stå fadder åt Dora, som fru Fenger äfven intresserade sig för. Ett par gånger om året gjorde hon visiter i huset, och hon bad ofta Dora ned till sig.

Vid hennes inträde fann fru Borg en återvändande värme i den andliga atmosfären, och hon betraktade intresserad denna dam.

Fru Fenger var ganska fyllig och klädde sig tungt. Men ur den mörka hattens uppslagna flor strålade ett ansikte med en färg

skiftande mellan äpplets frukt och blom. Hennes ögon voro klarblå, hennes hud ej mera rynkig än en sjuttonårings, hennes läppar små, fylliga och purpurröda, omslutande jämna, pärlhvita tänder; hennes haka var rund och välbildad, hennes leende oemotståndligt.

Då fru Borg fick klart för sig, att denna fru var Doras gudmor, rekapitulerade hon i korta drag sitt ärende och fick, som hon hoppats, en bundsförvandt i denna mildt leende dam, som förklarade, att hon fann idén förträfflig och var öfvertygad om, att Dora skulle ha stor nytta af denna utflykt.

Herr Brandelius började just uppmjukas af det kvinliga behag, hvarmed de båda damerna argumenterade, och han vacklade i sitt beslut, då rektorskan oväntadt inträdde. Som vanligt var hon elegant och superb att skåda, och vid sidan af henne fördunklades i registratorns och hans frus ögon själfva fru Fenger till en ren obetydlighet.

Med ett välvilligt leende räckte rektorskan den sistnämnda sin hand, därefter hälsade hon stelt och kort på fru Borg, som presenterades för henne. Denna, som nu åter fann sig på fryspunkten, reste sig och tog farväl, i det hon

med fru Fenger utbytte ett sympatiskt småleende.

Dora följde ensam fru Borg ut.

»Tack!» sade hon sorgset. »Men jag får nog inte komma.»

Fru Borg strök hennes kind.

»Din gudmor talar nog för dig, Dora.»

»Om bara inte rektorskan kommit», sade Dora.

När hon kom tillbaka in, yttrade denna eftersinnande:

»Låt mig se... Borg... jag har hört det namnet... Vänta, är han tidningsskrifvare?»

»Han lär vara det», sade registratorn.

»Men då är det ju Cato.»

»Cato?» Herr och fru Brandelius sågo dumma ut.

»Ja visst, pseudonymen Cato; den där rabulistiska journalisten, som anfaller allt bestående. Han har gjort sig fasligt viktig med bibelkritik. Tidigare ville han föra oss i äfventyrligheter med Tyskland för Danmarks skull. Nu förordar han representationsreformen, som han påstår skall lända oss till lycksalighet.»

»Är det inte ett misstag?» sporde registratorn och såg spökrädd ut.

»Hans svärfar är professor», sade fru Brandelius.

»Ja visst, professor Berghöök; han är då inte en bit bättre. Jag vet bestämdt genom kyrkoherde Toll, att han aldrig går till skrift, inte någon annan af familjen håller för resten.»

»Herre Gud», suckade fru Brandelius.

»Har Dora vetat detta?» frågade registratorn med en sträng blick.

»Nej», sade Dora kort.

»Och det var ju Berghöök, som försvarade den tokiga komminister Ignell, som förnekar Kristi gudom från en luthersk predikstol.»

»Men... men... det är ofattligt att mamsell Daevel...» registratorn tystnade öfverväldigad.

»Mamsell Daevel! Jag har alltid sagt, att den människan är horribelt ytlig», sade rektorskan.

»Men nu skall ni höra det märkvärdigaste... fast då kanske det är bäst, att Dora går ut.»

Dora hade suttit stilla bredvid fru Fenger, som uppmuntrande tryckt hennes hand. Nu reste hon sig hastigt, tog ett steg mot rektorskan och sade med darrande röst.

»Fy, tant, det är illa att tala så om så utmärkta människor!»

»Hva, hva, hva... tar mamsell sig till?»
registratorn hade också rest sig, ehuru han såg
ut som vore han nära att falla baklänges.

Rektorskan uppgaf ett lätt skratt.

»Se där följdén af umgänget med 'så utmärkta' människor», sade hon.

Herr Brandelius tog sin dotter i armen.

»Bed genast om förlåtelse!» befalde han.

»Jag kan inte», sade Dora lågmäldt.

»För all del, inga scener, jag hatar det»,
sade rektorskan. »Låt henne gå.»

»Hon *skall* be om ursäkt», sade registratorn med rynkade ögonbryn, medan fru Brandelius suckade i sitt hörn.

En mjuk arm slogs om Doras lif, mjuka läppar hviskade med en mjuk röst i hennes öra:

»Dora, uttrycket var inte passande.»

Doras blick gled åt sidan till fru Fengers vackra, milda ansikte, hennes drag veknade från sitt hårda uttryck, och vändande sig till rektorskan sade hon hastigt med rodnande kinder och låg röst:

»Förlåt mitt opassande uttryck, tant.»

»Kära vän», rektorskan viftade med näsduken åt henne, som när man viftar bort en fluga, »du skall en gång tacka mig.»

Ett bittert leende lekte kring Doras läppar. Hon tryckte fru Fengers hand och skyndade ut.

»Jo», fortsatte rektorskan, »den här fru Borg är oäkta.»

»Oäkta professorsdotter, det är inte möjligt», sade registratorn.

»Jag har det från säkert håll», fortsatte rektorskan. »En god vän till Berghöök, det vill säga före detta god vän till honom och nära bekant med oss, låg i Rom på samma gång som Berghöök var där. Denne hade då en lös förbindelse med en italienska. Han ursäktade sig med, att han inte ville gifta sig, emedan han funnit hennes lynne så litet öfverensstämmande med sitt eget. Emellertid dog kvinnan, och Berghöök tog flickan med hem och fick henne adopterad.»

»Det är ju inte underligt, att hon ser så konstiger ut då», sade fru Brandelius.

»Men», invände fru Fengers milda röst, »allt det där hindrar ju inte, att fru Borg är en både sympatisk och fint bildad person; så föreföll hon *mig* åtminstone.»

»Lilla fru Fenger», sade rektorskan småleende som åt ett naivt barn, »fru Fenger saknar, förlåt mig, människokänedom. Det var väl inte svårt att se, att den här människan

både är och vill synas besynnerlig; något midt emellan en aktris och en pauvre honteuse ser hon ut i mina ögon.»

»Söta Constance, narra mig inte skratta; det är verkligen för bedröfligt», sade fru Brandelius.

»Tvärtom, det var ju bra jag kom hit», menade rektorskan, »innan Dora blef alldeles förvildad. Klipp tvärt af umgänget, och saken är klar.»

»Vore det inte grymt?» invände fru Fenger.

»Nödvändigt kallar jag det», sade rektorskan.

»Alldeles», bekräftade registratorn.

Fru Fenger reste sig och tog afsked.

»Låt Dora hälsa på mig», sade hon åt fru Brandelius.

»Ja, det är då ett oskadligt umgänge», inföll rektorskan leende. »Det kan den själfrådiga lilla damen ha nytta af.»

Själ f stannade hon kvar, så att registratorn på sin bön fick förelägga henne sitt bref till fru Borg. Det liknade tio rader svarta, jämställda stakar, sammanfogade till staket. I själfva verket voro de också stängsel, inhägnande registratorns oantastlighet. Han uttalade där med en stelhet, som stämde med bokstäfvernas,

att han på grund af sin upptäckt om, hur vidt skilda åsikter i religion och politik som beherskade hans egen och fru Borgs familj, måste undanbedja sig allt vidare umgänge mellan husens döttrar.

Brefvet förelästes Dora, som blef förbjuden att någonsin mer gå till Borgs.

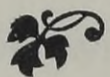
Hon gick dit mot förbudet ett par dagar efteråt och sade farväl.

»Jag rår inte för det, *jag* är inte otacksam», stammade hon med tårar i ögonen.

Fru Borg drog henne ned i soffan hos sig och började tala med henne. Hon stälde i en mild dager föräldrarnas beteende. Men hon framhöll äfven hur man i konflikt med sin omgifnings ideal skulle fasthålla sina egna utan hyckleri, ehuru man måste böja sig för oöfvervinneliga hinder. Hon uttalade sitt hopp om, att de längre fram i tiden skulle mötas, och uppmanade Dora att ofta besöka fru Fenger.

Vera sade ej ett ord; hon led för mycket å Doras vägnar och var äfven bedröfvad öfver att skiljas från henne. De båda flickorna reste sig och gingo bleka med rynkade ögonbryn, tappert kämpande mot gråten, hand i hand genom rummen, som Dora ville kasta en afskedsblick på. Herrarne voro ej hemma.

Vera ville följa väninnan ned för trappan, men denna vinkade åt henne på tröskeln att stanna. Nu kom gråten, och så sprang hon ned och ut genom porten utan att ha mod att se sig om.

KAP. XVII.

Mamsell Jeannette var lång, mager och något böjd. Å båda sidor af hennes åldrade ansikte hängde tre grå korkskrufslockar, äfven sextiosexor kallade. Hennes fina, regelbundna ansikte hade en smal, mot spetsen röd näsa, och röda voro äfven kanterna kring hennes godsinta grå ögon. Det låg något stelndadt öfver henne, och man visste ej rätt, om hon såg frusen eller förgråten ut.

Iklädd en månggarnerad klädning, en svart, storrosig silkessjal, en stor, tillsluten hatt, genombrutna halfvantar, ridikyl på armen och stödd på en entoutcas med onyxkrycka gick hon en eftermiddag Södertullgatan fram att hälsa på sin några år yngre väninna, Erika Dahl. Södertullgatan med sina låga hus och vidsträckta tomter fick hvarje dag gyllne strimmor ur förböndernas halmtäckta åkdon och hade till fond en mossbelupen bergknalle med en väderkvarn och några mariga tallar.

Då Jeannette Holm var några huslängder från sitt mål, märkte hon en vacker, högväxt man med starkt gråsprängdt hår. Han hälsade ytterst förbindligt, men tycktes ej märka, att Jeannette halft stannat.

»Besynnerligt», tänkte hon, »han stannade ej som vanligt och frågade om min hälsa. Hans uttryck var för resten rätt egendomligt. Han såg hvarken glad eller nedstämd ut, snarare båda delarna. Har han sagt något?»

Tveksam gick hon vidare, tveksam stannade hon utanför det låga envåningshuset med de höga vindskuporna och den på en gång så klosterlikt slutna och vänligt lockande lilla porten, hvars marmormålade tröpilastrar uppbyro det trekantiga portöfverstycket. Men så ringde hon beslutsamt.

En gammal trotjänarinna öppnade, nickade, neg och sade: »Stig in, mamsell, mamsell är inne!» hvarefter hon försvann, öfverlämnande åt Jeannette Holm att som förtrolig vän i huset själf finna sin väg in.

Huset var ett af de tystaste i staden, men denna afton föreföll det Jeannette att vara tystare än någonsin. Salen var tom. Där, öfver det gamla klavéret, sutto farföräldrarna, kommerserådet och kommerserådinnan Dahl, i

förgyllda, ovalt runda ramar. De smålogo under sina pudrade peruker med en min, som tycktes säga: »Vi ha ras i oss, fast vi ej äro adel.»

Mamsell Holm skred tyst förbi dem på sina tunna skor och sköt upp dörren till förmaket. Bordstudsaren på spegelbordet i empirestil pickade så häftigt, som hade det varit hjärtslagen hos herden i sachsiskt porslin, hvilken tillbedjande blickade upp till herdinnan i schäferhatt och rödklackade skor, där hon kokett leende såg ned på honom ur päronträdet, som böjde sin porslinsgren öfver urtaflan. De voro alldeles ensamma därinne med sin hundraåriga kärlek.

Jeannette hostade litet. Så sköt hon varligt upp dörren till det innersta rummet. Under den gustavianska sängens röda sparlakan tronade den stora, grå huskatten på det snöhvita täcket.

»Alltså inte håller här», tänkte Jeannette och hade just lyft handen för att schasa ned Måns, då hon hastigt åter lät den sjunka.

Där i länstolen mellan kakelugnen och sängen satt hennes väninna med näsduken för ögonen, tydligt omedveten om hennes närvaro. Jeannette var inte van att se Erika gråta.

»Min söta...» utbrast hon, men tvärtystnade.

Väninnan spratt till, såg upp, torkade hastigt bort tårarna, smålog, reste sig och räckte tyst väninnan handen.

Därefter satte sig de båda damerna på hvar sin taburett vid det messingsbeslagna, lilla runda sybordet vid fönstret. Erika Dahl var visserligen en medelålders kvinna, men icke desto mindre högst intagande.

»Min söta», upprepade Jeannette, »du gråter!»

»Jag grät», svarade Erika, »men jag är icke förtviflad.»

De sutto tysta en stund. Där ute i den blommande syrénhäcken drillade en trädgårdssångare med en ifver, som trodde han sig därmed kunna fasthålla den sjunkande solens orangefärgade strålar.

»Kanske vill du, att jag skall gå och lämna dig ensam igen», föreslog Jeannette varsamt.

»Nej, nej, stanna», sade Erika och lade sin lilla runda, hvita hand på väninnans knottiga, långa fingrar.

Ännu en stund sutto de tysta, hvarefter Erika frågade:

»Mötte du ingen här utanför?»

»Jo, kamrer Fenger.»

»Han kom härifrån.»

»Jag förstod det.»

»Har du förstått mer?»

»Förstått, mitt söta barn, *sett* att ni äro fästa vid hvarann.»

»Ja — vi älska hvarann.»

»Men — hvarför grät du då? Och hvarför gick han sin väg? Ni äro ju båda fria.»

»Inte båda», sade Erika lågmäldt.

»Ah!» det kom långdraget och lågmäldt som en suck. Jeannettes blick stirrade ut i ett aflägsset fjärran, och ehuru inga tårar skymde den, blefvo nästipp och ögonkanter djupare röda.

Hon såg åter framför sig de två svartklädda fruntimren, som en förmiddag sökte henne. Hon var ung och lycklig, och därför rördes hon af deras sorgsna ansiktsuttryck, men anade intet ondt för sin egen del. Hon förde dem genom rummet, där hennes lysningsgåfvor lågo utbredda, och då vände den unga bort hufvudet därifrån och brast i gråt. Men Jeannette förstod dock ingenting, förrän modern började tala. När man talat slut, hade dagens sol och gåfvorna, som den belyste, mist sin glans för Jeannette. Och så gjorde hon sitt

lifs stora, starka handling. Den åldriga moderns djupa sorg, den unga flickans skälvande förtviflan, men mest tanken på det oskyldiga barnets rättslösa ställning dref henne till denna hårda pliktuppfyllelse, som dömde henne själf till en glädjelös jungfrudom.

Och nu, när hennes tårekälla sinat ut och åldern lagt sin kylande hand öfver hennes sår, nu reste sig samma olycksöde likt en gengångare i hennes väninnas väg, ej ens unnande en så sen lycka att få bära sin blygsamma efterårsblom.

Men så brände plötsligt två fläckar i hennes kinder, hon drog ihop sina magra fingrar, rätade upp sig med en hastig liten flamma i de matta ögonen och sade förtrytsamt:

»Hvarför har han gått här och bundit din håg och halft friat? Var det för att ha det nöjet att göra dig olycklig? O, de karlarne!»

Erika lade åter sin hand på Jeanettes.

»Du måste höra, innan du dömer», sade hon. »Här finns för det första inga barn.»

»Inga barn! Men då...»

Erika smålog vänligt.

»Du skall inte ha svårt att förstå, att plikten kan tala på många sätt», sade hon. »Hon var en fattig ung kvinna, hygglig och trofast,

man kunde väl säga ärbar, då hon blott haft denna enda förbindelse, och det af kärlek. Han erbjöd henne äktenskap; men då de ej hade några barn, afstod hon från det, för att han skulle slippa stöta sig med sina föräldrar. När dessa voro döda, hade Fenger tröttnat. Likväl bröt han inte med henne, utan tänkte just på nytt erbjuda henne äktenskap, då vi två kommo i hvarandras väg. Han sökte kämpa mot sitt tycke, men då han trodde sig märka, att äfven jag hade böjelse för honom, beslöt han att lämna afgörandet åt mig.»

»Och du?»

»Jag visade honom hans plikt mot den, som varit honom trofast.»

»Och hvilken ställning skola ni ha till hvarandra?»

»Som förut — träffas ibland som vänner.»

De sutto tysta. Solen fylde rummet med purpurfärg, och trädgårdssångaren drillade, som om det gällt lifvet.»

»Du har alltså inte kraft att se honom ofta?» frågade Jeanette slutligen.

»Jag vet knappt, hur jag skall ha kraft att *inte* göra det.» Erika förde näsduken öfver ögonen. »Men det måste ju bli så.»

»Erika», sade Jeannette, »jag skall flytta nästa vecka.»

»Skall du flytta?» Väninnan såg förvånad ut, dels öfver Jeannettes hastiga beslut, dels öfver hennes tvära öfvergång från deras romantiska samtal till en helt prosaisk fråga.

»Vet *du* något ensamt fruntimmer, som kunde vilja ha mig inackorderad. Till exempel som förkläde.»

Erika sprang upp. Nu förstod hon.

»Du omtänksamma själ! Hur många gånger har jag inte bedt dig bo här?»

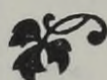
»Men nu dröjer det kanske något, innan jag blir i vägen. Ingen människa, du Erika, kan säga något om att en herre vid Fengers ålder ett par gånger i veckan uppvaktar ett par damer vid vår.»

De båda väninnorna omfamnade hvarandra; i det samma slocknade solen och fågeln tystnade. Måns kördes ned på golfvet, spritlampan under téköket tändes och likaså ljusen i förmaket.

Dagen därpå började Jeannette packa in, och några dagar därefter mottog kamrer Fenger från henne ett litet trekantigt bref, som Erika

ej visste något om. Han rent af kysste det,
borstade själf mycket noga sin bästa rock och
gick ned till Södertullgatan.

KAP. XVIII.

Sex gånger spände vårhimlen sig blå öfver den lilla grönskande platsen, sex gånger blommade aplanne. Då kom en afton kamrer Fenger trädgårdsgången fram. Var det han? Han gick spänstigt som en yngling och med lysande blickar.

»Min älskade», sade han och slog armarna om Erikas lif, seende henne djupt in i ögonen, »nu får jag stanna.»

Som en skugga gled Jeannette undan.

Dagen därpå ville hon ut och höra sig om efter rum. Men det blef intet af.

»Du är ju vår lilla mor», sade man. »Vi kunna inte lefva utan dig. Hvem skulle styra om vårt hus, då vi glömma allt omkring oss?»

Jeannette gick upp på vinden, packade upp en gammal rikt förgyld, aldrig använd porslins-servis, det enda hon behållit af lysningsgåfvorna, fälde glädjetårar öfver den och stälde den efter några veckor på bordet, där bröllopsmiddagen åts.

»Mina föräldrars gåfva skulle ändå till sist komma till heders», sade hon med ett leende, som man skulle trott för alltid ha frusit in hos henne.

Och hon stannade i huset. Där man såg Fengers, såg man henne, och rektorskan döpte henne till »skuggan».

Lyckan hade dalat öfver hennes vänner som en afton, fylld med frid och solsken. Ej ett lif med verksamhet, rörelse och kamp, med nyväckta röster och växande viljor kring sig hade de att vänta. Natten skulle komma deras tysta glädje tätt i spåren och skilja dem åt. Därför voro de måna om den tid, som var dem tillmätt att lefva i en ung kärlek på gamla dagar. De höllo sig fjärran från dagens strider och större händelser; de skydde världen med dess kalas och dess kallprat. De sutto hand i hand under syréernas nyutspruckna klasar; de flyttade sig till bersån med klängrosorna, då dessa hängde i dess tak; de inrättade sig på terrassen framför nejlike- och astergrupperna, som hösten dränkte i sin friska dagg. När den första snön föll, gjorde de promenader ut i trädgården att hämta vintergröna och julrosor till alabasterskålen i salen, där tjocka kubbar voro tända i den öppna spiseln, och där i skym-

ningen det gamla klavéret matt klingade under kamrerns stela fingrar och till hans blida, spruckna tenor.

Mot aftonen togos dagens tidningar fram. De båda damerna handarbetade, och herr Fenger läste högt. Det verkade som ett aflägsset eko från världshändelserna. Intet af detta satte deras blod i svallning, deras ögon i brand, deras hjärtan i häftig klappning. De kunde med en suck säga: »Så sorgligt!» eller med ett småleende: »Så roligt!» Men bakom denna suck och detta småleende låg tanken: »Hvad ha vi med detta att göra? Vi kunna ej hindra världshändelsernas gång. Vi lefva och dö i vår kärlek.»

De gåfvo sin regelbundna skärf åt de fattiga, och de ökade den ibland efter behof. Lyckligtvis såg Jeannette till, att den föll i rätt jord. De gingo regelbundet i kyrkan eller läste predikan hemma och skriftade sig en gång om året. Herr Fenger blef rynkig och grå; han fick ett slaganfall. Men hans hustru lutade ömt leende sitt oföränderligt ungdomliga ansikte öfver honom, och han tycktes dricka hälsa ur dess åsyn.

Han reste sig från sitt sjukläger, bjöd sin hustru åter artigt armen, och de vandrade ännu

många år fram och åter i trädgården eller genom de fridsamma gatorna, med Jeannette vid sidan.

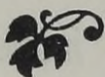
När Dora gråtit ut några dagar, tog hon sin tillflykt till denna vrå af världen. Hennes gudmor mottog henne ömt och förde henne till en trädgårdsstol, där hon med Jeannette, som satt midt emot, kom att bilda flygel till paret under hängasken, och denna blomfyllda stillhet grep henne på ett underligt sätt. Solen glindrade genom löfverket, fåglarne kvittrade, det gamla paret såg ömsom småleende på Dora, ömsom på hvarandra. Jeannettes stickor gingo med ett knistrande ljud; dämpade, afbrutna toner från gårdskarlens fiol, som han satt och spelade i vindskupans öppna fönster, i hvita skjortärmar och röd topplufva, trängde till dem. Man talade med dämpade röster, men i glädliga tonfall, och Sylvia slog ibland en drill.

När Dora suttit där ungefär en halftimme, sträckte fru Fenger sig öfver bordet, lade handen mjukt på hennes arm och sade:

»Mitt barn, lifvet bereder oss ofta bitter saknad, mest då vi äro unga. Jag lefver, som du ser, fjärran från världen, där meningarna brytas, och kan därför inte rätt döma i din

sak. Fru Borg är för mig ett vackert minne efter den korta stund jag såg henne. Man förlorar blott i det yttre, innerst behåller man, om man vill, det skönaste af hvad man ägt. Kom ofta hit, minns och glöm.»

Och Dora kom ofta och satt där midt för Jeannette, och stillheten föll öfver henne, som hade hon suttit i prinsessan 'Törnros' slott bakom häcken, där man tyst drömde i hundraårig sömn.

KAP. XIX.

Sommaren inträdde, och familjen Brandelius reste till sitt sommarnöje, dit stämningen följde Dora, och där hon mycket höll sig för sig själf. När hon kom tillbaka till Fengers, stodo solrosorna jättelika mot lusthusväggen. Åter invaggades hon helt i den drömmande stillheten, då plötsligt lifvet en dag med ett hårdt grepp åter riste hennes unga själ.

Hon kom en afton hem från sin gudmor, bärande en bukett astrar i en liten korg, fylld med rödgula frukter, och i ögonen likt en reflex af kvällsolen. Skymning låg utbredd öfver rummen, och hon tog vägen genom för-maket, där hon tvärstannade midt på golvet. I dunklet hade hon upptäckt en grupp — sin syster i byråchefens armar. Med ryggen vänd åt paret, som halft leende, halft förlägna vändt sig om, sprang hon ut.

I sängkammaren tvärstannade hon på nytt

framför sin mor, som lutad i soffan tagit sig en lång middagslur.

»Mamma», sade Dora», »gå in i förmaket; byråchefen tar Agda i famn!»

Modern skrattade på detta sätt, som visade att äfven skrattet var en smula besvärligt för henne.

»Så burdus Dora kommer, då. Förstår hon inte, att di ä' förlofvade?»

»Förlofvade?» Dora upprepade ordet, som om hon förgäfves sökte förstå, hvad det innebar. »Men det är inte möjligt!» utropade hon häftigt.

»Kära barn, var inte dum. Di ska' växla ringar i öfvermorgon. Gå in och gratulera dem!»

»Aldrig, aldrig!» Hon rätade upp sig, dock kunde modern ej i dunklet se, hur hennes kinder rodnade af blygsel och hennes ögon glänste af harm. Därefter gick hon hastigt in till sig och stängde dörren.

»Alltid så konstiger», tänkte modern, gäspade, axlade sjalen, gick ut i förmaket och tände ljus.

Dora satt som bedöfvad i soffan och frågade sig oupphörligt: »Hur har detta gått till?»

Småningom målade sig för hennes minne

små scener, hvilka hon föga fäst sig vid, sett utan att reflektera öfver, försjunken som hon varit i sin egen känslövärld. Där såg hon Elertsson, hvilken allt oftare besökte dem, vid pianot, ackompanjerande sig till en aria, hvilken han hvisslade med en färdighet, som om han haft en flöjt; en annan gång satt han med Agdas sybåge i knäet, disputerande med henne om mönstret, och sydde slutligen på fri hand inom en halftimme en blomma af utmärkt verkan. En tredje gång stannade en täckvagn utanför porten, och strax efter inträdde byråchefen glad, elegant, doftande af parfym. Han hade teaterbiljetter till far, mor och dotter. Registratorn tog på sig en något stram min, men herr Elertsson förklarade utan att låtsa om det, att man hade en god halftimme att kläda sig på; medan han väntade, skulle han musicera. Så bar det af, och man kom hem långt fram på natten efter en supé på Royal. En fjärde gång kom han hem med en bok i fickformat och föreläste med stor talang en komedi. Den aftonen kunde ej Dora helt motstå honom; fru Brandelius skrattade mer, än hon orkade med, till och med registratorn uppgaf ett par gånger ett gnäggande läte, men Agda hade glänsande ögon och upphettade kinder. Herr Elertsson

hade äfven en större bjudning, som Agda sedan ej nog kunde berömma för Dora; och så kom Agdas tjugonde födelsedag, som byråchefen och rektorskan slagit sig ihop om att ordna festligt, hvilket också lyckades öfver förväntan.

Knappt hade man sedan slagit sig i ro på sitt sommarnöje vid Strandby, förrän byråchefen kom dit och mot allas förmodan fick en utmärkt bostad, inredd med en smak, som man där ej var van att se. Å Strandby fanns inemot ett tiotal så kallade villor, af hvilka registratorn egde en för sig och sin familj. Där inbillade man sig, att man lefde ett samlif med naturen, under evigt samma promenader på evigt samma gångar, under alltid liknande små kafferep, tésupéer och spelpartier, omvexlande med en och annan utflykt några hundra meter från land i en stor, stadig båt. Ju traditionellare vanorna blefvo, desto mer högaktade man hvarandra inbördes.

Byråchefen hade emellertid ej länge varit där, innan han kom de stilla, hedervärda vanorna att urspara. Det blef lif i unga och gamla. Man stälde till regattor, sällskapsspektakler, dans vid kulörta lyktor, amatörkonsorter och lekar i det fria. Öfver allt såg man i spetsen för glädjen den outtröttlige gråhårsmannen med sitt lifvande

leende och sin märkvärdiga förmåga att sätta allt i rörelse omkring sig utan att deltaga däri mer än som lämpade sig för hans ålder och värdighet.

På senare tider tyckte Dora sig ha märkt, att något retligt kommit öfver Agdas väsen. Hon skrattade ofta uppsluppet och tystnade därpå tvärt. Dora hade tänkt, att det var oro öfver, att hon inte hört af Holt.

Ack, hade Dora blott kunnat meddela sig med honom nu, innan Agda gifte sig, innan hennes förlofning eklaterades! Hon var säker, att Agda skulle ha kommit till sina sinnen igen. En gång hade Dora frågat Fritz efter Holt, och han hade med en axelryckning svarat:

»Weg! Vete tusan, hvar han håller hus. Antagligen är han på dekis.»

Medan nu Dora satt där och tänkte på allt detta, fylles hon af en dof vrede.

Det var sent, då Agda kom in.

»Har inte Dora lagt sig ännu», frågade denna förvånad.

Dora hade hastigt rest sig.

»Agda», kom det nästan bönfällande, »säg, att det inte är sannt.»

»Hvilket?» sade Agda kort.

»Mamma säger, att Agda skall förlofva sig med den där otäcka människan.»

»Hvilken otäck människa?»

»Byråchefen Elertsson.»

»Jag *är* förlofvad med honom, och därför får Dora tala i en annan ton om honom.»

Dora rätade upp sig.

»Och — James Holt?» sade hon förebrående.

»Nå, hvad är det med honom?»

»Är inte Agda förlofvad med honom kanske?»

Agda skrattade lätt.

»Förlofvad? Gud, hvad Dora är barnslig!«

»Sade inte Dora åt honom 'hoppas' och 'skynda'.»

»Nå, har han skyndat? Och har han haft ondt af att hoppas på, hvad han för resten nu skrattar åt? Vet Dora, hvarför jag skall gifta mig med Karl Elertsson?»

»Nej, det vet jag verkligen inte.»

»Därför att jag älskar honom — honom och ingen annan, förstår Dora.»

»O, min Gud.»

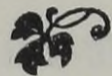
»Min Gud! Hvad Dora jämt är teatralisk!«

»Hvarför älskar Agda honom?»

»För att han är den trefligaste människa,

jag sett. Gör sig en smula besvär att lära känna honom, skall Dora se hur snäll han är.»

Dora ville brista i gråt, men hon tyckte inte Agda var värd att se hennes sorg. Hastigt afklädde hon sig, och med bortvändt hufvud vätte hon tyst kudden med sina tårar.

KAP. XX.

Den första snön hade fallit. Tåget ångade in på perrongen och stannade äntligen liksom dragande efter andan. En man stack ut armen, fick med ett otåligt ryck upp dörren och jagade fram genom hopen åtföljd af mer eller mindre häftiga utrop från dem, han knuffat åt sidan. Allt sedan han långt borta i en annan stad kommit att kasta ögonen i en tidning, hade han haft ett enda mål, men ej kunnat fasthålla en enda plan. Han hade arbetat under högt tryck dag och natt, och efter ett par veckor äntligen blifvit fri att resa mot sitt mål.

Hans mål var en kvinna. Ej ett ögonblick frågade han sig, om och hur han skulle träffa henne, i hvilken omgifning han skulle finna henne, hvilka hinder som skulle resa sig i hans väg. Det enda han hade klart för sig, och som han brydde sig om att ha klart för sig, var, att han mot all världens hinder skulle

tränga sig fram till henne, fatta båda hennes händer och säga:

»Det är jag! Vi tillhöra ju hvarann. Kom!»

Genom henne hade han mognat till man, rest sig ur den förlamning fattigdomen smugit öfver hans väsen. Genom tanken på henne hade han blifvit fri och oberoende, om också ej rik. Han visste, att när han väl stod inför henne, då skulle deras hjärtan dragas till hvarandra på nytt och alla andra band brista. Detta var en verklighet, allt annat en stygg dröm. Och nu stannade tåget, där han skulle stiga ur. Hur evigt långa voro ej gatorna! Hur djäfvulskt förargliga syntes honom ej alla hinder i hans väg!

Nu — där var huset! Fönstren strålade af takens tända kronor. Man hade alltså fest. Antagligen var *han* där. Så mycket bättre! Han skulle taga af sig rocken och obesväradt stiga in som gäst. Liksom den där aftonen i kvällens dunkel, skulle känslan bryta sig fram ur hennes stela yttre och välla i dagen till hans möte. Och de skulle trotsa en värld: föräldrar, vänner, trolofvad!

Han vill taga trappan i tre steg; men det är så mycket folk. Sådant där af blandad art, som brukar bilda folksamlingar.

De tala om »bruden». Verkligheten viker undan honom — han är åter inne i en stygg dröm. Han griper hårdt i trappräcket.

Så knuffar han sig fram genom hopen. Han tror ännu inte detta — detta.

En röst i hopen säger:

»Om bara inte brudgummen voro så gammal.»

Det svartnar en sekund för hans syn, men han stiger modigt på och blir den förste i den lilla grupp, som skall beskåda bruden.

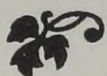
Några ögonblick står han innanför dörren med hatten i hand. Håret faller oordnad ner i pannan, och han är dödsblek.

Där står bruden. Äfven hon är hvit i ansiktet, nästan som sidenet hon bär. De stirra ett par sekunder på hvarann; så jagar den djupaste rodnad, som ännu färgat hennes kinder, öfver dem.

Holt ler och bugar djupt.

Så vänder han sig och går, med hatten djupt neddragen i pannan, men stirrande som en sömngångare.

Agda är en tapper kvinna. Endast Dora, hvars arm hon stöder sig vid, märker, att hon varit nära att svimma.

KAP. XXI.

Dora fortsatte att gå ned till sin gudmor. Emellertid började hon oklart förnimma, att den kärlek, hon där fick, ej gaf nog näring, emedan den föga berörde hennes tankelif.

Ett nytt vänskapsförhållande hade likväl spirat upp för henne. När Rolf sade farväl för att fara till Upsala, gjorde han nästan intryck af en till gosse utklädd flicka, där han stod skygg och finhyllt, en smula tafatt vinkande afsked.

En dag öfverraskades Rolf af systern med ett långt bref, hvilket verkade som en behaglig omvexling mot föräldrarnes kortfattade, enformiga meddelanden. Dora började med att säga, att hon förestälde sig, att han skulle känna sig bra ensam där uppe. Hon fälde ord, som uttryckte beundran för hans goda hufvud och stora kunskaper, det senare i anledning af hans vackra studentbetyg. Hon yttrade sig med intresse om hans nyaste vurm att samla

historiska arbeten och berättade i sammanhang därmed, att hon med ifver börjat läsa den stora världshistoria, som fanns på deras fars bokhylla, samt utbad sig råd af Rolf för fortsatt läsning. Äfven gjorde hon en liten stämningsskildring af en promenad, som hon företagit sig. Allt detta intresserade Rolf, som därtill kände sig smickrad. Han svarade henne utförligare, än hon väntat, och de utbytte flera bref.

Detta hjärtliga förhållande fortsattes, då Rolf var hemma under ferierna. I broderns kappsäck brukade Dora, innan han hann packa upp, leta fram de böcker af modernare litteratur, Rolf lånat af kamrater, såsom dikter af Ernst Björck och Snoilsky, men den sistnämnde höll hon af instinkt undan för föräldrarna. Brodern anslog en undervisande ton mot Dora och låtsade världserfarenhet. I Upsala satt han mest inne, pluggade med sina examensböcker och gjorde goda tentamina. När studenterna vid samma inackorderingsställe roade sig med att bry honom för skönheter i staden, hvilka de väl visste att han knappt vågat kasta en blick på, rodnade han och såg så förvirrad ut, att den ståtliga gamla värdinnan, som presiderade vid bordets öfre ände, ej kunde nog berömma honom, då registratorn någon gång

besökte universitetsstaden. Af frihet kände Rolf ej mer än hönan, som låg kvar orörlig under kritstrecket, hvarmed man ersatt snöret, som bundit henne. Detta fortsatte till slutet af andra läsåret, och Dora hade trefligt under ferierna med Rolf, som då rätt mycket sällskapade med systemen.

Emellertid läto kamraterna honom förstå, att han gjorde sig löjlig med att vara så litet ute. Rolf fick höra, att man kallade honom »mamsellen», och det gick honom hårdare till sinnes än epitetet »flickan», som han bar i kyrkskolan. Valborgsmessafton kom, och han beslöt visa, att han kunde vara med. När han väl kom i hopen och blandade sig med sångarne, såg, hörde och kände all vårglädje kring sig, då tog med ens hans hämmade natur ut sin rätt. Lifsyran steg honom åt hufvudet; han skämtade, sade kvickheter, drack punsch i kapp med de andra och kom tämligen redlös hem. Detta tröstade han sig lätt öfver, då kamraterna nu behandlade honom som en man. Han tog snart ogeneradt själf upp ämnet om stadens skönheter och visade, att han väl visste, hur de sågo ut. Emellertid hade han kvar sin gamla blyghet för »familjeflickor», hvarför han närmade sig utvårdshusflickorna, som man ej

behöfde genera sig för, och hvilka dessutom visade den fina gossen en smickrande uppmärksamhet, som gjorde Rolf allt säkrare i uppträdandet.

Som safven om våren stiger i unga träd, så sjöd nu lefnadslusten inom honom; och som han föga förstod af världen och ej hade en enda praktisk lefnadsregel med sig hemifrån, brusto nu med ens alla fjättrar, som stängt honom inne i den kvafva studentkammaren. Fadern hade visserligen sagt: »Var flitig och håll dig från dåligt sällskap!» Ja, han hade varit flitig året om, och nu tyckte han, att han behöfde lufta litet på sig de återstående veckorna. Hans kotteri var intet dåligt sällskap, det var hyggliga gossar, menade han, och att de voro glada förtänkte Rolf dem icke; och de lånade honom gärna pengar, då det tröt för honom, liksom han dem. Därtill gäfvo de honom goda råd, som hemmet ej gifvit honom, men som han fann värdefulla, fast de kommo en smula för sent. Ja, och så gjorde han en del andra bekantskaper, men det hade de flesta studenter; det hörde ju till universitetslivet.

Vid Strandby vantrifdes han denna sommar förfärligt och genomdref hos sin far att få göra en tur upp till Dalarne. Och på denna resa stannade han längre, än som var ämnadt. Hem-

kommen packade han snart in och skyndade tillbaka till Upsala, förebärande ifver att få läsa i fred. Brefven till Dora blefvo allt kortare och sällsyntare, pänningkrafven till registratorn allt tätare, men tentamen hördes ej af.

Herr Brandelius gick och såg ut, som om han hvarje dag bevistade sin egen begrafning, och han talade hvar middag om, att Rolf kostade alldeles för mycket. Han skref bref, uppsatta i olika paragrafer och indelade i underafdelningar: a, b, c, d. Men det tycktes ej hjälpa.

När Rolf var hemma under julferierna, inträffade en episod, som obehagligt berörde Dora. Byråchefen och Agda gåfvo en större middag. Efter denna hade Dora satt sig ensam i en fönstersmyg med sina tankar. Å ena sidan af det för tillfället tomma rummet låg herr Elerts-sons rökrum, där herrarne samlats före kaffet. Plötslig ljud en skrattsalva därifrån, och strax efter kommer registratorn och hans måg ut, stannande i samtal midt på golvet utan att märka Dora.

»Satans kvick pojke», sade byråchefen, »öfversten skrattade, så att tårarne runno».

»Det — det är verkligen för ledsamt», svarade registratorn, »en sådan kvickhet i en så

ung mans mun. Jag vet inte, hvad jag skall tänka. Det passar inte.»

»Bah, kära svärfar; är man så rolig, kan man ha lof att vara en smula svinaktig — i herrarnes rökrum nota bene. Litet savoir vivre skadar inte. Förr blir man inte stadgad karl.»

Registratorn runkade på hufvudet, och de gingo vidare. Ett par minuter därefter kom Rolf ut. Han var rödblommig af vin och likör, och han smågnolade med en förnöjd min.

»Rolf», sade Dora, »var det du som var kvick?»

Brodern tvärstannade med en lustig, halft förlägen blick.

»Sitter du här och lyssnar?»

»Jag lyssnade inte; men pappa och Karl gingo nyss igenom här, och pappa sade, att han var ledsen öfver något som du sagt.»

»Nå, det är inte hans vana att vara glad. Var svåger också ledsen?»

»Han skrattade, som han för resten alltid gör.»

»Ja, det är för resten mycket trefligare. Men kom nu, Dorinna», han tog henne lekfullt under armen, »och följ med in i förmaket; det passar inte för små oskyldiga mamseller att sitta utanför herrarnes rökrum.»

Rolf återvände till universitetet, fadern fortsatte att klaga öfver hans affärer och blef snål och kinkig inom hus, räknande hvarje skilling, som gafs ut. Fru Brandelius suckade mer än någonsin.

Och så randades denna sorgliga dag, då Rolf oväntadt kom hem midt i brinnande termin. Han kom ej ensam, men i sällskap med svågern, dit han först begifvit sig. Han hade mist sin friska färg och blickade stelt framför sig, som om han haft en skrämmande syn. Denna syn var hans egen undergång.

De tre herrarne stängde in sig. Därefter kom byråchefen ensam ut och begaf sig i stället för Rolf till Upsala. Småleende, som han farit, kom han tillbaka och stängde sig åter inne med far och son, lyckönskade dem till det billiga sätt, hvarpå han uppgjort allt. Men registratorn blickade dystert framför sig och klagade:

»Fem tusen kronor utom allt annat; det blir min ruin.»

Rolf grät och gaf löften samt reste slutligen tillbaka till studierna, som han nu grep fatt uti med ett krampaktigt tag under inflytande af den nedärfda, nyväckta själfbevarelseinstinkten.

Dora, förfärad öfver hvad hon sett af detta, frågade modern, hvad det var, tills fru Brandelius lät henne förstå, att Rolf kommit i dåligt sällskap, gjort skulder och måst köpas fri. Från hvad, sade modern ej.

Fyld af medlidande skref åter Dora långa bref till brodern, som dock fortfarande sällan besvarade dem.

I stället tenterade han flitigt.

Men Dora kände sig åter ensam.

KAP. XXII.

Agda hade en liten flicka, som Dora, ehuru hon var barnkär, ej kunde intressera sig för. Hvar gång hon såg sin lilla systerdotter, pinades hon af tanken på, hvem som var barnets far. Det hade för öfrigt kommit något ohågadt öfver hela Doras sinnesstämning. Sina historiska studier afbröt hon, emedan de smärtamt påminde henne om Rolf.

I brist på större känslor lefde hon i små. Hon började mera sällskapa med modern, som väckte hennes medlidande, där denna nu med större skäl satt i sitt soffhörn och suckade. Hon lade sig mera vinn om hushållet än förut och lyckades genom kloka beräkningar rädda några slantar till små lyxartiklar åt modern, detta stora barn, som tröstades af leksaker. Ibland trollade hon äfven fram tårtor till deras förmiddagskaffe, då fadern ej var hemma, ty fru Brandelius tyckte mycket om sötsaker.

Dora följde äfven modern på visiter, blef

betraktad med stigande sympati och aktning af deras bekanta och fick af rektorskan det lofordet, att hon började bli riktigt hygglig och lik andra människor. Ibland tog hon en tidning i handen, men strax förbjöd man henne det på grund af att det stod så mycket i tidningarna som var olämpligt för unga flickor att läsa. Hon lade bort den med ett bittert leende. Att i smyg läsa en och annan bok, som Rolf haft med hem, hade hon äfven kommit ifrån, sedan brodern och hon blifvit så aflägsnade från hvarann. Stunder funnos, då hon kände tomheten i sitt nuvarande lif, och under en sådan fick hon med ens klart för sig, hur Agda kunnat bli så gripen af Elertsson, hvares hela uppträdande bildade en sådan motsats till den tråkiga enformighet, hvori de lefde. Men ehuru hon kände meningslösheten och tomheten i sitt eget lif, märkte hon, hur kraften och lusten att rycka sig därur dagligen minskades.

Hon ingick till och med i Bellas och Stellas handarbetsjunta, resigneradt lyssnande till flicksällskapets myckna prat om ingenting. Hon spelade en gång i veckan mycket led samma à quatre mains med Bella.

Ella däremot hade gått sin egen väg. Under förklaring, att hemmet hade nog med mun-

nar att föda, hade hon med sin fars slutliga bifall låtit inskrifva sig vid ett lärarinneseminarium. Hon kortklippte sitt hår och klämde fast en pincenez på näsan, men antog för öfrigt inga karlfasoner.

I seminariet ansågs hon för en framstående förmåga. Barnen i profklassen sutto aldrig så stilla som för henne, raka som pinnar stirrande på hennes hvassa, glänsande nässpets. En af hennes större triumfer var, då rektorn, efter en proflektion i åskådningsöfning, bad att få lägga hennes lektion om »Dosan» till läroverkets handlingar. Den tog sig ungefär ut på följande sätt:

»Hvad har jag i handen? — Hvilken form har denna dosa, som jag har i handen? — Hvad måste man först göra, då man skall använda denna dosa? — Skall locket vara öfver eller under dosan? — Skall locket vara större eller mindre än dosan? — Hvad kan man lägga i i denna dosa? — Hvilket är nyttigare att lägga i den, knappar eller karameller? — Om man lägger knappar i den, skola dessa vara större eller mindre än dosan? — Äro alla dosor lika stora? — Om en dosa är större än denna, kan man då lägga flera eller färre knappar i den?»

Dora blef förskräckt, då hon en vacker

dag fann Fritz kasta sin obesvarade böjelse för Agda öfver på henne själf. Hon ämnade just draga sig tillbaka, då pappa Markell oväntadt lade sig ned att dö. Det blef stor uppståndelse i huset och många bestyr att hjälpa till med. Och Dora hjälpte af hjärtans lust. Trots den sorgliga anledningen, fann hon ett lifligt behag i att åter sättas i rörelse.

Fritz, som tog åt sig Doras hjälpsamhet, friade redan andra veckan efter begrafningen, och hon hade obehaget att vända sorgehuset ryggen med en korg bakom sig. Bella och Stella kastade en förebrående blick efter henne. *Det* hade de inte trott om Dora; för nog *hade* hon på sätt och vis uppmuntrat Fritz. Denne ryckte på axlarne och sade: »Di ha alltid varit sturska!»

Ella utlät sig:

»*Om* Dora aldrig tänker gifta sig, skulle *jag* vilja råda henne att gå genom seminariet.»

KAP. XXIII.

I den kvafva kammaren låg farfadern på sin soffa. Där Dora satt, såg hon hans ytterligt afmagrade profil från den sida, som ej var rörd af slag. Hon måste erkänna, att rektorskan hade rätt i att han ganska mycket liknade en korp. Men när han vände de mörka, skarpa ögonen mot henne, låg i blicken ett förr ej sedt skimmer af vänlighet; och hon blef mycket häpen, då han oväntadt sade:

»Jag hade en gång en dotter, som liknade dig, Dora.»

Hon visste ej, hvad hon skulle svara. Ämnet var ömtåligt, särskildt nu, då han var sjuk. Och för att säga något, frågade hon:

»Kanske farfar vill, att jag skall gå efter faster Hilda?»

»Nej», svarade han tvärhugget och med en barnslig otålighet. »Det är inte om henne, jag talar.»

Det blef tyst en stund, hvarefter farfadern med mild röst sade:

»Jag tycker mer om, då du sitter här.»

»Jag sitter gärna hos farfar», svarade Dora vänligt; men hon sökte klargöra för sig, hur pass orättvis han var mot Hilda, hvars slafviska natur han tydligen ej tyckte om, ehuru han själf skapat den.

En dag, då Dora kom ned, utropade tjänstflickan:

»Nå det var bra, att mamsell Dora kom. Det är en främmande där inne hos mamsell; tullinspektorn ligger ensam, och jag skulle till apoteket.»

»Gå, Fredrika. Jag går in till farfar.»

Dora tog vägen genom Hildas rum, men där träffade hon oförtänt på den främmande och fastern.

»Dora, det var bra du kom», ropade den senare, »var snäll och gå in till pappa med det samma.»

Den främmande, en högväxt kvinna med mörka ögon och lifliga rörelser, reste sig och gick fram mot Dora, räckande ut handen mot henne.

»Det är ... det är ...» sade hon.

»Din brorsdotter, men ni få hälsa en annan gång.»

»Faster Ruth», utbrast Dora med omisskännlig glädje. »Välkommen hem!»

»Hon känner mig, hon hälsar mig välkommen! Den första, som gjort det på hemmets jord!» utbrast Ruth och omfamnade häftigt Dora.

Hilda Brandelius rodnade.

»Det är jag som talat med henne om dig», sade hon.

Men en häftig ringning ljöd från farfaderns rum, och Dora skyndade in.

Farfadern satt upprätt i soffan med ringklockan i handen, stödjande sig mot soffkarmen, som om han sökt resa sig, men fallit tillbaka.

»Jag har ringt... flera gånger...» sade han förargad med en skarp blick på Dora.

»Jag kom just nu, farfar, och faster Hilda hade ett besök.»

»Ett besök! Hvad för ett...? Jag hörde en fruntimmersröst...»

Dora blef ängslig.

»Det var en främmande. Jag har aldrig sett henne förr.»

Han spände åter ögonen skarpt i Dora.

»Hur såg hon ut?»

»Jag såg henne så hastigt.»

»Lång eller liten?»

»Mera lång, tror jag.»

»Mörk?»

»Åh, ja.»

Han räckte sig otåligt efter, att hon skulle hjälpa honom på benen, fattade sin käpp och stötte den mot golvet.

»Farfar», sade Dora lågmäldt, »gå inte ut.»

»Hvarför inte det?» frågade han häftigt.

»För att... för att farfar är klädd i nattrock.»

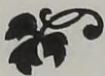
»Så sätt på mig bonjouren då», utbrast han ytterst otåligt.

»Jag skall först gå och höra hvem det är, farfar», sade Dora.

»Ja, gå... gå, och kom genast igen, om... om... det är Ruth», stammade han. »Ruth!» ropade han därpå högt.

Dora sprang ut.

»Kom, kom, faster Ruth! Farfar ropar faster!»

KAP. XXIV.

Dora satt i en soffa nere hos sina fastrar. Det var strax efter Ruths ankomst och farfaderns död. Dörren var låst, och Ruth, i hvars rum de sutto, höll Doras ena hand mellan sina båda. Förmiddagssolen, som inträngde i rummet, kastade en bjärt dager öfver Ruths kraftiga, rödblommiga ansikte; kring de fylliga läpparna hvilade ett lidelsefullt uttryck. Under de tjocka, skarpt tecknade ögonbrynen brunno ögonen, än irrande oroligt omkring, än gripande fast dens blick, med hvilken hon talade. Upp-
täckte man mellan Dora och henne en viss likhet, stack på samma gång olikheten bjärt i ögonen. Färger och linier voro hos brorsdottern mindre kraftiga, det andliga uttrycket var mer dämpadt och inåtvändt, och hon gjorde ett på en gång fastare och mindre energiskt intryck.

»Min lilla Dora», sade Ruth, »nu då vi

ändtligen fått ro efter sorg och bestyr, vill jag, att du skall höra, hur Herren tog mig till sig. Du vet, hur jag kom till Amerika.»

»Ja, faster, det tyckte jag så mycket om.»

Fastern tryckte hennes hand.

»Jag följde kärlekens röst, men jag har sedan lärt mig följa Herrans.»

»Men, faster...»

»Tyst, tyst; hör nu min historia! Så snart vi kommo dit öfver, vigdes vi. Det enda som störde vår lycka var, att vi inte hade några barn. Min man hade både tur och förmåga. Han blef snart anställd vid en grufva, i hvilken han lyckades skaffa sig några aktier. Dessa stego hastigt. Han sålde och köpte andra, som hade ännu större värde. Inom några år voro vi välbergade, och innan min man dog mycket rika. Men han hade fått anställning söderut och tålde inte där klimatet; efter femton års äktenskap var jag enka. Det kändes som om natten helt slutit sig om mig. Jag hade förlorat det enda jag tyckte band mig vid det här lifvet. I Amerika hade jag inga jag kunde kalla verkliga vänner, emedan vi flyttat till flera olika platser och därför ej hunnit fästa oss djupare vid några personer. Hemma» — åter tryckte hon krampaktigt Doras hand. »Jag

visste ju ej, att jag hade ett hem, och ville inte veta det. Man hade förskjutit mig.»

»Men jag tänkte på faster ända sedan jag var liten, som jag berättat faster.»

Ruth strök hennes kind och fortfor ifrigt:

»Herren ville ej jag skulle veta, att ett hjärta fanns här hemma, fäst vid mitt. Han skulle först skörda min själ för sin rättfärdighet. Nå — jag sörjde, så att jag var nära att bli tokig. Jag grät ej, men gick blek omkring och talade ej vid en människa. Slutligen hade jag inga tankar kvar i min hjärna; jag bara gick och gick. En afton hade jag i regn och dimma kommit till stadens utkant. Innan jag hann dit, hade en person knuffat en annan i sidan och sagt, så att jag hörde det: 'där går den tokiga enkan'. Jag gick vidare utan att bry mig om det. Slutligen hade jag kommit så långt, att jag kunde höra hafvets brus. Det lockade mig, och jag fick liksom en fix idé, att jag skulle gå utom staden och sätta mig på några lodräta stupande klippor för ett höra bruset under mig. Om någon brottslig afsigt låg under det, vet jag inte.»

»Faster, *skulle* det kunna kallas brottsligt?»

»Hvarje mord är ett brott, min Dora. Gud har satt oss hit i världen, och vi hafva inte

mer rätt att ta oss själfva än andra härifrån. Emellertid befann jag mig på en tyst liten gata, mest bestående af sjömäns och fiskares enkla bostäder. Ej en stjärna syntes på himlen, knappt märktes lyktornas sken genom dimman. Det dystra i allt detta hade ett slags behag för mig, och jag gick långsamt framåt, ehuru jag längtade ut till den klippiga stranden.

Plötsligt nåddes mitt öra af en psalmton. Jag stannade och lyssnade. Sången, ackompanjerad af orgeln, ljöd allt starkare, ibland sjunkande, ibland öfverröstande hafvets brus. Jag såg mig om och upptäckte hvad jag förstod vara ett metodistkapell. Och jag trädde in, första gången efter min olycka gripnen af tanken på Gud.

Kapellet bar släta väggar utan alla prydnader. Ack, hur välgörande var det ej i denna stund! Borta vid altaret syntes ensam Kristus. Han räckte armarna mot mig och talade utan ord: 'Kommen till mig, I alle, som ären betungade'. I detsamma uppstämde församlingen en ny strof af hymnen: 'Come to Jesus with all thy pain'. Nu brast jag ändtligen i en häftig gråt och märkte ingenting omkring mig, förrän en hand mjukt lades på min axel. Det

var den unge, allvarlige prästen; alla andra hade lämnat kapellet.

'My sister', sade han mildt, 'come to Jesus with all thy pain.'

Jag reste mig, och vi följdes åt till Kristusbildens, där han knäböjde med mig i stum bön. Därefter tryckte han min hand och sade blott: 'Välkommen igen!'

Ja — han visste, att jag skulle gå för att komma igen. Jag kom och gaf honom denna frivilliga bikt, som vi blott gifva i lifvets stora ögonblick. Han visade mig klart med milda ord, hur kärleken till min man hade varit afguden, då den fått undantränga alla tankar på himlen. Han öppnade mina ögon för, hur Kristus väntat mig under hela mitt lif, afvaktande den stund, då jag skild från jordiska lockelser skulle gå raka vägen till honom och lägga min själ för hans fötter.

Jag stannade i staden och besökte under några veckor dagligen kapellet. Prästen gaf sig emellertid ut som missionär, och nu fick jag liksom genom en uppenbarelse ingifvelsen att reda ut mina affärer och med min stora förmögenhet bege mig hem hit för att försona och här i det lilla tysta landet arbeta för att vinna hjärtan åt Jesus.»

De sutto nu tysta en stund. Det fanns något i Doras känsla, som reste sig upp mot det fastern sagt. Ruth var så olik mot hvad hon tänkt sig. Det föreföll, som hade hennes faster själf sönderslagit den idealbild, Dora haft af henne. Och likväl måste hon säga sig, att fastern nu liksom förr eldigt följde sin innersta böjelse. I sin ungdom hade hon frigjort sig från hemmet och följt den man, hon älskade, nu hade hon frigjort sig från världen för att följa Kristus.

Fastern fortsatte, lutande sig fram mot Dora:

»Mitt barn, jag kom sent, om ock genom Jesu nåd ej *för* sent till honom. Dig har han kallat tidigare genom mig. Hur lyckligt att som ung och utan all sorg, så att säga med rosor i håret ge sig till honom, som bär all världens bördor.»

Dora kände sig underlig till mods. När hon såg in i Ruths glänsande ögon, var det, som när hon vid bryggan å Strandby brukade stå och se ned i det solbelysta vattnet, hvilket trolskt lockade med ett okänt djup.

Tankar och känslor störtade sig öfver henne, länkande hennes ungdomsbesvikelser vid hvarandra. I allt detta, som hon sörjt öfver,

var det Kristus som kallat henne? Saknaden af umgänget i Veras hem, systemns äktenskap, broderns ändrade sinnelag, tomhets känslan i hemmet — orden bröto sig fram som en ström, i hvilken all hennes instängda bitterhet flöt i dagen. Men hon talade lågmäldt och satt och såg ned, medan Ruths blickar lågo öfver henne och dennas händer fortfarande höllo hennes som i varma, fasta bojor.

Under tiden gick Hilda otålig fram och åter där ute i salen vid det dukade bordet. Hon hade funnit dörren stängd, och ingen hade svarat på hennes tre knackningar. Huset var repareradt från ofvan till nedan i ljusa färger. Trappor och förstugor hade på amerikanskt manér gångmattor. Salen med sin stora Kristusbild, sitt orgelharmonium, sina enfärgade väggar och kring dessa löpande väggfasta mahognybänkar liknande en bönsal.

1d
Hilda hade fått en ny makt öfver sig, något som hon kände behof af. Systemn hade med kraft och reda tagit itu men sterbhusets affärer, i pengar utlöst broderns andel ur huset och behållit detta för sig och sin syster, hvilken hon mot en viss årlig lön lät sköta hushållet.

Man förde nu betydligt högre diet än under faderns tid, och Hilda gladde sig åt, att kristligheten ej slog öfver i bordets asketism. Det var ej sällan som mycket förnäma damer, hvilka Ruth i en hast, som på det högsta förvånade Hilda, kommit i förbindelse med, åto frukost, middag eller supé hos dem; och till sin förnöjelse fick då Hilda alldeles opåtaladt taga fram den bästa servisen. De andligt sinnade gästerna kallade henne med ett välvilligt småleende för »Martha». Och »Martha» styrde och stälde, så att hon ej behöfde vara med om mer kristlighet, än hon innerst tyckte vara af nöden för att hålla en port öppen åt sig till himlen, en tanke, som hon dock aktade sig för att framställa.

När Ruth så ändtligen kom ut i sällskap med Dora, hörde hon ej på Hildas klagan öfver dröjsmålet, utan satte sig vid orgelharmoniet, vinkade Hilda med en bestämd min dit och började med Dora vid sin sida att sjunga: »Come to Jesus with all thy pain». Hilda, som ej kunde i situationen passa in sin »pain» för den kallnade frukostomeletten, sjöng trumpen med, rådbråkande engelskan.

Doras ögon glänste tankfullt.

Ändtligen slutade man, och då man skulle äta frukost, utropade Ruth:

»Men jag hinner ju ej till sammanträdet.»

Tjänstflickan skickades efter en vagn, frukosten åts i allra största hast, så att Hilda kände sig nervös. När man var färdig, tog Ruth Dora med sig i vagnen.

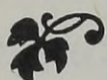
Hilda runkade på hufvudet, då vagnen rullade bort. Visst hade Ruth bra med pengar, men att slösa dem på detta vis med dyr åkning, för att man i onödan försenat sig! Åkte väl Jesus någonsin i hyrvagn? Men så var han icke häller så talträngd som hans efterföljare. Och Gud vet, om han någonsin sjöng. Möjligen ibland några af Davids psalmer; och vid dessa reflexioner kastade Hilda en halft för-
tviflad blick på det med andliga sånger fyllda notbordet.

Tjänstflickan kom in och dukade af. Hilda såg på guldklockan, som hon ärft efter sin far. Ännu tre timmar till middagen, och Ruth borta hela förmiddagen!

»Fredrika, jag går in till mig och vill vara i fred», sade hon.

»Gå, mamsell, och var i fred med sin Gud», svarade Fredrika och började gnola en psalm.

Hilda rodnade lätt, stängde sin dörr i lås, rörde undan andaktsböckerna, som Ruth hopat på hennes bord, drog ut en lönnlåda och tog fram en kortlek för att lägga en patience.

KAP. XXV.

Dora och Ruth kommo en förmiddag tillsammans från en del ärenden i den pietistiska rörelsens tjänst. Åt motsatt håll längre bort på gatan kom långsamt gående en högväxt kvinna, ungefär af Ruths ålder. Hennes svarta hatt slöt tätt omkring ansiktet, hennes dräkt för öfrigt var lika mörk, enkel och väl vårdad. Hon hade ett gråblekt, alls icke vackert, men ej helt obehagligt ansikte, ehuru munnens vinklar voro lätt neddragna. Hon såg ner i marken och bar i handen en liten svart bok med silfverkors på.

När de kommo henne närmare, passerade midt i gatan en arbetskarl, som något osäker i gången snafvade öfver en uppstående sten och icke utan svårighet under en rad mustiga eder återvann balansen. Kvinnan vände på hufvudet och såg efter honom, halfhögt sägande: »Ack, arma, arma du!»

Dora fäste sig vid, att i tonen och minen

låg mycket mer af sträng förkastelsedom än af människovänligt beklagande, då i detsamma Ruth tvärstannade och utropade, i det hon vände sig mot den främmande:

»Beda!»

Den tilltalade, som med nedslagna ögon återtagit sin gång, stannade i sin tur, kastade en hastig blick öfver Ruths dyrbara, moderna sorgdräkt och sade med en besynnerlig blandning af blidhet och kyla:

»Skulle det vara Ruth Brandelius?»

»Visst är det jag!» Ruth omfamnade lifligt damen, som med hängande armar och samma blida, kalla min lät det ske.

I en ström af ord berättade Ruth, hur hon ämnat med det första uppsöka Beda men blifvit hindrad, först genom sin fars sjukdom och död, sedan genom en del viktigt, trängande arbete för den yttre och inre missionen. Vid den senare förklaringen lyste med ens den andras ansikte upp. Och öfver hennes väsen spred sig likt reflexen af ett behag. Armarna höjdes, och händerna lades på Ruths axlar.

»Lilla du», sade hon småleende, »du har alltså funnit Jesus.»

»Ja, ja, visst har jag funnit honom», svarade Ruth i sin nervöst oroliga ton, hvilken

Dora dock tyckte friskt afstack mot Bedas. »Och nu släpper jag dig icke. Du måste komma med hem till middagen, så att vi få berätta, hur vi kommit till samma mål.»

»Som är Jesus Kristus. Amen!» ifylde Beda.

När Dora dagen därpå kom till Ruth, sade denna, att hon ville bekosta Dora lektioner i sång och orgelharmonium för Beda. Denna var en skicklig musiklehrarinna, fast hon nu aldrig undervisade i annat än andlig musik. Ruth ville gärna bereda väninnan några ökade inkomster. Dessutom hade hon en annan beräkning, som hon ej nämnde. Själf var hon alltför orolig för att varsamt leda Doras första steg på trons väg. Dora var alltför svåråtkomlig. Hon talade så litet om hvad som försiggick inom henne, och Ruth kände sig ej tillräckligt beherska formen för att svara på hennes enstaka, djupgående frågor. Beda däremot hade mycken bildning. I sin ungdom hade hon läst mer än de flesta unga kvinnor i hennes ställning, och nu var hon känd för att utmärkt leda bönemöten och satte ofta ihop små andliga skrifter, som gratis utdelades af »Evangeliska Föreningen» för att fånga själar. Hon hade haft med sig tre i fickan med ru-

brikerna: »Hvar är ditt hem? — Kom till Jesus redan i dag! — Har du olja på din lampa?», hvilka Ruth funnit förträffliga. Beda kunde äfven göra vackra blomsterkort med bibelspråk, och Ruth ämnade på alla sätt taga hennes verksamhet i anspråk och skaffa henne större förtjenster än hittills.

Ruth hade äfven, för att Beda skulle förstå sin lärjunge, berättat för sin väninna om Doras förtroende till fastern. Därvid kände hon sig dock ett ögonblick besviken af att se Beda helt kall; det var så olikt mot förr, då Beda lifligt intresserade sig för andras själstillstånd. Men hon intresserade sig däremot tydligt för att leda Dora på den »nya, saliga, törnbeströdda stigen», som hon kallade det.

Därefter meddelade hon Dora väninnans historia, hvilket hon fann kunde vara nyttigt, emedan den, som hon sade, inneslöt ett nytt exempel på, hur Jesus sökte sin väg till människornas hjärtan.

Beda hade ofta varit på besök hos en rik väninna, hvilken som gift bebodde en landtegendom nära staden. Väninnan beskyddade på sätt och vis Beda, som var fattig; och, olycklig i sitt äktenskap med en lättsinnig man, sökte hon tröst i Bedas muntrande, angenäma

sällskap. Vid egendomen fanns en inspektor, en vacker ung karl utan högre bildning, något som han dock beundrade hos de kvinnor, han påträffade. Ofta, när Beda ensam företog längre promenader kring egorna, träffade hon inspektorn, som blef lifligt intagen af hennes glada, trefliga samtal. En vacker dag öfverraskade han Beda med ett frieri, och hon svarade ja. Väninnan som fått Bedas förtroende, visade sig intresserad och förklarade leende, att nu måste hon ta sin inspektor i närmare skärskådande.

Beda öfverraskade en dag väninnan med ett oanmältdt besök — och fann sin trolofvade i hennes armar.

»Det var förskräckligt», utbrast Dora vid denna punkt af berättelsen.

»Ja», sade Ruth, »men vet du, hvad hon nu kallar detta ögonblick, som hon då trodde hon ej skulle öfverlefva?»

»Nej.»

»Det lyckligaste ögonblicket i hennes lif, emedan det förde henne till Jesus.»

»Faster, det är inte möjligt?»

»Det är ett faktum, mitt barn. Och du skall bättre förstå det, då du en gång sjelf blir troende.»

KAP. XXVI.

Beda fick mera besvär med Dora än hon väntat. Hon sade åt Ruth, att hon hos flickan fann en envist världslig riktning. Med sång och spel gick det mycket bra, men att öfvertyga Dora om nödvändigheten af eviga straff, egenviljans fullständiga underkastelse under tron, och de goda gärningarnas ringa värde vid sidan af tron, det gick mycket långsamt. Man fick bida på Kristi verk i hennes hjärta.

En dag, då Dora kom ned till Beda, öppnade dennas gamla mor för henne och bad henne med sitt vänliga leende sitta ned och vänta; Beda skulle komma efter en halftimme, men hade lämnat en betraktelse till Dora att under tiden läsa och begrunda.

Dora tog den i handen, och den gamla modern, som var litet döf, återtog sin stickning, på sin vanliga plats vid fönstret i rummets enda bekväma stol. Hon var mycket snyggt klädd i en svart klädning och en hvit mössa; hennes ansikte bar en prägel af lugn

förnöjsamhet. Hon hade alltid sett upp till sin dotter som till ett högre väsen, beundrat hennes bildning och hennes förbindelse med förnäma människor och försökte att dela hennes tro.

Dora läste ej betraktelsen. Blicken var liksom hypnotiserad af väggen öfver den lilla soffan. Den var fylld af Kristusbilder af alla slag, litografier och oljetryck, bättre eller sämre, från klassiska mästares bilder ner till gratulationskortens dussinreproduktioner, framställande den uttryckslöst blide eller ängsligt pinade Kristus med tudeladt hår och tudeladt skägg. Midt på väggen tronade ett krucifix af silfver, fastsatt på ett mörkt papp, där Beda målat en ram af röda drufklasar å gyllne grenar och som devis under bilden präntat: »Jag är vinträdet, I ären grenarne, den som blifver i mig och jag i honom, han bär mycken frukt, ty mig förutan kunnen I intet göra.»

Beda hade i förbigående sagt Dora, att hon en gång fått krucifixet af en vän, som i utlandet köpt det åt henne som kuriosum. Och just ett svek af samma vän hade kommit Beda att söka tröst hos krucifixet. Dora visste, hvem vännen var, och ryste lätt till vid den oberörda ton, hvarom Beda talade om sveket.

Ruth hade en gång berättat för henne, att Beda redan som barn hade haft en märkvärdig förmåga att ordna deras enda rum vackert. Dora antog, att det då såg helt annorlunda ut än nu. Här var allt rakt, slätt och mycket hvitt. Hvita gardiner, hvitt sängtäcke och sängomhänge, hvita öfverdrag å soffa och stolar samt en hvit duk på bordet. På hvita tallrikar lågo förgätmigej i form af kors och krans. Bokhyllan bar ej längre vittne om Bedas bildningsintressen. Där funnos mer andaktsböcker än hyllan kunde bära upp. En gång, då Dora studerade deras titlar, sade den gamla modern:

»Si, Beda är så praktisk, fast hon inte är världslig. Hon har sålt alla de gamla böckerna och köpt de här.»

»Kanske det var synd ändå, att hon inte kunde behålla dem», sade Dora.

»Jag sade så med, men hon påminde mig om mannen, som sålde sin åker för en enda pärla», svarade modern.

Dora satt emellertid med betraktelsen i knäet. Hon försjönk allt mer i åsynen af denna bild, hvilken liksom samlade de andra uti sig.

Och då med ens trodde hon sig gripen af tron, såsom Ruth och Beda menade det. Här framför henne var det, inför hvilket allt

sökande upphörde. Sanningen i sig själf, utanför hvilken ingen hel sanning fanns, och dit hvarje sanning, som ville ega bestånd, måste kunna hänföras och inpassas som grenarne i vinträdet. I den sämre reproduktionen liksom i den bättre strålade här framför henne i ovansklig, helig glans det enda, som kunde kallas fullt skönt i gudomsväsendet, hvilket antagit mänsklig gestalt, han som ensam med rätta kunde säga om sig själf: »Jag är vägen, sanningen och lifvet!» Det var lifvet i lifvet, den fasta, betryggande vissheten, hvilken genom ordet »tron» hade svar på alla frågor. En åskådning med skenbart trånga gränser, inom hvilka dock evighetens gränslösa vidder sträckte sig. Som smått och oväsentligt sköt hon från sig de frågor, hon förr sett som hinder i sin egen väg, och hängaf sig åt det höga hon såg i denna bild utan minsta jordisk svaghet eller ofullkomlighet. Hon var ej i extas, men i en djup, ostörd stämning, då Beda inträdde. Då reste hon sig och sade lågmäldt med en klar låga i blicken:

»Nu är tron väckt inom mig; jag lefver i Kristus och han i mig.»

Beda smålog på ett besynnerligt, nästan gäckande sätt. I det hon lätt skakade på huf-

vudet, strök hon med handen flyktigt och slappt Doras kind, sägande:

»Stackars liten! Tror man sig vara färdig så snart? Ack, ödmjuka ditt hjärta inför Gud!»

Därefter gick hon fram till soffan, knäföll med ansiktet lyft mot krucifixet och talade liksom halft i extas, slutande ögonen:

»Herren är min herde, mig skall intet fattas. Han bär mig närmast sitt hjärta liksom lammet, hvilket var borta, men som han uppsökte! Här i min närhet ropar en, som knappt hunnit få en aning om din höghet, högt i glädje att ha förnummit din röst. Fyll äfven mig med din salighet.»

När Dora kom ut, andades hon mera fritt. Hon kunde ej göra sig reda för den känsla af obehag, hon erfarit vid Bedas bön. Att hon delvis kände förödmjukelse, det märkte hon. Beda hade visat henne, att hon ännu var långt ifrån färdig som troende. Men hon sade sig äfven själf, att hon måste tillbedja på sitt eget sätt, och hon kände att detta var olikt såväl Ruths som Bedas.

Hon uppsökte dagen efter en konsthandel, där hon köpte en större litografi af Guido Renis »Ecce Homo», och røjde undan en del

saker, som förut hängde på väggen i hennes rum, där hon önskade sätta den. Därefter knäföll hon framför den och bad ödmjukt Kristus mottaga hennes hjärta så, som hon kunde gifva det.

KAP. XXVII.

»Skall Dora gå nu igen?» sade fru Brandelius klagande.

»Ja, mamma,» svarade Dora blidt, men bestämdt, »jag skall gå ned till faster Ruth. Där är en större sammankomst i afton.» Och dörren slöt sig efter henne.

Fru Brandelius vände sig med sin klagan till sin man.

»Här sitter jag så ensam om dagarna», sade hon. »Det hade just blifvit så trefligt, innan Ruth kom hem, med att Dora blifvit en smula sällskapliger.»

Herr Brandelius slätade aftontidningen, harskade sig, slätade på nytt tidningen och talade:

»Hm ... ja ... Ruth har fäst sig djupt vid Dora ... hm. Min syster har så länge lefvat utan anhöriga. Och å andra sidan vore det kanske inte rätt att stå emot Doras lycka ... hm ... om Ruth till exempel skulle göra henne till sin arfvinge ... hm!»

»Nej, det är ju så,» svarade fru Brandelius klagande. »Därför får hon ju gå, så mycket hon vill. Men det är fasligt ledsamt att sitta så ensam, då man har tre barn.»

»Hm... hm...» Herr Brandelius smuttade på sitt kaffe och slätade tidningen igen. Han kände sig uppfordrad att en smula sällskapa med sin hustru, på samma gång han gärna ville läsa sin tidning.

Emellertid afbrötos de på ett behagligt sätt genom ett bref från Rolf, hvilken underrättade, att han var i god fart med sin examen och hade fått mycket högt betyg i sin tentamen i historia. Ingen pänningsändning begärdes i brefvet.

»Ack,» fru Brandelius sammanknäppte händerna, »Gud vare lof, att han är räddad! Men jag talade också så bevekligt vid honom, då han var hemma di där rysliga dagarna.»

»Ja», sade herr Brandelius. »Ungdomsyran... hm!...» — han stannade, ty han kände den icke personligen — »ungdomsyran kan lätt stiga en ung man åt hufvudet, men, som Elertsson sade, har man ett ansedt, hederligt hem, kommer man snart i rätt spår igen.»

Och när han nu hade betygsbeteckningen att hålla sig till, föll det honom ej in att undersöka, hur hans son tillbragte tiden mellan

sina tentamina eller om hans moral öfver hufvud stämde med hans flit.

Under tiden satt fru Brandelius kvar med sin sömnad, lyssnande som Dora, då hon var barn, till väggurets dofva knäppningar: »stilla, stilla!» Det kunde till och med bli för stillsamt för fru Brandelius.

KAP. XXVIII.

I barnkammaren, dyrbart inredd som byråchefens öfriga våning, låg Agda på knä vid sin lilla dotters låga lekstol. Barnet skrattade, modern log, och båda lekte. Fadern inträdde, i det samma han drog upp sitt fickur och såg på det. Nej, han hade minsann ej tid att blanda sig i leken, han skulle på bestämd tid vara på ett styrelsesammanträde, var i elegant supédräkt och doftade af parfym. Småleende räckte han fingret åt lillan, som omfattade det och stirrade på den dyrbara ringen, hvilken glänste på hans pekfinger.

»Adjö lillan, adjö, adjö», sade han.

Modern smålog fortfarande, men reste sig ej upp.

»Adjö, kära», sade han och böjde sig ned öfver hustrun.

»Adjö, min vän.» Hon böjde hufvudet så att han kunde kyssa henne på pannan.

»Adjö, älskade», upprepade han och tryckte en kyss på hennes fingrar, som han fattat.

»Adjö, min vän.»

Han såg ännu en gång på klockan och gick hastigt ut. Och när han genom våningen uppnådde tamburen, drog han en suck. Det var en tid, då hon följde honom ut och med en illusion af kärlek gaf honom en afskedskyss. Nu gjorde hon det ej mer. Att hennes kärlek skulle kastas på en annan, det fruktade han ej! Han var en god människokännare och förstod allt för väl Agdas stolta, hederliga natur för att behöfva vakta henne som en gammal svart-sjuk äkta man. Men han erfor något af den känsla, som borde intaga en människa, hvilken inbillade sig att fixstjärnan, som belyser vår planet, skulle slockna, innan vi doge. *En* passionerad ömhet hyste Agda, och det var för sina två små barn. Sina skyldigheter mot deras far skulle hon alltid uppfylla, men att bevara den kärlek, han lyckats väcka hos henne, det fann han svårare än det varit att vinna den. Ängslig som en skolgosse vaktade han dagligen öfver sitt sätt för att inte såra sin hustrus starkt utpräglade känsla för det passande och det rena, och han ansträngde sig äfven att hålla henne bunden genom sitt väsens glädtighet och rör-

lighet. Men därunder gjorde sig ofta åldern påmind. Mot sin vilja var han ibland mycket trött och kände sig som en för högt spänd sträng.

På vägen bort mötte han en herre, som sedan de passerat hvarandra vände om och slog honom på axeln, utropande:

»God dag, Elertsson! Jag hade så när inte känt igen dig. Du gick och såg så allvarlig och grubblande ut.»

Elertsson svarade skämtsamt och smålog; men då han gick vidare, såg han åter betydligt åldrad ut. Skymningen hade inträdt, och i den hvilade han sig.

Ännu medan Agda låg kvar på knä och smålog mot sitt barn, kom rektorskan oanmäld in. De voro förtroliga vänner, och man skulle ej ha gissat sig till att rektorskan var gudmor till såväl modern som barnet; hälst som de båda damerna nu duade hvarann.

Med en lekfull, triumferande min drog rektorskan fram en skallra efter en ny modell, en lysande tingest, som lifligt behagade barnet. Rektorskan hade inga egna barn, förstod ej sådana och intresserade sig föga för dem. Men det roade henne att spela gudmor i detta »charmanta hus», som hon kallade Agdas hem. Alltså

kringstrålade hon rummet med sitt välvilliga leende, hvarefter hon, sedan Agda ringt på barnjungfrun, med husmodern drog sig tillbaka till salongen.

Hon var blott där på ett kort besök för att se, hur de mådde, sade hon, och så slogo de sig ned.

Småleende började rektorskan skärskåda Ruth. Exalterad hade ju denna alltid varit, sade hon, så att man förvånades ej öfver att se henne ha kastat sig från den ena ytterligheten i den andra. Men, det måste rektorskan säga, att det hade varit bättre, om hon stannat med sitt svärmeri, ja, hon skulle vilja säga sin kristliga hysteri, i Amerika. Att hon skulle få Dora med, det hade man ju kunnat vänta. Dora var en sådan natur, som lätt rycktes med i missriktningar. Rektorskan skulle aldrig glömma den blick, Dora gaf henne, då hon ingrep och räddade henne från umgänget med de där Borgs. Då beslöt rektorskan, att för henne skulle Dora få gå sin egen envetna väg. Om hon nu envisades med att själf vara läserska, det ämnade rektorskan ej det minsta blanda sig uti. Men nog ville hon en passant ge Agda ett råd att se till, att inte modern blandades in i den där sorgliga riktningen. För en natur som hennes

var detta rent af farligt. Och för öfrigt skulle läseriet så mycket lättare sprida sig inom församlingen, när högt ansedda hus började gå med. Det enda sättet vore dock att Agda, som väl hade någon auktoritet öfver systemen, talade vid henne och förestälde henne att ej påverka modern.

»Constance har nog rätt», sade Agda fundersamt. »Men tyvärr har jag liten makt öfver Dora. Dumt nog ha vi kommit så ifrån hvarann efter mitt giftermål. Dora kan så litet med Karl.»

»Ja, det är då också en af hennes besynnerliga idéer», svarade rektorskan. »Nej, tacka vet jag statskyrkan», forsatte hon. »Människor, som hålla sig inom den, bli ej besynnerliga och omöjliga. Den lutherska kyrkan utan några slags tillsatser och afvikningar, det är för mig den säkra, trygga hamnen.»

Och efter ett hastigt afskedstagande seglade rektorskan ut som en väl riggad galeas, hvilken ej gjorde några resor, där man behöfde frukta haveri.

Klockan var mellan sju och åtta. Agda påminde sig, att hennes föräldrar denna dag voro bjudna på middag, och då hon visste, att Dora sällan gick med på större bjudningar,

kastade hon en slängkappa öfver axlarna och gick att söka systemen.

Denna var ännu ej hemkommen, men Lina sade, att hon väntades snart. Agda bad om att få en brasa insatt och ljus tända i Doras rum, så ville hon vänta en stund. Jungfrun fullgjorde detta med en ifver, som ådagalade, hur hon såg upp till byråchefens unga, fina fru.

Medan Lina var och hämtade in ved, såg Agda sig om i det lilla rummet, som hon med systemen bebott. Då hon varseblef den allt dominerande Kristusbilden, hvilken ur rummet tycktes ha bannlyst alla andra väggprydnader, smålog hon. Men ur dunkla skrymslen ville minnen smyga sig fram, minnen af de korta drömstunder, hon haft i detta rum, minnet af den dag, Dora stod ogillande och förmanande framför henne. Nej — nu blef hon orolig. Hon ville ut ur det lilla rummet. Men så kom Lina med brasan och slog upp sin språklåda — och fann till sin förvåning fru Elertsson mycket meddelsam. Agda höll henne kvar inne, tills Dora kom.

»Nej, se Agda», utropade denna förvånad.

»Ja, jag tyckte det var roligt att komma ned en dag och språka med dig, Dora. Och jag har låtit tända en brasa här, för att få en

liten trefflig stund i all förtrolighet. Vi ha kommit så långt ifrån hvarandra.»

Dora kastade ännu en förvånad blick på henne. De tankar, mot hvilka Agda nyss kämpat, präglade ännu hennes ansikte på ett sätt, som ej rätt stämde med den gladt förtroliga ton hon anslagit.

»Det var synd att pappa och mamma skulle vara borta», sade Dora.

»Visst inte, det visste jag. Jag kom för att prata med dig.»

Agda duade Dora till och med. Det hade hon ej gjort förr. Dora trodde sig med ens förstå.

»Kom Agda för att tala om något särskildt?» frågade hon.

»Ja», sade Agda, glad att få en anknytningspunkt erbjuden, »det gjorde jag.»

Dora såg en smula förbryllad ut. Så lugn systemen satt där i skenet från brasan!

»Det — det har väl gjort Agda ledsen?» framkastade Dora.

»Ja, inte för min skull, men för din egen», svarade Agda.

Dora sprang upp.

»För . . . för min skull! Var det därför

som? ... Trodde Agda jag brydde mig om Holt på det viset?»

Agda reste sig blek.

»James Holt? Hvad är det med honom?» frågade hon korthugget.

»Med honom! Jag tänkte, jag trodde Agda visste ...»

»Är han gift? Det är ju bra!» sade Agda lika kort, men bestämdt frågande.

Dora blickade en stund in i elden; så svarade hon lågmäldt:

»Nej, Agda, han är inte gift.»

»Hvad är han då! Säg för Guds skull. Jag måste veta det.»

»Agda», sade Dora ännu lågmäldare, »han är — död. Det står i tidningen.»

Agda stod med handen tryckt mot hjärtat, dödsblek och med hufvudet nedlutadt. Så med ens slog hon händerna för ansiktet och föll ned med hufvudet mot sitsen af den stol hon nyss suttit på.

Hon grät ej, men den ena rysningen gick öfver henne efter den andra. Död! Var det en verklighet, att hon var gift med Elertsson? Hemma i deras sal fanns en stor nederländsk tafla framställande ett Bacchant-tåg, i hvilket en nymf dras in af en faun. Den stod för henne

nu. Hon var denna nymf. Barnen där hemma, voro de Elertssons?

Hon upplyfte hufvudet, fortfarande knäböjande; och blickade skarpt mot dörren.

Skulle inte Holt komma och hämta henne som då hon stod klädd till brud?

Dora blef förskräckt öfver hennes blick.

Läggande sin hand mjukt på Agdas skuldra pekade hon på väggen och sade med ett dämpadt tonfall:

»Agda, kom till honom, som tar all vår sorg och synd på sig.»

Agda strök håret ur ansiktet och reste sig. Hennes blick miste sitt stirrande uttryck.

Och med system vid sin sida och hennes hand i sin knäföll hon inför Kristusbilden.

KAP. XXIX.

När Agda kom tillbaka hem, var det en stor lättnad för henne, att mannen var borta. Hastigt kastade hon af sig hatt och kappa och gick in i kammaren, där barnjungfrun satt och slumrade vid en nattlampa.

»Har du ätit kväll?» frågade matmodern.

»Nej, nådig fru.»

»Gå då ut i köket och gör det. Du kan stanna ute, tills jag ringer.»

»Som nådig fru befaller.»

Barnjungfrun lämnade rummet, och Agda tände flera ljus, gick fram till barnens bäddar, drog undan omhängena och böjde sig öfver de små hufvudena. Det var, som hade hon sett dem för första gången och jublande velat tacka himlen för att de ej voro vanskapade. Idel renhet och täckhet! Ej liknade de fadern, knappast modern. Men när de växte upp, hvilka makter till ondt och godt slumrade väl

hos dem? Hon släckte ljusen och knäföll vid bäddarna med knäppta händer.

»Herre, tag vård om deras själar!» bad hon.

Agda anklagade ej sin man. Han älskade henne så uppriktigt och rent, som han kunde älska. Hon ensam hade begått ett fel, att icke säga brott. Å andra sidan var det, som om med James Holts död hvarje ömmare känsla för mannen dött. Och därmed sammanhängde en stark obenägenhet att draga honom öfver till det kristliga området. Snarare, utan att hon gjorde sig reda därför, tillfredsstälde det henne, att hon och barnen, allt efter som de skulle växa upp, komme att stå där afskilda. Ville hennes man däremot komma af sig själf, ja, då skulle hon visst inte hålla honom ute, men till dess, hvilket hon antog aldrig skulle inträffa, var hon nöjd som det var.

Sitt äktenskap fattade hon nu som en jordisk plikt, hvilken hon påtagit sig och, om hon ej skulle fela än mer, måste fullgöra. Hon ämnade ej lämna Elertsson ensam i sitt hem, men »gifva kejsaren, hvad kejsaren tillhörde».

Och så kom Agda på sitt sätt in i den pietistiska rörelsen, ett sätt, som Ruth log en smula spefullt åt, ehuru Dora förklarade, att man fick taga Agda som hon var; hon hade

aldrig lagt in värma vare sig i sitt väsen eller i sina handlingar.

Ena stunden besökte hon i den enklaste mörka dräkt ett bönemöte, tyst och blek deltagande i sången, uppmärksamt lyssnande till föredragen, men utan att vare sig gråta eller le som de andra ömsom gjorde. Därefter, när hon kom hem, knäföll hon hos sina barn och lät deras stapplande tunga eftersäga böner till Jesus. Och så iakttog den förvånade barnjungfrun, hur hon strax efter utbytte den mörka drägten mot en praktfull och gick att vid sin mans sida med vanlig lugn säkerhet som gäst eller värdinna tala om världsliga ting.

Under sådana omständigheter var byråchefen, då han närmare satt sig in i saken, ej missnöjd med den. Här fanns ett visserligen dyrbart, men dock bekvämt sätt att skaffa sig sin hustrus bevågenhet. Agda gaf ut nästan alla sina »nålpängar» till olika missioner och behöfde ofta begära extra bidrag.

Byråchefen lämnade henne hvad hon begärde med ett småleende, som hon, om hon vid dylika tillfällen sett närmare på honom, kunnat tyda till:

»Det smickrar mig att bestå min hustru en separat salighet.»

Det var, som om han haft en nunna till älskarinna. Och så behöfde han numera ej anstränga sig för att vara glädtig och underhållande.

KAP. XXX.

»Firman Hult & komp. har i dag inställt sina betalningar», detta var dagens stora händelse, hvilken med blixstens hastighet spreds i staden och där berörde många hem som en jordskakning. Folkfantasiens arbetade upp ryktet till en för dörren stående allmän pänning-kris. Gamla ensamman kvinnor, som lefvat sorgfritt på den ansedda firmans högt utbetalade räntor, sutto bleka och darrande, stirrande fatigdomen i ansiktet och sändande en ångerns och saknadens suck till den njugga, men säkra riksbanken, hvilken de vid sina besök nere i staden med triumferande leende gått förbi. Familjefäder rusade ur sina hus, skrämde vid åsynen af hustru och barn. Köpmän kastade från sig aftontidningen och skyndade till sina kontor, reviderande böcker till långt in på natten.

Herr Brandelius släppte också sin aftontidning och blef krithvit om näsan.

»Herre Gud, mår Robert illa?» frågade hans fru ängsligt.

»Nej, hm... nej, inte precis illa, jag mår inte illa, men Hult & komp. har inställt sina betalningar.

»Nå, men hvarför blir Robert så ledsen för det?

»Hvarför... hm... Jo, det kunde till exempel hända, att Elertsson, som är mycket oförsiktig, kan ha några pengar där som alla andra människor i den för... förbannade firman. Var snäll och hjälp mig med rocken, jag tror att jag skall gå upp ett tag till Elertsson.»

Lyckligtvis voro registratorns ben af naturen för styfva att ha benägenhet att vika sig, och han gick ganska stadigt upp till sin måg. Denne satt just med sin aftontidning, hvars innehåll alls ej rubbat hans nöjda min. Hans fru handarbetade vid hans sida, de små lekte på mattan mellan de dyrbara möblerna, rummet var ljust och varmt.

»Nej, se svärfar, välkommen!» ropade byråchefen glädtigt.

»Tack!» registratorn räckte halft bugande sin dotter handen, klappade med en träaktig rörelse de små på hufvudet, räckte mågen sina

fingerspetsar och fortsatte: »Jag skulle egentligen vilja tala med dig i en affär.» Hans nästipp var ännu krithvit, och han kastade på tidningen en skygg blick, som han strax vände bort igen.

»Agda», sade byråchefen, »låt sätta in en liten god toddy åt oss i mitt skrifrum.»

Registratorn gjorde en afvärjande rörelse, som mågen låtsade ej se. Inne hos sig tände han ljus och lampor, tog fram en cigarrlåda, bjöd svärfadern och satte sig, då denne intagit sin plats, själf välbehagligt lutad i gungstolen.

»Seså», sade han, »låt oss nu tala om den lilla affären.»

Registratorn satt rak med ena handen på knäet och sin otända cigarr mellan den andra handens fingrar, medan han dystert stirrade i golvet.

»Du... du har läst, att Hult & komp. inställt sina betalningar?»

»Ja... det har jag länge väntat», svarade mågen småleende.

Registratorn ryckte till.

»Du har väntat det? Hvarför?»

»För att de äro sådana herrar som inte inge förtroende.»

»Men... men hvarför i herrans namn har du aldrig sagt något om det!»

»Men Herre Gud, kära svärfar, hvarför skulle jag säga det?»

»För att... för att... ja, det kunde du ju inte veta.» Registratorn blickade dystert framför sig.

Elertsson såg road ut.

»Skulle svärfar händelsevis begått en liten oförsiktighet?»

»En kolossal dumhet», registratorn gned sitt knä.

»Hur stor är den uttryckt i siffror?»

»Femton tusen kronor», svarade registratorn med graflik röst.

»Å tusan! Men det är ju för resten inte irreparabelt.»

»Du menar, att det kan bli anständigt ackord eller afveckling af affären!»

Byråchefen ryckte på axlarne.

»Ena chefen lär ju vara afviken.»

»Afviken! Alltså allt hopp ute.»

»Från den sidan, ja. Men man får söka ta igen skadan på annat håll.»

»Ta igen! Jag är ingen köpman. Och du vet hvad Rolf kostade mig.»

»Hör på, vill du ha ett godt råd?»

»Det var därför jag kom hit.»

»Nå. Jag började med kanslistlön på sexhundra kronor. Nu har jag större inkomster.»

»Ja, det vill jag lofva. En byråchefslön.»

»Men tror du, den skulle räcka till mitt lefnadssätt? Jag vill bara nämna, att min hustru får etthundrafemtio kronor i månaden till nålpängar, och de räcka ändå inte till hennes toalett.»

Registratorn reste sig.

»Det är ett vansinnigt slöseri. Jag skall genast tala med Agda.»

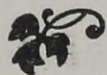
Mågen hejdade honom.

»För all del, den affären sköter jag. Hon får det mycket gärna; eller snarare, himlen får det. Det går till yttre och inre missionen.»

Och nu talade byråchefen länge och förtroligt med svärfadern, visande honom, hur man utan obehag och osäkerhet kunde bli privatbankir och få sitt kapital hastigt förstoradt genom tjugo à fyrtio procent.

»Jag skall tänka på saken», sade registratorn, i hvars minne gamla katekeslexor dock varnande gjorde sig påminda.

»Gör det», sade mågen, »mitt råd är godt.»

KAP. XXXI.

Fru Brandelius tyckte, att rektorskan resonerade bra besynnerligt. Det var nästan, som vore det en synd att vara andligt sinnad. När båda hennes döttrar voro så mycket där nere hos Ruth, hvarför skulle inte deras mor äfven närma sig Herran? En dag, då hennes man var borta och ensamheten blef allt för tryckande, kastade hon på sig en aftonkappa och gick till sina svägerskor.

Hon blef strax värmd och smickrad öfver det sätt, hvarpå hon mottogs. Så hjärtligt som Ruth kom emot henne, och all den artighet hennes gäster visade. Dessa voro mycket fina, riktigt förnäma damer; de sågo glada och förbindliga ut. Det gick till alldeles som på en finare liten bjudning; té serverades på det prydligaste och smakfullaste sätt, och därefter vidtog den kristliga aftonunderhållningen.

Där var också Ella Markell, som man annars nu såg så litet af, för hon var så upptagen.

Systerdottern anförde sången, och hon hade reda på alla noter och textböcker. Hon föreföll riktigt »lärder», och hon var oskiljaktig vän med Beda.

Fru Brandelius trufdes, som sagdt, och kom dit flera gånger, och nu tänkte hon bara på att få Robert att följa med någon gång. Den saken anförtrodde hon Ruth; denna funderade en stund och svarade:

»Det gäller för dem, som skola frälsas, att en gång komma de himmelska tingen nära. Min bror är ju mycket oböjlig, men anden kan göra stora ting.»

Och hon hade snart en liten plan färdig. Man skulle fira Doras födelsedag i dennas hem, och ingenting var ju naturligare, än att denna lilla fest blef af andlig art.

Salen pryddes med grönt, och bland detta gröna ställdes Ruths stora present, en Kristusbild af gips i fjärdedels mänsklig storlek på en svart piedestal.

Och så satte sig Beda vid pianot, och en dubbelkvartett stämde upp:

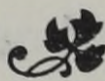
»Gören portarne höga, och dörrarne vida,
att ärones konung må draga härin!»

Men herr Brandelius, som gått med in för att ej stöta Ruth, satt och tänkte, att han var

glad åt, att hans skrifrum hade en särskild utgång åt förstugan, så att han ej samma väg som »ärones konung», hvilken nyss inburits af två stadsbud, behöfde släppa in de gamla rödnästa herrarna, som hans måg satt honom i förbindelse med.

Och därunder föll honom en tanke in och växte allt högre upp. De gamla bibelspråken i katekesen, som fallit honom i minnet, då Elertsson gifvit honom sina råd, och sedan ibland oroat honom, var deras udd ej bruten, då »ärones konung» stod där, beskyddande hans hus?

Och till sin glädje hörde Ruth honom plötsligt blanda sin oböjliga basröst i sången, hållande andra stämman.

KAP. XXXII.

Dora var åter vid Strandby. Redan förut hade hennes fastrar äfven slagit sig ned där, men ej förrän detta år hade »tron» börjat sprida sina verkningar bland sommargästerna. Inom ett par veckor var Ruth mycket populär, och herrskapet Brandelius, inberäknadt Fritz Markell och hans fru, före detta Hilda Brandelius, spelade första fioler i badsocieteten.

Hilda Brandelius var så lycklig öfver att ha blifvit fru, att hon tycktes finna sig förträffligt, äfven när mannen grälade. Hade Fritz blott haft minsta utsikt, skulle han friat till Ruth i stället för till Hilda; nu hoppades han i alla fall att Dora åtminstone ej skulle bli universalarfvinge. För öfrigt hade han genom Ruth många kristliga och inbringande förtroendeposter, och han hade tagit flera aktier i en tidning »Morgonstjärnan», som han redigerade, och där han öste öfverflödiga galla öfver de icke troende. Han uppträdde med mycken värdighet, klädde

sig prästerligt och hade utbytt pince-nezen mot guldbågade glasögon samt lyckades bra att se betydligt äldre ut än han var.

Dora gick tidigt upp om morgnarna, klädde sig hastigt och begaf sig ut. Hon åtnjöt nu tillräckligt anseende i hemmet, för att man ej vid hvarje hennes steg skulle fråga *hvar* och *hvarför*. Hon tog vanligen vägen längs stranden och kom då till en sofflik, mossbeklädd plats i en bergsskrefva, där hon hade en vacker utsikt öfver hafvet. Hon njöt af dessa ensamma stunder, då hon fick ha Kristus för sig själf. Ej i samma mening som Beda önskade det. Hon tänkte alltid mindre på sitt direkta förhållande till Frälsaren än på hans förhållande till världen. Hon återkallade och målade i minnet för sig olika scener ur hans historia, minst hans lidandes, mest hans uppträdande inför stora församlingar.

Det var en söndagsmorgon, då Dora begaf sig på sin vanliga promenad till bergsskrefvan. Solen steg allt högre, och slutligen såg hon på sitt ur. Hon hade suttit länge i tankar och halft njutande af natursceneriet, som, hur föga österländskt det än var, bildade ram till de scener ur evangeliet, hon målat för sig. Gudstjänsten var tidig om söndagsmorgnarna, och

skulle hon nu hinna till den, måste hon springa; frukosten hade hon redan försutit. Knappt hade hon dock rest sig, så satte hon sig åter ned. Hade hon ej rätt att göra sin gudstjänst ensam, om hon ville? Kunde man ur kristlig synpunkt klandra detta? Då skulle hon veta svara dem.

Hon sammanknäppte händerna och såg i marken. Där trängdes en hop sedum i en springa vid hennes fötter. Den lyste som guld mot den sammetslika mossan; detta gjorde ett festligt intryck. Hon tänkte på bröllopet i Kana. Hade verkligen Kristus skämtat och förvandlat vatten till vin? Det var så olikt honom. En viola lutade sig längre bort mot en högre sedum. Hon förestälde sig, att det var bröllopparet, som på afstånd leende åsåg undret med vinet och sedan ämnade dansa.

Nu hördes hårda steg mot berghällen; då hon såg upp, stod ett stycke ifrån henne en ung man med korslagda armar, seende ut öfver hafvet. Dräkt och utseende buro prägel af den bildade stadsbon. På det yfviga, lockiga håret bar han en svart, bredskyggig filthatt, silkes-halsduken var röd och artistiskt knuten; profilen med sitt ljusa, korta skägg, mustascher

och pipskägg, var fint skuren, men kraftig i uttrycket.

Dora trodde sig veta hvem han var, ehuru hon blott sett honom flyktigt och på afstånd. Det var ställets »varg i veum», den unge skriftställaren, som nyligen utgifvit en samling dikter, kallade »När hafvet brusar».

Inledningssången beskref hans bostad utanför Strandby hos fyrmästaren, där han nu höll till andra sommaren. Poemen betecknades af högerpressen som hädiska glåpord, slungade i ansigtet på häfdvunnen moral och höga ideal. Dessutom hade samma press gett författaren det spefulla rådet att, nästa gång han skref, flytta litet längre in på landbacken, så att hafvets brus ej för honom öfverröstade metriken lagar; och kritiken slöt med att man väl kunde säga, att här fanns hvarken rim eller reson. Den liberala pressen däremot hade med mycket öfverseende behandlat diktarens formfel och berömt hans originella idéer, hans glada frimod och varma känsla.

När Dora reste sig för att, störd i sin ensamhet, gå tillbaka hem, vände han sig hastigt, öfverraskad af att finna någon där, och fäste på henne ett par djupa, skarpt forskande ögon.

Och när hon gick vidare, hejdades hon af att han, aftagande hatten, närmade sig henne.

»Förlåt», sade han, »mitt namn är Kraft; jag bor där borta hos fyrmästaren, hvars lilla dotter häftigt insjuknat i lunginflammation. Jag har nyss landsatt doktorn, som, då fyrmästarens hustru också är sjuk, rådt mig att här söka få med någon kvinna af arbetsfolket till deras hjälp. De flesta ha visat sig ovilliga eller upptagna. De lediga och villiga väckte inte mitt förtroende. Häromdagen såg jag fröken leka på stranden med några barn; Ni tycktes ha handlag med dem. Kanske skulle Ni...»

Han väntade, att hon skulle fullborda meningen. Hon hade intet läst af honom, men hört andras dom. Nu log hon en smula spefullt åt en påflugenhets, som man kunnat vänta af den människan.

»Det är nog bäst herr Kraft vänder sig till kamrern», sade hon i högdragen ton.

»Nej, det tror jag inte jag gör. Han är också kristlig», svarade Kraft. »Och jag ser, att kristligheten här på orten åtminstone inte har verklig dådkraft. Det kan man ju inte häller begära, när den går hand i hand med pryderiet.»

Det flammade till af vrede och blygsel i Doras ögon och kinder.

»Herr Kraft har både rätt och orätt», sade hon. I Kristi namn, jag följer med, fast herr Kraft är en hädare och man skall finna mitt beteende högst besynnerligt.»

»Ni följer mig, när?»

»Nu.»

Hon kände sig som en apostel; det gälde här att inför en trosförnekare häfda tron; de sjuka skulle få hennes vård, och denne tviflare skulle tvingas att erkänna, det kristligheten räckte till för goda gärningar.

»Kan jag på något sätt få papper och penna», fortsatte Dora, »så skall jag sända hem ett bud om att jag far. Man får sedan skicka till mig en del utrustning.»

Kraft smålog vackert, men sade allvarligt:

»Men 'hädaren' har ett vilkor.»

»Hvilket?» frågade Dora kort.

»Att Ni ej stör de sjuka med psalmer och böner.»

»Jag antar det», svarade Dora efter en stunds betänkande.

Kraft lämnade henne skrifmateriel ur sin plånbok, hvarefter han sprang ned för berg-hällen och gjorde båten klar, medan Dora skref och afsände en fiskarflicka med budet.

Ej ett ögonblick misstänkte hon, att dik-

taren hade något galet streck för sig. Han ingaf henne förtroende, ehuru han retade henne med sitt tvära sätt. Särskildt var hon ovan vid hans 'Ni' och 'er'.

Sin båt skötte han dock som en god sjöman.

När den ifrigt gapande fiskarflickan tredje gången vände sig om i backen, voro de redan långt ute i vågorna, som vaggade dem allt lifligare. Dora hade insvept sig i den unge mannens röda filt och utbytt sin hatt mot en båtsmössa. Kraft ansträngde sig ej för att underhålla något samtal.

Solen och ett småleende upplyste hans solbrända ansigte; vinden tog i med friska tag, och han började sjunga: »Ljud i skogen, muntra visa, hemåt går min färd i dag. Far lär ej den skjutsen prisa, ty det gick ju raska tag. Falleri, fallerej!»

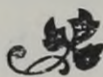
Hon fann det lustigt, att han valt Skjuts-gossen, men tyckte inte den passade illa. Att det var gudstjänsttid glömde hon. Hon smålog i sin tur, och när Kraft märkte det, ropade han:

»Ja, är inte hafvet härligt?»

»Förtjusande! Jag har aldrig förr varit så långt ute i en segelbåt.»

»Då är det sannerligen tid på, Ni kommer.»

Sedan talade de ej, förrän de landade vid fyrskäret.

KAP. XXXIII.

Lyckligtvis var Ruth där, som kunde framhålla för registratorn och fru Brandelius händelsens ljusa sida. Dora hade i ett bref till fastern låtit undfalla sig yttranden, som antydde hennes hopp om att äfven kunna inverka på den unga diktarens själsriktning, och detta satte Ruth i eld och lågor. Fritz understödde henne ifrigt, dels emedan han gärna höll med Ruth i allt, dels emedan han hoppades, att hon kunde komma att bli grymt besviken på Dora, genom att Kraft kanske omvände henne till sina läror. Ruth hade ett par gånger yttrat till Fritz, att i söndags- och lappskolan och annan yttre verksamhet fann hon Dora tillräckligt nitisk. Men hon saknade i sin brorsdotters tal de uttryckssätt, som kännetecknade de troende, och detta tydde hon som ett fortfarande inre motstånd mot nåden. Hvad badgästerna beträffade, höll där läkaren Doras rykte uppe, i det han ej nog kunde berömma

hennes vackra handling. Och när anseendet ej var förspildt, lugnade föräldrarna sig.

Dessutom hade Kraft den finheten att visa sig mycket i land och den ännu större finheten att ej själf framföra Doras budskickningar, eftersom han visste sig vara illa sedd; hälst han själf fann hela sällskapet odrägligt ledsamt.

Ruth hade emellertid fått fatt i honom en dag och, sedan hon frågat efter Dora, sökt pejla hans själ. Herr Kraft hade visat sig som en civiliserad människa, hvars artiga svar Ruth tolkade som trons förberedande verk i hans hjärta, hvarför hon sade åt honom att be Dora ej för snart öfverge konvalecenterna.

Icke utan glädje packade han in den genom Ruth och Hilda sända tillökningen i deras hushåll. Diktaren hade nämligen gjort sig till kock, men såväl hans kassa som hans tålamod hade börjat tryta, ehuru han envist sökte hindra Dora att vara både sjuksköterska och hushållerska.

Först under en inträdande bättring hos patienterna hade Kraft och Dora fått vana att sitta i lä om fyrtornet och prata en stund, medan solen purprade skären och de stillnade

hafsvågorna. Det gick nu mycket bra för Dora att säga »Ni».

»Hvarför tycker Ni så mycket om att bo på det här ensliga skäret?» frågade hon en afton.

»Vildfåglar slå ned i ensliga skrefvor.»

»Har Ni inte föräldrar och syskon?»

»Nej, knappt. Styfmor och styfsyskon; och därmed blef min naturlige far styffar. Så snart jag kunde, flyttade jag från hemmet, som inte var något hem.»

»Då är det inte underligt, att Ni blifvit så trotsig», sade Dora. »I er diktning, menar jag», tillade hon.

»Mot all orätt i lif och samhälle, nej, det är ingen stor förtjänst. Den enda fläkt af hemtrefnad, jag någonsin känt, är nu, sedan Ni kom hit, lutade er öfver barnet, sjöng för det, log mot det och dessutom var värdinna här vid vårt bord.»

»Som Ni dukat och försett med mat, ja. Hur kan Ni ha blifvit så hemtreflig?»

»Man får längtan till och därmed en viss talang för hvad man saknar.»

De sutto tysta en stund; så sade Dora drömmande:

»Jag har också alltid mycket längtat efter

hemtrefnad. Det vill säga, innan jag blef...»
hon tvärstannade brydd. Hon hade talat utan
att tänka.

»Andligt sinnad», ifylde Kraft med ett
nästan omärkligt leende.

»Hvarför skrifver Ni — så olikt er själf»,
sade Dora om en stund. »Ni är så god —
ja mild.»

»Har Ni läst något, som jag skrifvit?»

»Nej», medgaf Dora rodnande.

»Hvi dömer du? — säger visst skriften.
Jag skall hämta ett band af mina dikter. Det
är väl inte värdt jag skänker er dem.»

»Tack.»

Nästa kväll de möttes, sade Dora:

»Nu har jag läst dem alla.»

»Nå, hvad tyckte Ni?»

»Det lät bra. Men jag förstod dem inte.»

En skugga for öfver Krafts ansikte.

»Jag kunde tänka det», sade han.

»Hur så!»

»De andligt sinnade förstå bara andliga
sånger.»

»Tror Ni det?»

»Jag vet det.»

»Låt mig söka bedöma edra dikter ur all-
män synpunkt.»

»Jag lyssnar med nöje.»

»Sång skall vara sång och inte tal om allt lifvets elände. Sådant skall beskrivas enkelt och rent ut på prosa.»

»Ja, sådant skall beskrivas enkelt och rent ut på prosa. Men så skall skalden läsa det liksom andra, ty han skall omsätta det i poesi. Inte omständligt och långdraget, men slå in det i sången som en mörk sten i en mosaik. Jag har noga afvägt, hur mycket jag kunnat taga med af mörker för att inte det hela skulle bli prosa. Och har jag inte helt lyckats, så är dock säkerligen er dom orättvis. Finns det då ingen glädje i sångerna? Jo. Men Ni är så ovan vid att diktare tala annat än klingklang och sötsaker, att hvarje skugga i dikten skrämmer. Emellertid får jag nöja mig med, att Ni tyckte det lät bra. Det är vackert så.»

Nu slocknade den sista purpurglansen i en violett skugga.

Dora reste sig.

»Jag skall läsa om dem en gång till. God natt!» sade hon och räckte honom handen.

Nästa gång yttrade Dora:

»Er glädje består mest i glädje öfver naturens skönhet. Människorna är ni oftast mycket elak emot.»

»Ja, men jag är inte pessimist. Nästa gång skall jag sjunga om er här ute.»

»Gud bevare mig.»

»Var lugn», sade han småleende. »Det skall inte bli skandal. Man skall inte känna igen er.» Efter en stund fortsatte han. »Vet Ni, att Ni inte mycket njuter mina medelmåttiga dikter, det är inte att undra på. Men att Ni ej bär i minnet en enda sång af en stor mästare, det är det sorgliga beviset på, hur ensidig kristendomen är.»

»Hvad menar Ni egentligen? Det är Ni, som inte förstår, hur allt omfattande denna lära är.»

Kraft sprang upp och pekade utåt.

»Se», sade han, »se ut och försök njuta denna hafvets skönhet i sig själf utan tankar på himlen.»

»Då blir det rå natur.»

»Blir det?» utropade han med hetta. »Det är falskt, ty skön natur är aldrig rå. Skön natur har något mer än materien i sig.»

»Ser Ni, Ni tänker på en guddom.»

»Nej, men jag tänker på något förändligadt, som höjer sig öfver det sinliga och bildar en idé. Kanske säger jag, att det är gudomligt skönt, men jag säger ej, att det är

gud. Ännu mindre gör jag det till ram för en Kristusbild. Det vore å ena sidan att göra för mycket, å andra sidan att göra för litet af det. I skön natur ser jag det sköna i sig själft utan bitankar. Men jag ser det precis som det är, utan att göra symboler af det, och ändå känner jag och erkänner att däri finnes något upphöjdt, som jag ej kan genomtränga med kroppens eller själens öga. Och dock stärker denna klart synliga och halft ogenomträngliga skönhet mig i det goda och ökar mina impulser för frihet, sanning, människokärlek. Den ger mig mod att lefva, mod att dö.»

Dora reste sig nu spänstigt, färdig att ta upp striden.

»Och kristendomen», utbrast hon, »ger den intet? Eger den ej skönhet? Ställ upp ett högre ideal, om Ni kan! Ger den ej mod att lefva, mod att dö? Den ger mening åt lifvet, mening åt döden! Man växer ut i den utan gränser.»

»Och hvad är detta växande?» han talade som hon med hög röst och lifligt. »Att älska och älskas af Kristus. Kristus i Fadern, Fadern i Kristus, Ni i Kristus, Kristus i er. Men allt det andra i världen, som ni gå blinda förbi.

Intresset för människan i alla hennes lifsyttningar; de intressera er icke. Tro mig, att det gudomliga bor i vindens sång, i trädens sus, i färgernas skiftningar, i människans skratt och gråt, i ungdomens glädje, i den åldriges tillbakablickande på sitt lif; i allt från smått till stort, som Gud värdigades lyssna till och lefva uti, innan människan satte Kristus ensam på tronen. Hvad bryr sig er kristendom om filosofens högt spanande tanke, om den störste diktares bästa sång, om den ej är tillegnad Herren? Och» — Kraft gick närmare och fattade Doras hand, fasthållande den i sin, där hon stod andlöst lyssnande till honom — »hvad intresserar det er Kristus, att här står en stackars ensam ung man, som sträcker sig efter den kärlek, som den af Kristus afsatte Guden skapat?» Och som gripen af en plötslig ingifvelse utbrast han: »Dora, slit edra band och följ mig!»

Dora gaf intet svar.

»Han, som tolererade äktenskapet, men ej tycktes förstå kärleken, säger er kanske att kärleken är en synd?» sade Kraft bittert.

Dora såg upp.

»Ja», sade hon, »det är synd. Inte synd för att det är kärlek, men därför att det vore en synd

att älska den, som hädar Gud, hvilket är att sätta en jordisk kärlek öfver kärleken till Kristus.»

Kraft stod tyst en stund.

»Är det ert sista ord?» frågade han slutligen.

»Ja», sade Dora, »det är mitt sista ord.»

»Det är synd om mig», sade Kraft stilla, »men mera synd om er, stackars barn, som inte ens vågar drömma om kärlek. God natt och farväl.» Han sprang upp för trapporna till sin cell.

Dora gick med sänkt hufvud tillbaka in till sig.

På natten grät hon, som hon trodde, öfver en god själs förtappelse.

När morgonen kom, visade fyrmästaren henne Krafts segel som en i fjärran solbelyst punkt.

KAP. XXXIV.

Nästan omedelbart efter Doras återkomst flyttade man åter in till staden. Ruth hade fått Doras förtroende, och hon hade häftigt sluttit henne i sina armar, utropande:

»Nu ser jag, att Kristi verk är fullbordadt i ditt hjärta. Lofvad vare Herran, som genom mig hindrade dig att begå samma synd som jag!»

Dora ryckte till.

»Faster begick väl ingen synd. Inte stod religionen emellan er.»

Ruth såg litet förbryllad ut. Så sade hon leende:

»Därför hade din synd blifvit dubbel.»

Dora gick hastigt ut. Denna dag fann hon Ruth på något vis outhärdlig. Och den stora andliga seger, hon nyss vunnit, gaf henne ingen inre frid, tvärtom störde den på ett egenomligt sätt hennes själsro.

Hon hade svårt att bevista bönemötena,

där hon fann andakten tom på verklig känsla. Hon greps af en förtviflad lust att komma i andra lefnadsomständigheter, att på allvar få lefva för Kristus. Hon ville lämna hemmet och trakten, och hon anförtrodde Ruth, att hon ville bli missionär i Indien. Denna blef mycket tagen af hennes idé och genomdref att Dora fick börja sätta sig in i språket. Äfven här var Fritz en god pådrifvare.

»Detta är den sista akten, som jag länge väntat i detta bedröfliga skådespel», sade rektorskan skrattande, »hon passar just att bli uppäten af kineser.»

Doras medvetna jag höll krampaktigt fast vid Kristus. Men när allt blef tyst inom henne, stego och sjönko Krafts ord som vågsvall i hennes hjärta, och ständigt såg hon för sig samma syn, hans segel som en i fjärran bortilande punkt, hans pröfvande blick under det sista samtale.

Hon hörde lifvets tusen röster som ropade kring henne: »Kom och se!» Allt starkare blefvo de tvifvel, som upprörde hennes själ, och genom långa vandringar sökte hon trötta sig till ro.

En dag i slutet af mars gick hon bort till Skeppsholmen.

Hon satte sig där på en bänk i solskenet. Hennes öron fylldes af arbetarnes sång och ljudet från deras skrapor, där de såväl i hennes närhet som midt öfver strömmen putsade de stora båtarna, som rustades till färd. Och öfver det lifliga vattnet stego och sjönko måsarna. Allt kring henne andades rörelse och nyväckt lif. Efter en stund hörde hon röster bakom sig. Hon reste sig för att gå åt annat håll än det par som nalkades; hon tog några steg — så stannade hon som förstenad.

Det var Kraft och vid hans arm — Vera.

Dora hade ej träffat denna på åratal, emedan Vera länge vistats utomlands. Hon såg på dem, att Vera visste allt. Kraft sprang fram och fattade Doras båda händer. Denna förstod, att han kände sig tacksam öfver att hon ej med ett *ja* hindrat honom att nu finna sin verkliga lycka.

Vera och Dora omfamnade hvarandra ömt och tyst, och så skildes man åt.

Under nattens timmar antogo Doras känslor klarare konturer. Hon älskade Kraft eller hade älskat honom. Men hennes gamla ömhet för Vera var ännu så lifslevvande, att när hon fann Kraft vara Veras egendom, sjönk denna kärlek ner till en allt systerligare känsla,

och ett lugn, som hon ej på länge känt, intog henne.

Hennes andra upptäckt var, att det var slut med hennes tro på kristendomen.

Men den nya känsla af frihet, som fyllde henne, var så stor, att hon ej erfor någon oro vid vissheten om att nu var hon alldeles ensam i världen och hänvisad uteslutande till sin egen styrka.

KAP. XXXV.

Hon slumrade in några timmar, men vaknade tidigt. Då hon kom framför spegeln, fann hon däri intet bekymradt ansikte; snarare såg hon ut att vara femton än tjugofem år. Det tunga drag, som hvilat öfver hennes yttre, hade gifvit vika för ett lifligt och spänstigt.

Hur många år kunde hon ej ännu ha kvar att lefva! tänkte hon. Hvilka svar skulle lifvet därunder ge på hennes unga frågor?

Hon slog upp fönstret. Morgonsolen kom in i en bred, varm ström — det låg något lifligt, pånyttfödande i denna värme; och hon betraktade uppmärksamt sälgens hängen i trädgården midt öfver gatan. Blanksvart mellan gråhvita fläckar låg mullen, i hvilken ljusgrön brodd här och där blygt stack upp hufvudet. Några fåglar uppgåfvo sitt klara pip i en buske.

Genom Doras själ flöto kaotiska, glada känslor; vid vårförnimmelsen kring henne togo de plötsligt uttryck:

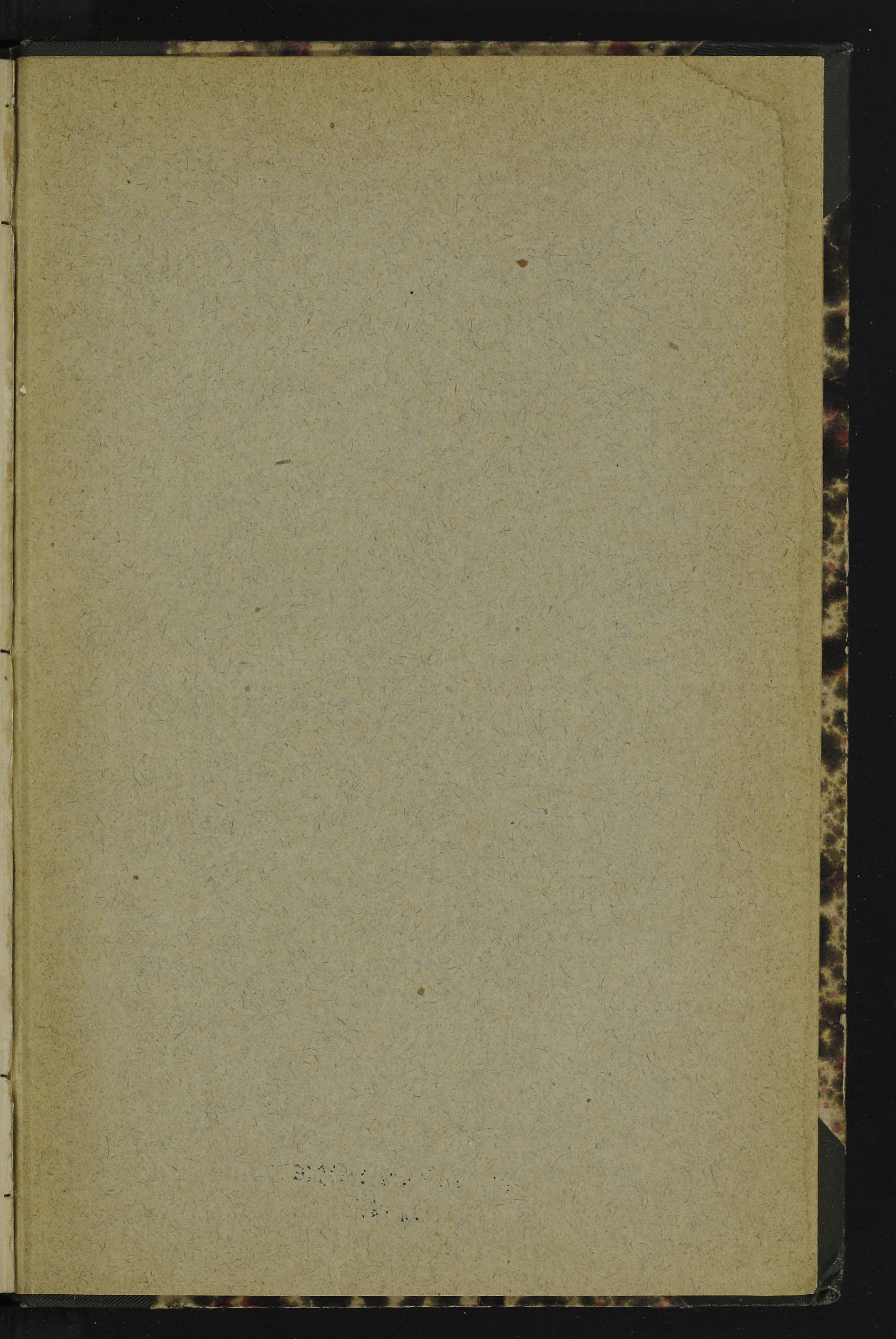
»Uppstånden igen ifrån de döda!»
Med ens slog henne tanken, att nu var
hon hvad man kallar en »hädare».

Men utan fruktan lyfte hon de bara ar-
marna och tackade Gud, som väckt henne till
lifvet.

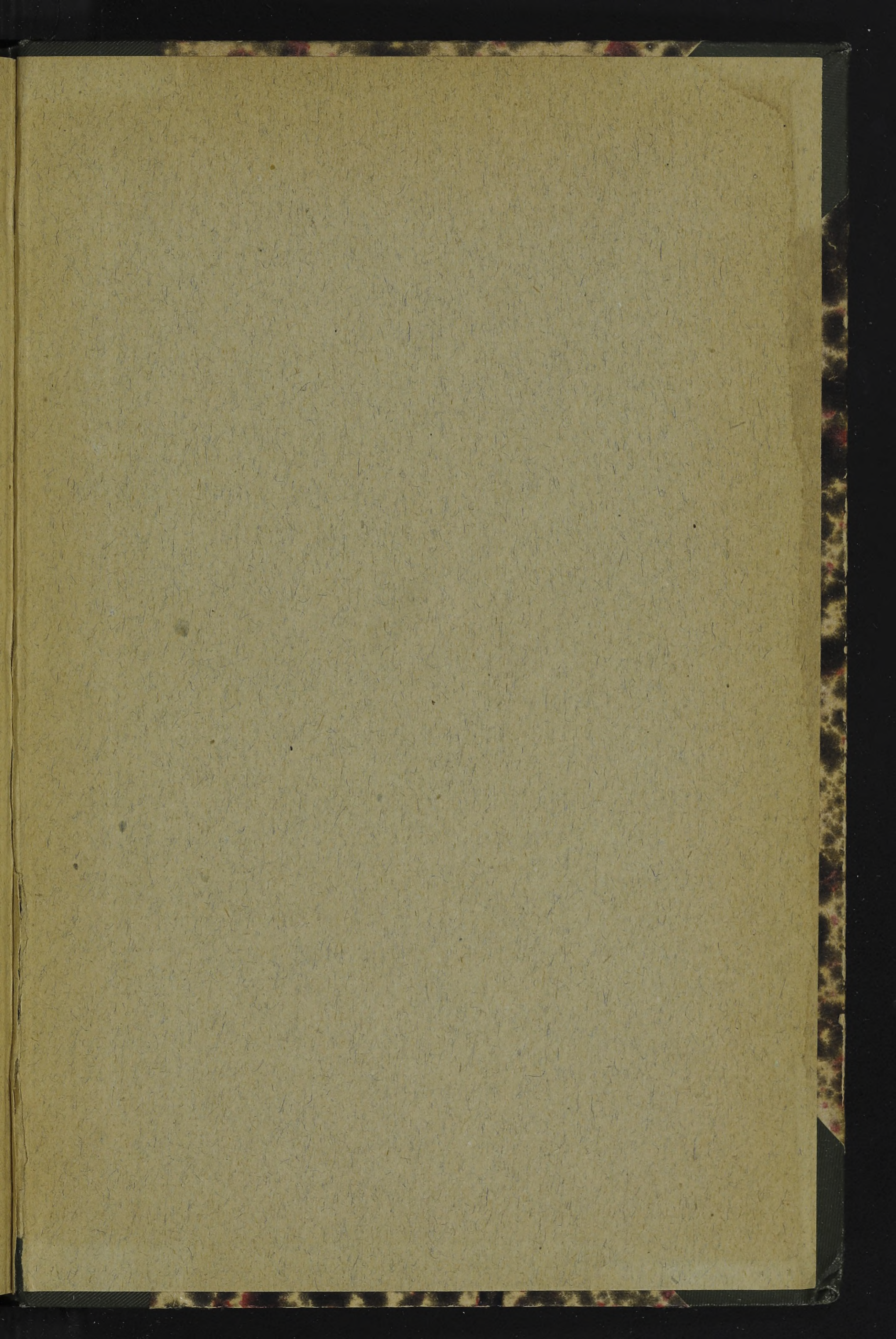
SLUT.

Universitetsbiblioteket
LUND

LUNDS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

15000

600412411